

# SZÉKELY-UDVARHELY

RENDEZETT TANÁCSU VÁROS

## SZABÁLYRENDELETEI

1875—1896.



SZÉKELY-UDVARHELYT

NYOMATOTT BECSEK D. ÉS FIA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1897



# SZÉKELY-UDVARHELY

RENDEZETT TANÁCSU VÁROS

## SZABÁLYRENDELETEI

1875—1896.

21/577



SZÉKELY-UDVARHELYT

NYOMATOTT BECSEK D. ÉS FIA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1897





# Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város szervezeti és ügyviteli szabályrendelete.

## I. FEJEZET.

### Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város községe.

#### 1. §.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város mint község:

a) saját belügyeiben a törvény korlátai között önállóan intézkedik, határoz, szabályrendeleteket alkot és módosít;

b) a törvénynek, kormánynak és a törvényhatóságnak, az állami és közigazgatásra vonatkozó rendelkezéseit, saját határozatait és szabályrendeleteit választott előjárói és közegei által végrehajtja és végrehajtatja;

c) rendelkezik a város vagyona felett;

d) községi adót vet ki és hajt be;

e) gondoskodik a város bel- és külterületén lévő községi és mezei utakról és egyéb közlekedési eszközökről;

f) gondoskodik a tisztán községi iskolákról és más rokon intézetekről;

g) kezeli a köz- és tűzrendőrséget, a vásári, piaczi, hegyi, mezei, építészeti, közegészségi rendőrséget és szegényügyet;

h) gyakorolja az árva- és gyámhatóságot, a községi árvák és gondnokság alatt állók minden ügyeiben, melyek a rendes bíróság illetőségéhez nem tartoznak, és eljár a hagyatéki ügyekben, az 1877. évi XX. t.-cz. rendelkezéséhez képest;

i) eljár az iparosok és segédek, gazdák és cselédek között a szolgálati viszonyból keletkezett ügyekben a törvény és szabályrendeletek értelmében;

k) gyakorolja a bíraskodást a községi bíróság hatáskörébe tartozó kisebb polgári peres ügyekben, az 1877. évi XXII. t.-cz. értelmében;

l) megválasztja az egészségügyi bizottságot;

m) saját belügyi körében az 1886. évi XX. t.-cz. értelmében, s azon ügyeiben, melyekben a törvény korlátai között önállóan intézkedik, gyakorolja a felügyeleti és ellenőrzési jogot. Hozzá tartozik a tiszteletbeli tisztviselők választása, a tisztviselőknek és a segéd személyzet tagjainak az e czélra külön alkotott szabályrendelet keretében a fizetési előlegek engedélyezése, a tisztviselők, a segéd-, kezelő és szegődöttek személyzete fizetésének és más illetményeinek megállapítása, felemelése, vagy alább szállítása feletti intézkedés a törvény korlátai között, nemkülönben szükség esetén munkasegítségre dijnokok felvétele végett a szükséges intézkedések megtétele, a város hivatalnokainak 8 napon tul egy félévig terjedhető szabadság engedése;

n) hozzá tartozik az ügyrend megállapítása és módosítása.

## 2. §.

Csak a törvényhatósági bizottsági közgyűlés jóváhagyása után hajtható végre minden olyan határozat, mely:

a) községi adó megállapítására, kivetésére és behajtására;

b) új hivatal rendszeresítésére, vagy a fennálló megszüntetésére;

c) a költségvetésben elő nem forduló terhes szerződések megkötésére, vagy felbontására és jelentékeny közművek emelésére;

d) történelmi és műemlékek fenntartására, átalakítására és lebontására vonatkozik;

é) hasonlóan minden oly határozat, melyre a fennálló törvények felsőbb megerősítést rendelnek;

### 3. §.

Csak a m. kir. Belügyminister jóváhagyása után hajthatók végre azon határozatok, melyek:

a) községi vagyron elidegenítésére vagy szerzésére s 6 éven túl terjedő haszonbérletek megkötésére;

b) kölcsön vételekre;

c) az 1886. évi XXII. t.-cz. 110., 112., 113., 114., 115., 116., 117. és 120. §§-ban körülírt intézkedésekre vonatkoznak.

## Képviselőtestület.

### 4. §.

Az önkormányzat jogát Sz.-Udvarhely város képviselő testülete által gyakorolja. A képviselőtestület az 1886. évi XXII. t.-cz. 53. §-ban jogosultaknak megjelölt tisztviselőkön kívül ötven tagból áll, melynek fele-része a választóközönség választottjaiból, más felerésze pedig a legtöbb állami adót fizető községi lakosok nagykoru polgáraiból áll.

A választás alá nem eső képviselők az 1886. évi XXII. t.-cz. 32., 33. és 34. §§-ai, a választás alá eső tagok pedig ugyanezen törvénycikk 16. §-nak rendelete szerint az 1876-ik évi XLII. t.-cz. értelmében választatnak.

Választanak az országgyűlési képviselőválasztásra jogosult polgárok.

5. §.

A képviselőtestület ügyrendtartási szabályai külön szabályrendeletben állapították meg.

6. §.

A közgyűlési határozatok ellen emelt felfolyamodások az 1886. évi XXII. t.-cz. 24., 25., 26. és 165. §§-aiban körülirt felsőbb hatóságokhoz és határidőkben adhatók be és ugyanazokban körülirt módozatok szerint terjesztendőek fel.

A közgyűlési határozatokban világosan kifejezendő az, hogy a határozat birtokon kívül fellebbezhető; ezen záradék hiányában, a határozat birtokon belül felebbezhető.

## II. FEJEZET.

**A községi előljárásról; a segéd-, kezelő-, ideiglenesen alkalmazottak és szegődöttek személyzetéről és azoknak fizetéséről és napidíjairól.**

7. §.

A községi előljárátság a következő személyzetből állittatik össze és azok részére a következő évi fizetések és illetmények állapíttatnak meg:

1. Polgármester, a ki egyszersmind árvasz.  
elnök, évi fizetése . . . . . 1200 frt.  
Évi lakbére . . . . . 300 „
2. Rendőrfőkapitány évi fizetése . . . . . 1000 „  
Lakbér illetménye . . . . . 200 „
3. I-ső vagy jogi tanácsos évi fizetése . . . . . 800 „  
Lakbér illetménye . . . . . 200 „

4. II-ik vagy gazdasági tanácsos évi fizetése	700	frt.
Lakbér illetménye . . . . .	200	„
5. Főjegyző évi fizetése . . . . .	700	„
Lakbér illetménye . . . . .	200	„
6. Tanács- és árvaszéki jegyző évi fizetése .	500	„
Lakbér illetménye . . . . .	150	„
7. Tiszti orvos évi fizetése . . . . .	600	„
Lakbér illetménye . . . . .	200	„
8. Tiszti ügyész évi fizetése . . . . .	400	„
Lakbér illetménye . . . . .	200	„
9. Pénztárnok, ki egyszersmind adóhiv. főn. évi fizetése . . . . .	800	„
Lakbér illetménye . . . . .	200	„
10. Ellenőr évi fizetése . . . . .	500	„
Lakbér illetménye . . . . .	150	„
11. Számvevő évi fizetése . . . . .	500	„
Lakbér illetménye . . . . .	150	„
12. Rendőralkapitány (ki egyszersmind mérték- hitelesítő és szállásmester is) évi fizetése	600	„
Lakbér illetménye . . . . .	150	„
13. Levéltárnok és kiadó évi fizetése . . .	500	„
Lakbér illetménye . . . . .	150	„
14. Állatorvos törzsfizetése . . . . .	300	„
Lakbér illetménye . . . . .	100	„

## 8. §.

A tanács tisztikara áll a polgármesterből, mint elnökből, a rendőrfőkapitányból, tanácsosokból, jegyzőkből, a tiszti ügyészből és tiszti orvusból, kik a tanácsülésekben szavazhatnak, azonban a rendőrfőkapitány nem vehet részt a város pénzügyeit, javadalmát, vagyonát és gazdaságát érdeklő ügyeknek a tanács által való elintézésében.

## A segéd- és kezelőszemélyzet és annak fizetéseiről.

### 9. §.

1. Adótiszt a városi adóhivatalnál évi fizetése	500	frt.
Lakbér illetménye . . . . .	100	„
2. Tanácsi, árvaszéki, iparhatósági és elnöki írnok évi fizetése . . . . .	400	„
Lakbér illetménye . . . . .	100	„
3. Városgazda évi fizetése . . . . .	300	„
Lakbér illetménye . . . . .	100	„
4. Adóvégrehajtó évi fizetése . . . . .	400	„
Lakbér illetménye . . . . .	100	„
5. Egy tanácsi írnok évi fizetése . . . . .	400	„
Lakbér illetménye . . . . .	100	„
6. Egy tanácsi írnok a városi adópénztárhoz évi fizetése . . . . .	400	„
Lakbér illetménye . . . . .	100	„
7. Két tanácsi írnok a rendőrséghez évi fizet- ésök . . . . . à 400	800	„
Lakbér illetményök . . . . . à 100	200	„
8. Közigazgatási végrehajtó évi fizetése . .	180	„
Lakbér illetménye . . . . .	50	„

## Ideiglenesen alkalmazottak és szegődöttek, rendőrök és hivatalszolgák személyzetéről, azok fizetéseiről.

### 10. §.

1. Két tanácsi szolga évi fizetése à 240	480	frt.
Évi lakbére . . . . . à 24	48	„
2. Egy hivatalszolga a városi adóhivatalhoz évi fizetése . . . . .	240	„
Évi lakbére . . . . .	24	„
3. Egy rendőrfelügyelő évi fizetése . . . .	300	„
Évi lakbére . . . . .	40	„



4. Tizenhárom közrendőr évi fizetése	à 240 frt = 3120 frt.
Évi lakbére . . . . .	à 24 frt = 312 „
5. Városi karmester évi fizetése . . . . .	80 „
Évi lakbére . . . . .	20 „
6. Városi szülésznő évi fizetése . . . . .	50 „
7. Városi kéményseprő évi fizetése . . . . .	50 „
8. Városi dobos évi fizetése . . . . .	180 „
Évi lakbére . . . . .	24 „
9. Erdőőr évi fizetése . . . . .	100 „
Évi lakbére . . . . .	20 „
10. Gyepmester fizetése . . . . .	50 „

### Rendkívüli segédszemélyzet.

#### 11. §.

Négy negyedkapitány, kik azonban a város közpénztárából semminemű díjat nem huznak, hanem az illető városnegyedek által külön díjaztatnak úgy, a mint az erre vonatkozó külön szabályrendelet előírja.

#### 12. §.

Az előljáráóság tagjai közül a tisztiorvos, a jegyzők és levéltárnok, továbbá a segéd- és kezelő személyzet közül az adótiszt, az irnokok és adóvégrehajtó már korábban élethossziglan választatván meg, a rendőrfőkapitány pedig a megye főispánja által élethossziglan neveztetvén ki, ezek saját személyeikre nézve ezen szabályrendelet értelmében is választás alá nem esnek, s helyeik megüresedés esetén is hasonló módon töltetnek be.

Az előljáráóság többi tagjai, ugyyszintén a segéd- és kezelő személyzet fenn élő nem sorolt tagjai hat évre választatnak általános szótöbbséggel.

A polgármester, jegyzők, orvos és tisztügyészre

nézve megkivántató minősítések az 1886. évi XXII. t.-cz. 73., 74. és 75. §§-aiban körülírottak, a tanácsosokra, pénztárnokra, ellenőrre, adótisztre és számvevőre az 1883. évi I. t.-cz. 18. §-ban körülírt képzettség feltétlen megkívánandó, esetleg hason minőségben teljesített egy évi szolgálatot igazoló bizonyítvány. Az első tanácsosra az, hogy valamely jogintézetben a tanfolyamot a fennálló törvények értelmében szabályszerűleg elvégezte, a jogtudományi államvizsga letételét igazolja; a második tanácsosra az, hogy legalább a középtanodai tanfolyamot elvégezte és az érettségi vizsgálatot letette. Az alkapitányra nézve érettségi bizonyítvány és a közig. téren jó eredménnyel végzett 3 évi gyakorlat, vagy körjegyzői bizonyítvány, továbbá a mértékHITELESÍTŐI képesítést igazoló bizonyítvány, esetleg annak egy év alatti megszerzése. Levéltárnoktól 6 gymnasiumról iskolai bizonyítvány, vagy hason minőségű egy évi alkalmazottságról bizonyítvány. Irnokoktól négy gymnasialis osztály elvégzéséről bizonyítvány, vagy hason minőségbeni alkalmazottságról szóló bizonyítvány.

Az ideiglenesen alkalmazottak és szegődöttek fogadása, a mennyiben azokra nézve külön szabályrendeletek (p. o. negyedkapitányi szabályrendelet, házi kezelési szabályrendelet) nem intézkednek, a polgármester hatáskörébe tartozik, ki azokat szegődteti és elbocsáthatja.

Ha a szegődtetés tartama külön szabályzatban nincs megállapítva, az a 6 évi választási ciklusra terjed ki.

A polgármester hatáskörébe tartozik a rendőrfelügyelőnek, rendőröknek, a rendőrfőkapitány által kijelölt egyének közül való felvétele, alkalmazása és fegyelmi eljáráson kívüli elbocsátása is. A rendőrfelügyelő és rendőrök felvételénél szem előtt tartandó az, hogy

csak 40 évesnél nem idősebbek, írni, olvasni tudó egyének és kiszolgált katonák legyenek.

Ugyanegy egyén két czim alatt szegődöttnek fel nem fogadható.

### 13. §.

Az előljáróság tagjai, a segéd- és kezelő személyzet, az ideiglenesen alkalmazottak és szegődöttek fizetéseiket a városi közpénztárból kapják, még pedig az előljáróság tagjai és a segéd-, kezelő személyzet havonként minden hónap első napján, a többi személyzet havonként utólagosan, minden hónap utolsó napján.

## Napidijjakról.

### 14. §.

a) *A várost érdeklő hivatalos kiküldetéseken.*

A városi tisztviselőket, a segédkezelő és szegődött személyzetet a város érdekében való kiküldetések alkalmával a város belterületén rendszerint napidij nem illeti.

A Sz.-Udvarhely városi országos baromvásár 3 napján a marhalevelek kiállítására és tulajdon átírására, a városi tanácsjegyző elnöklete alatt, a városgazda mint pénztárnok és a forgalmi szükségletnek megfelelő számban polgármester által kiküldött három tanácsi segéd-, kezelő hivatalnokot az állategészségügyi törvény végrehajtása tárgyában kiadott 40,000. számú ministeri rendelet 27. §-ban megállapított 3 kr átírási díjak illetik, mely díjak a kiküldötteket egyenlő arányban illetik meg s ennek kifizetése az átírási jegyzőkönyv zárlatában mindenkor részletesen leszámolandó s a helypénz bizottsági pénztárnok által, polgármester útján város pénztárába 48 óra alatt befizetendő. A héti ficzko-vásárokon és időközi marhatulajdonjogi átírásokat városgazda

köteles vezetni s ezen czimen befolyó összes díjakat évnegyedenként polgármester útján, város pénztárába beszámolni köteles.

A baromutlevél törzskönyv a város képviselőtestületének 88—1893. sz. határozata értelmében a város főjegyzője vagy tanácsjegyzője által vezettetik, melynek alapját képező kincstári ürlapokat sajátjából beszerezni és készletben tartani kötelesek.

Ha valamelyik előljárósági tagnak, avagy a segéd-személyzet valamelyik tagjának hivatalos működésben a város határára kell kiszállni s ezen kiszállás és hivatalos működés egy félnapnál többet vesz igénybe, vagy pedig a város határán kívül kell kiszállnia, akkor napidíjt kívánni jogosult és pedig:

1. Polgármester . . . . . 4 frt.
2. Rendőrfőkapitány, tanácsosok, főjegyző, fő-  
ügyész és orvos . . . . . 3 „
3. Tanácsjegyző és alkapitány . . . . . 2 „
4. Állatorvos . . . . . 1 „
5. Ha valamelyik segédhivatalnok tollnok kép-  
pen alkalmaztatik, napidija . . . . . 1 „
6. Ha valamelyik szolgálta ilyen kiküldetésnél al-  
kalmaztatott, napidija . . . . . 30 kr.

7. Ha valamelyik előljárósági vagy segéd-személyzeti tagnak, vagy valamelyik képviselőtestületi tagnak a város határán kívül kell kiszállni más községbe és a város nem állított elő fuvar, fuvarpénz illeti kilomete-renként, à 15 kr.

A város határán belől a vámháztól számítva, két kilometer távolságon tulra a kiküldött számára fuvar állítani a város köteles.

8. Ha valamelyik képviselőtestületi tag küldetik ki a város határán teljesítendő valami munkálatra, félnapot meghaladó munkálatért kap napidíjt 1 frtot.

A városgazda és erdőfelügyelő (erdőtiszt) a város érdekében a határra kiszállásaik alkalmával sem fuvar, sem napidíjt nem igényelhetnek.

15. §.

b) *A magánosokat érdeklő hivatalos kiküldetéseken.*

Az előbbi cikkben körülírt napidíjak illetik a megnevezett tisztviselőket és segédszemélyzetet akkor is, ha magánosok ügyeiben küldetnek ki.

Ezen magánosok ügyeihez tartoznak mindazon kiküldetések, melyek nem a városnak, mint jogi személynek érdekében vitetnek keresztül, mint p. o. árvaszéki becslések, árverések, leltározások, egyesek iparügyeiben kiküldetések, ipartársulatok megvizsgálására való kiküldetések.

Magánosok ügyeiben a kiküldötteket a város belterületén is illeti az egész napidíj, az időre való tekintet nélkül, fuvart azonban nem számíthat fel.

A tollnok napidíja az ő javára mindig külön számítható. Középítészeti, köz- és vízrendészeti és közegészségügyi kiküldetéseken napidíj nem szedhető.

III. FEJEZET.

**A polgármester hatásköre.**

16. §.

A polgármester a város első tisztviselője, mint ilyen végrehajtója a törvényeknek, kormány és törvényhatósági rendeleteknek, jogerejű közgyűlési és más törvényes határozatoknak, s köteles őre a város lakosai, polgárai jogának, mely köteleességeknek az egyenesen hozzá tartozó ügyekben személyesen, egyebekben pedig a tanácscsal együttesen tesz eleget.

jegyzésével adathatik ki jogérvényesen, s ha ez hiányzik, a pénztárnoknak fizetni tilos ;

d) felvigyáz arra is, hogy minden középítés, javítás csak előleges szakértői terv és költségvetés alapján tartandó árlejtés útján történjék s a város szükségére megkivántató és a város közjövedelméből természetileg nem fedezhető tüzelő, világító és irodaszerek s más anyagok nyilvános árlejtés útján szereztessenek be ;

e) rászorít minden számadoló tisztviselőt arra, hogy az év végével szabályszerű bizonyítékokkal (okmányokkal) felszerelt számadását megvizsgálás végett, különben reájok szabandó pénzbüntetés terhe alatt hozzá beadják, még pedig a pénztárnok és városgazda egy hó alatt, a beadott számadások a számvevőnek a legelső tanácsülésből azonnal átadandók. Felvigyáz arra, hogy az ilyen számadások szabályszerűleg a számvevő által haladék nélkül megvizsgáltassanak s annak véleményével a képviselőtestület elé terjesztessenek. A felmentő okmányt felelősség terhe mellett a képviselőtestület adja ki ;

f) köteles felügyelni arra, hogy a haszonbérek a lejáratí idő előtt 6 hóval előre a képviselőtestületnek bejelentessenek, azonban a bérlőknek és haszonbérlőknek semmi szín alatt bérleengedést nem adhat, ezen jog egyedül a képviselőtestület hatáskörébe tartozik ;

g) ha a közcsend és rend fenntartása úgy kívánná s netalán a veszélyezett hivatali tekintély védelme és a közigazgatási végrehajtások foganatosítása érdekében, ha karhatalom alkalmazása szükségeltetnék, a fennálló törvények és szabályok korlátai között a város területén levő rend- és csendőrség személyzetének rendelkezhetik ;

h) felvigyáz arra, hogy a tanács határozatai ellen emelt s ahoz beadott folyamodványok a szükséges előadatokkal és felszerelvényekkel a felsőbb hatósághoz a legsürgősebben felterjesztessenek ;



i) az iktató jegyzőkönyvhöz érkezett ügydarabokat áttanulmányozás, kivonatok készítése, véleményezés és szükséges fogalmazványok elkészítése végett az arányosság és szakszerűség elvére való tekintettel az előadók között felosztja s az iktatót a felosztás értelmében kézbesítésre utasítja, s egyszersmind ez irányban úgy a segéd-, kezelő- és szegődött személyzet működési körét előírja és ellenőrzi, s az ügykezelési, levéltári, kiadói s előadói könyveket s a törvény szerint előírt jegyzékeket időnként tetszés szerint megvizsgálja ;

k) kezelő személyzet és szegődöttek fizetési ivét ellenjegyzí ;

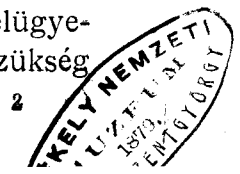
l) átveszi a beadványok mellett érkezett pénzeket, értékpapírokat, ilyeneket tartalmazó szekrények kulcsát, s azokat szabályszerű pénzkezelési naplójában vezetvén az átvétel megtörténtét, idejét, nevének az ügyiratok küllapján való feljegyzésével igazolja, s intézkedik, hogy a küldemények azonnal a szabályszerű ellátásig a letéti könyv mellett a közpénztárba betétessenek ;

m) a tanács ülés határozatához képest érdemileg átnézi, irányilag megvizsgálja és esetleg kiigazítja az előadók fogalmazványait, elrendeli azok leírását s a határozatok szabályszerű kiadványozására vonatkozólag intézkedik ;

n) közegészségügyi ügyekben az 1876. évi XIV. t.-cz. 4. §. 6. pontja értelmében elsőfokulag bíraskodik. Magán feleknek további eljárásai s fellebbezései ez irányban az előbb idézett törvényczikkben körvonalazva vannak ;

o) a polgármester adja ki a szegénységi alapon indítandó perekre a szükséges bizonyítványokat ;

p) a városi szegényügy a polgármester felügyelete alatt áll, ennél fogva ő vizsgálja meg a szükség



körülményeit, intézkedik a szegény betegeknek kórházba elhelyezése iránt, valamint szegénységben elhaltak temetése és nyomorra jutott árvák roktóni felsegélésére mérsékelt segély összeget 25 frtig utalványozhat ;

q) a polgármester rendeli el a könyör adományok gyűjtését, a begyűlt adományokat az illető gyűjtőktől átveszi s rendeltetésök helyére juttatja s azokról számol ;

r) a letelepedettek és községi kötelékbe felvett egyének nyilvántartását vezeti, a megállapított díjakat beszedeti, elszámoltatja s a felvételi bizonyítványt kiadja ;

s) intézkedik a népesség nyilvántartási, népszámlálási, anyakönyvek ellenőrzési, honossági, honpolgársági, egyleti és gyülekezési, sajtó és utlevél ügyekben ;

t) köteles minden évben kimerítő jelentést tenni a képviseleti közgyűléshez a várost terhelő felsőbb leányiskolai, reáliskolai, Mária Valéria gyermekkert és ipariskolai kiadásokról ; felügyel a felsőleányiskola, Mária Valéria gyermekkert és ipariskolákra, ellenőrzi azoknak tananyagát, leltároztatja és nyilvántartja felszereléseiket ;

u) a hivatali működés körében a tisztviselők között előforduló viszályok fölött határoz, általában gyakorolja azon jogokat és teljesíti azon kötelességeket, melyek ez idők szerint rendesen fennálló törvények, rendeletek és szabályrendeletek előírnak.

A polgármester az elnöki teendők teljesítése céljából külön elnöki irodával rendelkezik melynek külön álló ügykezelése, iktató jegyzőkönyve és irattára van.

### 19. §.

A polgármesternek vagy helyettesének, mint első-egészségügyi hatóságnak az 1876. évi XIV. t.-cz. értelmében hozott határozatai a megye alispánjához, s onnan III-ad fokban a m. kir. Belügyminiszterhez, továbbá mint I-ső foku fegyelmi hatóságnak az 1886. évi XXII.

t.-cz. 91. §-a értelmében hozott határozatai a megye alispánjához s annak megváltoztató határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz felelbevezhetők.

#### IV. FEJEZET.

### **A tanács hatásköre szervezete, ügybeosztása és az ügyek elintézési módja.**

#### 20. §.

A tanácsot alkotják az 1886. évi XXII. t.-cz értelmében az ezen szabályrendelet 8. §-ban megnevezett előjárósági tagok.

A tanácsnak rendes elnöke a polgármester, akadályoztatása esetén a második tanácsos.

Előadók a tanácsosok és jegyzők, orvosi szakügyekben a tiszti orvos.

#### 21. §.

A tanács a közgyűlés elé tartozó ügyeket előkészíti, előadatokkal teljesen felszereli, megvitatja, s véleményes jelentéssel teszi át a közgyűléshez tárgyalás végett, a hol azokat az illető előadók adják elő s egyszersmint, mint előjáróság végrehajtja a képviselő testület által hozzá intézett rendeleteket és a képviselőtestülettel szemben felelős.

#### 22. §.

A tanács illetőségi körébe tartozó ügyek következő ágazatokra oszlanak :

a) a város közvagyonát, jogait, javadalmait, községi munkálatokat, építéseket illető ugynevezett majorsági ügyek ;

b) katonai, u. m. sorozási, kaszárnyai és katonai nyilvántartási ügyek ;

c) városi, mezei és erdei rendészeti, magán építészeti és iparügyek ;

d) állami és házi közvetett és közvetlen adót illető ügyek ;

e) törvények, kormány rendeletek, képviselőtestületi végzések és törvényhatósági határozatok, valamint más vegyes közigazgatási folyó ügyek elintézése, melyek közé a szinelőadások és táncziskolák engedélyezése is tartozik.

Kifolyólag ezekből a tanács, mint a város közigazgatási hatósága, köteles az országban fennálló jogos hatóságok törvényes megkeresésének eleget tenni, a kormány és törvényhatóság által hozzá a fennálló törvények értelmében intézett rendeleteket teljesíteni, különösen az országos statistikai tanácsot, a bünyfenyítő törvényszéket, a vizsgáló bírakat, a kir. pénzügyigazgatóságot, az adóhivatalokat és más pénzügyi közegeket, tanfelügyelőket, egyházi hatóságokat hivatásaik teljesítésében minden törvényes eszközökkel támogatni. Kötelessége az 1876. évi XV. t.-cz. 2. 3. része értelmében az egyenes adók kivetéséről, befizetéséről és behajtásáról gondoskodni. Gyakorolja a fennálló törvények értelmében az iparjog engedélyezését vagy megtagadását s az előforduló iparügyi kihágásokat elintézi s szükség esetében intézkedik az iparjog betiltása iránt. Ellenőrzi és számadásra vonja az ipartársulatokat, ez irányban félévénként egyszer kiküldöttjei által ellenőrző vizsgálatot tart, s szükség esetében az ipartörvény és társulati alapszabályok értelmében a társulatokat fel is oszlatja.

A városnak mint erkölcsi testületnek és minden magánosoknak a polgári életből felmerült és a közigazgatás körébe eső minden ügyét folytonosan és megszakadás nélkül intézi s minden félévben a képviselői gyűléshez ügyforgalmi kimutatást köteles betérjeszteni.

## 23. §.

Tanácsi elhatározás alá tartoznak különösen:

- a) az összes iparügyek ;
- b) az összes katonai ügyek, kivéve az elszállásolási és fuvarozási ügyeket. Sorozásoknál a várost a polgármester képviseli ;
- c) a város közigazdászati és javadalmi felett való felügyelet ;
- d) az összes adó- és illeték ügybeni eljárás, beleértve a végrehajtási eljárást is ;
- e) a közmunka kivetése, arányosítása és végrehajtása ;
- f) a város fennhatósága alatti közintézetek feletti felügyelet joghatósága s egyszersmind az iskola kötelezetek feletti ellenőrzés ;
- g) a hitelesített mértékek használata felett való felvigyázat ;
- h) az építések engedélyezése és felügyelete feletti főintézkedések ;
- i) közegészségügynek a husvágási szabályrendelet értelmében felvigyázása ;
- k) felsőbb körrendeleteknek szabályszerű közhirrététele.

## 24. §.

A tanács határozatait társas ülésekben testületileg és szavazat többséggel hozza, mindazonáltal tagjai a saját hatáskörében egyenileg végzett cselekményeikért, vagy mulasztásaikért egyenileg, a testületileg végzetekért, vagy mulasztottakért egyetemlegesen felelősek.

## 25. §.

Azon ügyekben, melyeket ezen szervezési szabályzat a polgármester hátásköréhez utal, a tanács, mint a

polgármesterrel e tekintetben együttes felelősség alatt álló közeg, a polgármestert minden erejével támogatja és segíti, hogy az kötelességeiben gyorsan eljárhasson.

#### 26. §.

Az évi költségvetési előirányzatot a tanács terjeszti a közgyűlés elé, az 1886. évi XXI. t.-cz. értelmében és a számvevő köteles azt szerkeszteni.

#### 27. §.

Határozatilag utalványoz a városi közpénztárra, vagy a felsőbb rendeletek folytán külön kezelt kövezetvám-alapra, s minden ilyen utalvány, csak a megállapított költségvetési előirányzat határain belől eső összegig terjedhet. Ha azonban a költségvetésben előre nem látható oly kiadás szüksége fordulna elő, melynek meg nem tétele hátrányt okozna, azt a tanács a képviselő testület utólagos jóváhagyása fenntartása mellett a rendkívüli kiadásokra előirányzott alapból utalványozhatja, azonban a polgármester köteles a legközelebbi képviselő közgyűlésnek helybenhagyás végett indokolva előterjeszteni.

#### 28. §.

A polgármesternek a város közvagyonra feletti őrködés iránt ezen szabályzatban adott utasítás a tanács tagjait is együttes felelősséggel kötelezi.

A tanácsnak nincsen joga a városi építések, javítások és szolgálatok munkabéreit melyek 25 frtot felül haladnak mindaddig fizettetni, míg a bevégzett munkát szakértő egyénnel meg nem vizsgáltatja és az építés, vagy tett szolgálat az előlegesen jóváhagyott terv szerint, alku szerződésnek megfelelőleg végzettnek nem nyilváníttatik. Az utalványozást a képviselői közgyűlés utólagos jóváhagyása mellett 200 frtig a tanács, azon-



felül pedig feltétlenül csakis a képviselői közgyűlés eszközli.

29. §.

A tanács tagjai, az általuk elintézt, vagy elintézetlenül hagyott ügydarabokról kötelesek minden félév végén kimutatást készíteni s azt a következő félév első havában a polgármesternek beadni, hogy félévi jelentésében azok tartalmát befoglalhassa.

30. §.

Az ügydaraboknak a tanács tagjai közt kiosztását a polgármester, mint tanács elnök intézi el. Egy tanács tagnak sincs joga visszautasítani azon ügydarabokat, melyeket szakmájába tartozólag az elnök hivatalos elintézés végett hozzá utasított, sőt köteles azokat feldolgozni és 8 nap alatt előadni; a tanácsosok, főjegyző és jegyző pedig kötelesek a sürgős ügydarabokat, ha mindjárt szakmájukba nem is tartoznak, de az elnök által hozzájuk intéztetnek, előadatokkal, fontosabb ügydarabokat ügykivonatokkal felszerelve áttanulmányozni s a beadás napjától kezdve legkésőbb 3 nap alatt írásban kidolgozott véleménnyel előterjeszteni és szabályszerűen előadni.

31. §.

Minden előadó tartozik az igazgató által egy nevére szóló előadói könyvecskével megküldendő ügydarabokat feldolgozás végett átvenni. Az előadó minden külön ügydarabról előadói ívet készít, melynek balhasábjára az iktatói szám és az ügy állása, annak lényeges körülményei, jobb hasábjára pedig a vélemény és kiadványi terv irandó. A kiadványi terv az irattár számára mindig megőrzendő és sehová ki nem adható.

32. §.

Ügydarabok, melyek az elintézés céljából szüksé-

ges kiegészítéseket, vagy csak más hatóságoknak felvilágosításokat, kézbesítés teljesítését, vagy más alárendelt cselekményeket (Currens darabok) tárgyzanak nem vitetnek tanács ülésbe, hanem az előadó által a kiadványi tervvel együtt egyik ülésnaptól a másikig, az elnöknek jegyzék mellett átadatnak, az elnök a jegyzéket az iktatóhoz küldi tovább kezelés végett. Minden más tárgy tanács ülésben adatik elő.

### 33. §.

Köteles a polgármester minden héten egy rendes ülést tartani, ha azonban a szükség kívánja rendkívülig többet is tarthat, ha pedig rendkívül sürgős ügydarabok forognak fenn, köteles azokat még a megérkezés napján előadatni és elintéztetni. Érvényes határozat hozatalra a polgármesterrel együtt szavazattal bíró 3 tag jelenléte szükséges.

### 34. §.

Az előadónak szabadságában áll az ügykivonat mellett, kivált ha az ügy bonyolult és terjedelmes, szóbeli előadással is élni, mind az elnöknek, mind a szavazóknak joguk van bármely irat megtekintését vagy felolvasását kívánni, s az ügy állása és részleteire nézve az előadóhoz kérdéseket intézni.

A tanácsülések nyilvánosak, a tanács elnök azonban oly városi, vagy közigazgatási ügyekben, melyeknek nyilvánosságra juttatása az államnak, vagy a városnak hátrányára lenne, a hallgatóságot távol tarthatja.

### 35. §.

A tanácskozás alkalmával a polgármester, vagy helyettesse az elintézendő kérdést megvitatás alá bocsátja, a szavazást az előadó nyitja meg, s véleményét, mely egyszersmind a kiadvány tervét is képezi, írásban

felolvassa, sem az elnök, sem bármely tanácsstag az előadót félbe nem szakíthatja véleményeinek előadásában, s nem korlátozhatja a vélemény szabadságát.

A tanácskozás befejezte után más meggyőződésre jutott szavazónak joga van előbbi véleményétől eltérőleg szavazni, míg az elnök a határozatot véglegesen ki nem jelentette.

A határozat kimondása után az ügy többé fel nem vétethetik. A tanácselnök a határozatot azon vélemény szerint mondja ki, mellyel minden szavazó vagy annak többsége teljesen egy értelemben van.

Ha a többség szavazata hozzáadást, kihagyást, vagy módosítást kíván, ezek a kiadványi tervben rögtön teljesítendőek. Nyelvtani és tollhibákat, melyek által a határozat lényege nem értetik az ügydarab kiadványozása előtt, az elnök is kiigazíthat.

Ha a szavazatok két vélemény között egyenlően vannak megoszolva, ez elnöknek joga van egyik vagy másik véleményéhez adni szavazatát, s ez által ennek vagy annak részére dönteni el a kérdést. Ha az elnök a különböző szavazatok egyikéhez sem járulhatna, a tanácskozás egyes részletes kérdések szerint különöztetik el s minden egyes részletes kérdés iránt külön szavazásnak van helye.

A midőn a határozat az előadó véleményétől lényegesen eltér, a kiadvány szerkesztésével a jegyző bizatik meg, azonban a kissebbségben maradt szavazó maga szerkesztheti indokolt külön véleményét és ez a tanácskozási jegyzőkönyvbe felvétetik.

### 36. §.

A hozott határozatok fogalmazványai az elnök aláírásával elláttatván, a kiadó hivatalhoz küldetnek át. Azon esetben, ha a határozat lényegesen eltér az elő-

adó véleményétől, a határozat kiadványi tervét a jegyző, a tanácskozási jegyzőkönyv értelmében, neve aláírása alatt megfogalmazni köteles. Az ülés napját a határozatra a jegyző, az előadói könyv illető rovatában pedig az előadó jegyzi fel. A határozatot mindig indokolni kell.

### 37. §.

Minden tanácsülésről jegyzőkönyv vétetik fel, melynek bevezetésében az ülés napja és a jelenlévő tanács-tagok nevei foglaltatnak, a bal hasábra jön az előterjesztett ügydarab iktatói száma s rövid kivonata az előadás sorrendje szerint. A szavazás folyama s a határozat érdeme rövid kivonatban a jobb hasábra iratik. A jegyzőkönyvben ez előadó neve mindig megjegyzendő. Ha a határozat egyhangulag hozatik, elégséges azon körülmény megemlítése, midőn azonban a vélemények, ha mindjárt csak az indokolásra nézve is eltérők, a felelősség tekintetéből, az ellenvélemény is beírandó indokolással együtt; valamint megjegyzendő, hogy a határozat és ellenvélemény a szavazatok mily alakulásával, kinek indítványára és kik hozzájárulásával keletkezett. A tanácsjegyzőkönyvhöz semmit sem szabad mellékelni, aláírja az elnök és jegyző, iveri a jegyző által időrendszerint összerakva s a terjedelméhez képest az egész évenként bekötte levéltárba tétetnek.

### 38. §.

A hivatalos pénzeket addig is, míg az elintézés megtörténik, a polgármester letéti könyv mellett a házi pénztárba azonnal átadja. Egy tisztviselőnek sem szabad 24 órán tul hivatalos pénzeket magánál tartani.

### 39. §.

A tanácsosok a polgármester által rájuk bízott ügyeket kötelesek ezen szabályrendelet értelmében elintézni.

Az első tanácsnok, különös kötelessége mint árvaszéki előadónak, az összes árvai, továbbá az összes ipari, nem különben a közigazgatási ügyekből mindenemű illetékességi, telepedési és kórházi ügyeket feldolgozni.

A II. tanácsnok, mint a gazdasági ügyek vezetője, köteles a város összes gazdasági ügyekben, kivéve a katonai laktanyai ügyeket, mindenemű levelezéseket, gazdaságügyi összeírásokat, a város összes bevételeinek beutalását és kiadásainak kiutalását, illetékességet magában nem foglaló hatósági bizonyítványokat, vagyoni, erkölcsi és szegénységi bizonyítványokat, nem különben az összes építkezési ügyeket feldolgozni.

#### 40. §.

A városi tanácsnak határozatai ellen az érdekelt egyének az illető törvényekben és ministeri rendeletekben előírt hatóságokhoz és körülírt idő alatt fellebbezhetnek, jelesen az 1884. évi XVII. t.-cz. értelmében hozott határozatai, a megyei alispánhoz, onnan a m. kir. kereskedelmi ministerhez, építési ügyekben a megye alispánjához, onnan a megyebizottsághoz, a piacsvám jövedelmi ügyekben, mint majorsági ügyekben a főispán útján egyenesen ő Nagyméltósága a Belügyministerhez fellebbezhető (1876. évi XX. t.-cz. 4. §. és 1880. évi XXII. t.-cz. 165. §.)

Az elkészett fellebbezések hivatalból visszautasítandók.

### Főjegyző.

#### 41. §.

A főjegyző előadó a hozzá beosztott ügyekben és tollvivő a képviselő testület üléseiben és az ennek kebeléből kiküldött bizottságokban, ez utóbbiak véleményének a közgyűlésen előadója. Köteles a képviselő-

testület gyűléseiről rendes jegyzőkönyvet vezetni és arról betűsoros tárgymutatót készíteni.

A határozat jegyzőkönyvi kivonat alakjában leendő kiadványozás végett a tanácsi kiadóhivatalba, vagy a határozatban megjelölt illetékes helyre juttatja, aláírja és pontos kiadványozásukra felügyel. Hitelesítés előtt egyetlen határozatot sem adhat ki. Aláírja a polgármesterrel együtt a város nevében kiállított okmányokat és felterjesztéseket.

A főjegyző egyszersmind előadó a tanácsülésekben az elnökileg reá bízott ügyekben.

Kiválólág az ő teendőihez tartozik az összes katonai ügy és pedig a fősorozási összeírások, időközi katonai ügyi levelezések és utóállítások, a községi és járási összes nyilvántartások, szóval a védtörvény-útasítás első, második és harmadik részében a városra, mint községre és járásra utalt összes teendők, nyilvántartások, valamint a katonai laktanyai ügyek feldolgozása. Ő és az árvaszéki jegyző végzi a halálesetek felvételét és vagyonleltározásokat.

### **Jegyző.**

#### **42. §.**

A jegyző, ki egyszersmint az iparhatóság és árvai szék jegyzője is, mely utóbbi kötelessége a városi árvai széki szabályrendeletben körül van írva, köteles a várostanács és árvaszék ülési jegyzőkönyveit vezetni, továbbá előadó az összes iskolai ügyekben, teljesíti az összes iskolai összeírásokat és vezeti az összes árvai, iparügyi és a közigazgatási ügyekben a törvény, szabályrendelet és ministeri rendeletekben előírt nyilvántartási könyveket; teljesíti az irodatiszti teendőket, felügyel az irnokokra és tanácsi szolgákra, megrendeli, felvigyázza és kiszolgáltatja az összes szükséges irodai



szereket; teljesíti a halálesetek felvételét és vagyonleltározásokat, mely utóbbiról nyilvántartást vezet. Polgármesterrel aláírja a tanács összes kiadványait.

#### 43. §.

A jegyzők kötelesek minden kezükön levő iratokat felelősség terhe alatt gondosan megőrizni, s azokat annak idejében az illető helyre szolgáltatni, mindennemű eredeti fogalmazványokat pontosan polgármesternek beadni. A jegyzők peren kívüli törvény és ministeri rendeletekben s szabályrendeletekben engedélyezett beadványok szerkesztésére és magán iratok kiállítására jogosultak, mely munkálataikért Udvarhelymegye törvényhatósága által XXXIX. sz. alatt alkotott szabályrendeletben meghatározott díjakat követelhetik.

### **Főügyész.**

#### 44. §.

A tiszti főügyész a város jogi tanácsosa, őre a törvényeknek és szabályrendeleteknek s véleményt ad mind a tanács, mind a képviselőtestületnek azon ügyekben, a melyekben a jogi szempont dönt, s végzi a teendőket, melyeket az 1886 évi XXII. t.-cz. ráruház. A képviselőtestület ülésein jelen lenni és azokban felhívásra véleményt adni köteles; tanácsi üléseken, kivéve az árvaszéki ügyeket, jelen lenni nem köteles, de írásbeli meghívásra, véleményes jelentését záros határidő alatt írásban beadni köteles.

A várost magán ügyeiben és pereiben képviseli, fogalmazza a szerződések és e végett rendelkezésre áll a levéltár is, melyből az eredeti okmányokat elismervény mellett veszi ki, melyeket azonban megtekintés után a levéltárba visszaadni köteles. A város pereiről az ügyvédi rendtartás értelmében nyilvankönyvet

vezet, a város folyó pereiben iratait felügyeli és azokról felelős. A város pereiben teendő minden ügyéremű lépéseiről a tanácsot értesíteni s annak felszólítására a peres ügyek állásáról kimerítő jelentést tenni köteles. A perek megindítását és folytatását vagy abbahagyását illetőleg köteles a tanácstól engedélyt kérni; az ítéletekről és engedélyes végzésekről a tanácsnak a kézbesítéstől számítva 24 óra alatt köteles jelentést tenni. Gyakorolja mindazon jogokat, melyeket a törvények a magán felek ügyvéde részére biztosítanak. Az anyagtár és pénztárvizsgálatoknál köteles megjelenni.

Kötelessége minden a város ügyeiben kötendő szerződéseket, árverezési feltételeket, alku jegyzőkönyveket, a várost kötelező nyilatkozatokat, felfolyamodásokat és felterjesztéseket szerkeszteni, s ha a tanács és tiszti-ügyész közt ki nem egyeztethető véleménykülönbség merül fel, az ügy a képviselő bizottság elhatározása alá terjesztendő.

Kötelessége felügyelni, hogy a város ingatlan vagyonai, szolgálmai bekebeleztesse, a változások nyilvántartassanak, a birtok háborítások a maga idejében bepereltessenek, s egyáltalában a város jogai megoltalmaztassanak. A város nevében indítandó új perek vagy a város ellen indított perek védelmére kívántató bizonyítékokat, adatokat egybe gyűjti, a levéltári adatokat kiszedeti és egy a tényállást kitüntető előterjesztésbe foglalva véleményével együtt a tanácshoz beadja s a tanácsülésben a maga véleményét indokolja, s ha a tanács az ügyészi véleményt elfogadja, a tényállást előtüntető előterjesztés mint információ kiadatik s a szerint jár el, ha pedig véleménykülönbség merül fel, a képviselői közgyűlés elé terjesztetik az ügy, elhatározás végett.

## 45. §.

A hatásköréhez sorozott ügyek folyamában késedelem, mulasztás vagy hibából elkövetett hátrányokért, a mennyiben fegyelmi eljárásnak helye nem volna, az általános ptk. és törvénykezési rendtartásban előírt esetek, módoszatok szerint felelős és kártérítéssel tartozik.

A tisztikereseteket megindítja, a bírság minőségét és mennyiségét indítványba hozza, foganatosítja az előjáróság tagjai ellen elrendelt tisztikereseteket.

A város pereiben esetenként előleggel láttatik el, melyet azonban minden év végén elszámolni köteles.

Magán féllal szemben megállapított perköltség az ügyészt illeti; a város érdekében folytatott perekre nem számíthat fel, hanem kiadásait és utazásaiban készpénz, élelmi és egyéb kiadásait és fuvarilletékét is követelheti.

## 46. §.

A főügyész nem járhat el olyan ügyekben:

a) melyekben saját személyénél fogva érdekelve van, közvetlenül vagy közvetve kárt vagy hasznot remélhet;

b) melyekben fel- vagy lemenő ágbeli rokonai, vagy negyedizigleni rokonai, vagy másodizigleni sógorai, örökbe fogadó szülei vagy gyermekei, vagy a vele gyámsági és gondnoksági viszonyban állók vannak érdekelve;

c) a melyekben mint tanu, szakértő, magánügyvéd vagy képviselő működött.

Ha ezen érdekelttség valamelyike előfordult, köteles a főügyész arról a polgármesternek jelentést tenni, ki más gyakorló ügyvéd által helyettesítése iránt a képviselőtestület útján gondoskodik.

A főügyész, a mennyiben a város érdekével ellentétben nem áll, magán ügyvédkedést folytathat.

A főügyész külön iktatói, kiadói, mutató, posta- és perkönyvet vezet, s ügyiratait a város irattárába leendő elhelyezés végett a tanácshoz beterjeszteni köteles.

### **Az orvos.**

#### **47. §.**

Az orvos kötelessége a városi közegészségi állapotra felügyelni, különösen bujasenyv, járványok és ragályos betegségek meggátlására hathatósan munkálni.

E célból úgy a hullák találása alkalmával is a polgármester, tanács, vagy rendőrfőkapitány megtalálására kiszáll a helyszínére, orvosrendőri szemlét visz keresztül, alkalmazásba veszi a szükséges rendszabályokat, folyamatba veszi s ellenőrzi az előirt orvosrendszabályokat s a tetteges állapotról szakvéleményt ad s a további teendők végett körülményes előterjesztést tesz, s ha azon teendők nem halaszthatók, a tanácshoz intézendő utólagos jelentéstétel mellett azonnal, másképpen pedig a közgyűlés beleegyeztével fogantositja.

A város közegészségi állapotáról köteles minden hó végén kimutatást készíteni s azt a tanácsnak beadni s köteles a közegészségi ügyben a törvény és szabályrendeletek korlátai között minden lehető megtenni.

Közegészségi ügyekben a tanácsnál rendes előadó s mint ilyen szakvéleményt köteles beadni a szakköréhez tartozó ügyekben. Külön iktató jegyzőkönyvet és vezet a kezelése alá tartozó összes ügyek nyilvántartását.

Végzi a város területén a himlő-oltást, teljesíti a halottkémi teendőket; az egészségügyi törvény értelmében összeállítja havonként a közegészségügyi statistikai táblázatokat, s azt véleményes jelentéssel a tanácshoz beadja.

Felügyel a vendéglők, mulatóhelyek tisztántartására, az iskolába járó gyermekek közegészségére, s ezen szempontból vizsgálja az elemi iskolákat, neveldéket és kisdédóvódát; a lelenczek, dajkaságra kiadott gyermekek és ápolása alatti hülyékre, vakokra, nyomorékokra s ezeket nyilvántartja. Keresetképeségi szempontból megvizsgálja évnegyedenként a város által segélyezett szegényeket.

Közreműködik a gyógyszerterek megvizsgálásánál. A városban lévő fűszer- és anyagkereskedéseket a rendőrkapitány segélyével időszakonként megvizsgálja s befoly arra, hogy ily helyeken tiltott szerek szabályszerű engedély nélkül ne árultassanak; ügyel a lakhelyek és épületek közegészségi feltételeire, az életet és egészséget veszélyeztető iparüzleteknek berendezésük- és elhelyezésükre, ügyel a piaczi rendőrséget illetőleg, a nyilvános ételmezés egészségügyi feltételeire, nevezetesen a tápszerek és ital minőségeire. Ellenőrzi a hamisításokat s ha rendetlenségeket észlel, annak elhárítása iránt az illetékes hatóságot megkeresi. A kuruzsolás és betegségekre veszélyes szokások, babonák, előítéletek kiirtására javaslatokat tesz és sürgős szükségben azonnal intézkedik. A kéjnéket felügyeli és egészségi tekintetben a rendőrkapitány közbenjöttével minden héten egyszer s a rendőrfőkapitány felhívására többször is ellenőrzi. A vizsgálatot a hivatali helyiségben ingyen, a kéjtelepeken pedig személyenként 1 frt díj mellett köteles teljesíteni, s a vizsgálatot türelmi bárczájában bejegyezni köteles. A bujasenyveseket a kórházba utasítja, azok bárczáját elveszi és a rendőrfőkapitánynak átadja s örökös, hogy a vizsgálatot egy se kerülje ki.

A tanács által kiadott igazolvánnyal ellátott szegény betegeket, ugyancsak a város községénél alkalmazásban

lévő szegődött személyzetet díj nélkül köteles orvosolni és rendszeren gyógykezelni, s azoknak a kórházba juttatásáért jelentéseket teszen a tanácsshoz.

Gondoskodik a szegények számára ingyen gyógyszerkiszolgáltatásáról. A gyógykezelt szegényekről, azok betegségeiről és a gyógyeredményről jegyzőkönyvet vezet és ezt havi jelentéseibe foglalja.

Minden héten legalább egyszer megvizsgálja a közigazgatási fogdában levő foglyokat, s a fogdában levő egészség elleni körülmények eltávolítása céljából a tanácsshoz jelentést tesz és gondoskodik a beteg foglyok ingyenes gyógyításáról.

A városról eltávozása esetén helyettesét köteles a polgármesterhez bejelenteni.

A mennyiben az állatorvos a husvágási szabályrendeletben körülírt teendők végzésében akadályozva lenne, őt helyettesíti.

A halott kémlésért díjt szegényektől nem követelhet, másoktól pedig 50 krt.

### **Állatorvos.**

#### **48. §.**

Teendői a közbádoghidnál és a levágandó állatok megvizsgálásánál a husvágási szabályrendeletben vannak körülírva. Ezen kívül teljesíti a város területén az állategészségügyre vonatkozó törvények- és rendeletekben felsorolt kötelességeket.

Az országos vásárokon és a vasuti marha fel- és lerakodó állomások szállítás alkalmával jelen lenni köteles.

### **Levéltárnok, ki egyszersmind kiadó.**

#### **49. §.**

A levéltárnok a város tanácsi, árvai és adóügyi levéltárának őre, annak biztonsága, tisztán és rendben-

tartása felett őrködik, eltávolít minden olyan körülményt, mely miatt romlás vagy kár származhatnék, s minden levéltári okmányokról felelős.

Felügyeli, hogy a hivatali helyiségben levő butorokat, irodai és más kézi eszközöket, melyek neki leltár mellett adatnak át, ne károsítsa senki, s idegenek a polgármester engedélye nélkül, hivatalnokok is az ő jelenlétén kívül a levéltárba ne menjenek s ottan ne kussassanak.

A kezelése alá adott ügydarabokat illető sorozatban irományjegyzékben elhelyezi, azokról levéltári betűsoros jegyzéket vezet.

Magánfelek kéréseinek köteles készséggel eleget tenni és azon esetben, ha önmagok ki nem írják, vagy a levéltárnok felügyelete alatt mással ki nem iratnák, köteles azokat évenként 50 kr díjért hiteles másolatokban a polgármester engedelmé és láttamozása mellett kiadni a következő iratokból:

- a) képviseleti közgyűlési jegyzőkönyvekből;
- b) tárgyalási jegyzőkönyvekből;
- c) a választási és kinevezési iratokból;
- d) a városi szabályrendeletekből és
- e) magán személyek ügyében kelt határozatokból, kormányi vagy más hatósági rendeletekből. Eredeti okmányokat senkinek sem adhat ki. Magánosok ügyeire vonatkozó eredeti okiratok azok által érdekelt magán személyeknek vagy igazolt felhatalmazottjainak a polgármester írásbeli engedélye alapján adhatók át saját felügyelete alatt, megtekintés végett.

A város kiváltságairól kelt eredeti okiratok, ugy a szerződésekből és haszonbérékből keletkezett okmányok a letétel évszámával megjelölve külön bezárt szekrényben őriztetnek.

Ezen okiratokról külön mutatókönyv vezettetik s ezen iratokból magán feleknek másolatok közlését csak is a közgyűlés engedélyezhet.

A tisztviselők által használat végett kivett ügydarabokról emlékeztető jegyzőkönyvet vezet, s a mennyiben vett használat után be nem adatnának, három havonként a polgármesternek jelentést teszen.

A közigazgatási levéltári ügyeket a következő osztályok szerint rendezi:

I. osztály: A közgyűlésből áttett ügyek, fegyelmi, pénztári vizsgálatok, s minden a tisztikar személyzetét érdeklő személyes ügyekre tartozó iratok és jegyzőkönyvek.

II. osztály: Katonai ügyek.

III. osztály: Középületekre, ugy a magánfelek építéseiire vonatkozó ügyek.

IV. osztály: Iparügyek.

V. osztály: Megkeresések, gazdaszáti, vámjövedéki és vegyes tartalmu iratok.

Mint kiadó a kézbesítéseket magánosoknak vevény mellett eszközli. A hivatalos levelezések és felterjesztések postán küldetnek külön boritékban és hivatalos pecsét alatt. A postai küldeményekről postakönyv vezettetik, melyben rovatok szerint a küldemény iktatói száma, az elküldés napja, a hatóság vagy fél neve bejegyeztetik, az átvételt az utolsó rovatban a postatiszt aláírása igazolván. Ha küldeményekhez készpénz, vagy egyéb értékmenüek csatolandók, az illető tisztázott kísérő irat a házi pénztári hivatalhoz teendő át, a hol aztán pénztárnok vagy ellenőr a melléklendő pénzt vagy értéktárgyat hozzá csatolja és az egészet a postaszabályok utasítása szerint becsomagolva és hivatali pecséttel lepecsételvén, az elküldést saját felelősségére eszközli; s az ily



küldeményekről külön postakönyvet vezet, a melynek egyik rovatában a küldött pénz összege, vagy az érték-tárgy leírása foglaltassék.

A kiadó köteles a külön kézbesítési ivatek naponta számbavenni és levéltározni, köteles a város tanácsi, árvai, közig. kihágási, iparügyi és adóügyi határidőkről külön-külön pontos nyilvántartási naplót vezetni, s ezeknek értelmében a sürgetési előterjesztéseket megtenni és polgármesternek beadni, továbbá az idegen hatóságok- és bíróságoktól küldött kézbesítendő ügydarabokról, habár azok megkeresés mellett küldetnének is, külön kézbesítési nyilvántartást vezetni és pedig külön a bírósági, külön a közigazgatási kézbesítésekről, ezen kézbesítési ügyek elintézését fogalommal ellátni köteles.

Mint levéltárnok köteles egy levéltári felszerelési könyvet és mint kiadó egy kiadói sorkönyvet vezetni, továbbá az összes kiadványozott és letisztázott ügydarabokat kiadás előtt a leiróval összeolvasni s ennek igazolását a tisztázott kiadványon feltüntetni. Az irnokoknak tisztázás végett kiadott és tőlük visszavett ügydarabokról jegyzéket vezet és vezetett.

### **Iktató.**

#### **50. §.**

Az iktató a város községéhez és a tanácshoz intézett hivatalos iratokat és beadványokat a polgármestertől vagy helyettesétől átveszi, a példányok és melléletek száma és minőségének s a netaláni előszámok feljegyzésével a jegyzőkönyvbe vezet, azokra a jegyzőkönyvi folyó irattári számot, évet, hónapot és napot, még pedig a napot és évet számjegyekkel, a hónapot pedig betűkkel feljegyzi s a polgármester utasítása szerint az egyes előadók könyvébe beírja és azoknak át-

adja. Tartozik a mellékleteket átnézni, az iktatói számmal megjelölni s ha valamelyik darab hiányzik, azt mind az iktatókönyv illető rovatában, mind a beadványon az iktatói szám alatt kitüntetni.

A kiadványozott ügydarabokat az iktató jegyzőkönyv ellátási rovatában a határozat kelte szerint beírja. Az iktatókönyvet a felek használatára köznapokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig, vásár- és ünnepnapokon d. e. 9—11 óráig nyitva tartja. Az iktató jegyzőkönyvet átvizsgálás és aláírás végett a hivatalos óra elteltével a polgármesternek mindennap bemutatja. A zárórán túl magán felektől beadványokat nem köteles átvenni, délutáni záróra után a polgármestertől átvett avagy postán érkezett ügydarabok a következő napi kelet alatt vezetendők be a jegyzőkönyvbe.

Magán felek kérésére a beadványok megérkezése és számáról s az ellátás idejéről szóbeli felvilágosításokat s a mennyiben valami joglépés igazolása forog kérdésben, írásbeli igazolványt is ad. Bélyegköteles beadványoknál, azoknak bélyeggeli ellátására az illetőt felszólítja s ha el nem látja, felelősség terhe alatt köteles a fennálló pénzügyi szabályok értelmében leletet venni fel.

Az iktató köteles minden beiktatott ügydarabot még a beérkezés napján jegyzék mellett felszerelés végett levéltárnoknak átadni, továbbá köteles tanácsi, közigazgatási, kihágási, iparügyi kihágási, árvai beadványi jegyzőkönyveket és azokhoz külön-külön betűsoros tárgymutatót vezetni. Köteles évnegyedenként az iktatókönyvekben ellátatlanul álló ügydarabok számait kimutatni, s ezen kimutatást város polgármesterének jegyzék mellett beszolgáltatni.

## **Irnokok.**

### **51. §.**

Az irnokok a nekik kiosztott kiadványokat tisztán, olvashatólag leírják és azt a kiadónak visszaadják, reá írván a fogalomivra a leírás napját és nevüket.

A kiadó felszólítására összeolvassák a letisztázott kiadványokat és ugyanannak a kiadványok becsomagolásánál, elküldésénél segédkezet nyújtanak.

A községi bírósághoz és rendőrkapitánysághoz, valamint a városi adóhivatalhoz beosztott irnokokat is rendkívül sürgős esetekben a polgármester a községi bírósági, rendőrségi és adóhivatali ügyekhez nem tartozó ügyeken kívül is esetenként alkalmazhatja.

## **Városgazda.**

### **52. §.**

A város bel- és külgazdászati ügyeinek felelős kezelője, mint ilyennek kötelessége a város minden vízi és száraz épületeit, butorait, marháit, eszközeit és egyáltalában minden felkelhető javait belső és külső fekvőit felügyelni, felvigyázat alatt tartani, azoknak állapotáról, szükséges javításáról a tanácshoz jelentést tenni. A középületeken a kisebbszerű 5 frtig terjedő költséggel fedezhető hiányokat a tanácshoz való bejelentés nélkül kijavíttathatja, a nagyobb hiányokra nézve azonban köteles a tanácsnak határozatát bevárni s a nélkül semmiféle költsékezést nem tehet.

Köteles a város közti és határán levő hidakat kijavíttatni, a város utait, a közgyűlési határozatok értelmében kiköveztetni, sánczait kitisztíttatni, a város tanyész állatainak nyári és téli ellátásáról gondoskodni, a hivatali helyiségek, kaszárnyák fűtésére szükséges fahennyiséget beszerezni, a város javainak károsítóit és

foglalóit a tanácshoz bejelenteni, s a tanács és képviselő-testületnek a gazdaság körébe tartozó rendeleteit teljesíteni. A város gazdának évenkénti számadás terhe alatt minden ingóság leltár mellett adatik át.

A középületek tüzelő helyeit, kéményeinek koronkénti kitararittatását és tűzkár elleni biztosítását időnkint pontosan eszközli, azok állapotáról szükség esetében a tanácshoz jelentést tesz. Átveszi a rendőrkapitányi hivatalhoz bejelentett gazdátlan marhákat, s azokat a jelentkező tulajdonos által való megtérítés mellett élelmezteti, s az e czimen megtérített pénzösszeégről hiteles számadást vezet. Köteles a városi laktanyákat hetenkint megvizsgálni, s ha azokban valami bajt fedez fel, arról a tanácshoz a további intézkedések megtétele végett jelentést tesz. A szükséges olajat (petroleumot) és egyéb a város által kiszolgáltatandó tárgyakat és télen át a szükséges tűzifát kiadja.

Köteles erdőfelügyelőivel a város erdői és legelőire szabályszerűleg felügyelni.

Működéséről, bevételeiről és kiadásairól köteles naplót vezetni, a vásárolt anyagokról, azoknak hová fordításáról jegyzéket venni és a tanácshoz havonként ezekről jelentést tenni. A tett vásárlásokat, s a vásárolt cikkek árát köteles számadása mellett s 2 tanu ellenjegyzésével ellátott okmányokkal igazolni.

A városgazdai kiadások fedezésére a tanács által időszakonként kiutalványozot pénzösszeget a pénztárnoktól átveszi. Számadását köteles az év letelte után egy hó alatt a megelőző évről elkészíteni s a tételeket igazoló okmányokkal a tanácshoz beadni. E mellett köteles a városgazda a városi közönségnek, számadásaiból eredhető követeléseit biztosítása, úgy szintén a kezére bizott tárgyakban az ő hibájából eredhető károk megtérítése

biztosítására, akár készpénzben, akár fekvőségekben fizetését kétszeresen felérő biztosítékot nyújtani, ezenkívül a város közönsége egyéb vagyonából is magának eleget vehet.

Házi kezelés idejében a városgazdának a városmalma körül és a vámfákra vonatkozó teendői a házi kezelési szabályrendeletben vannak körülírva.

### **Erdőőr.**

#### **53. §.**

Az erdőőr a felügyelete alá adott erdőket levágott fa-szalakat, öleket hiven és szorgalmasan felügyelni, a favágatás, legeltetés, vagy kiirtás által kihágásban találtakat megzálogolni és a városgazdának vagy a polgármesternek bejelenteni köteles. Hasonlóan köteles az egyes birtokháborítókat, kártevőket, utak, hidak, köpükben talált hiányakat is az előbbi módon bejelenteni s általában a tanács, a városgazda és erdőfelügyelő rendeleteit hiven megtartani.

### **Mértékhitelesítő.**

#### **54. §.**

Mértékhitelesítő, mérték-ügyi kérdésekben közvetlenül az állami központi mértékhitelesítő m. kir. bizottság alatt áll, s e tekintetben attól veszi a tanács útján az utasításokat.

A mértékhitelesítő feladata :

a) a fennálló törvények és rendeletek szabályaihoz képest mindennemű mértékeket a meghatározott díjak mellett hitelesíteni ;

b) a hitelesítési díjak beszedésiről rendes naplót vezetni, s a befolyó összegeket a házi pénztárba a tanácshoz intézett jelentése kíséretében évnegyedenkint beszolgáltatni ;

c) a város közönsége által beszerzett s a város tulajdonát képező hitelesítési felszerelvényekről, mint a mértékekről stb. leltárt vezetni s azt minden év végén a gyarapodás vagy apadás kitüntetésével a polgármesternek bemutatni ;

d) köteles birói vagy más hatóságoknak mértékügyi kérdésekben szakvéleményt adni ; s ha szükségét látja, e tekintetben a tanács elé javaslatot terjesztetni.

### **Karmester.**

#### **55. §.**

Köteles minden évnegyedben a tanács által meghatározott napon próba zenét tartani, melynek célja a zenészek előhaladását, új zenedarabok betanulásáról igazolni.

### **Hivatalsszolgák.**

#### **56. §.**

A hivatalsszolgák közvetlenül a polgármester rendelkezése alatt állanak és végzik a polgármester által meghatározott szolgai teendőket a tanácsnál, árvaszék-nél, pénztárnál és rendőrkapitányságnál.

## **V. FEJEZET.**

### **Házipénztár, pénztárnok és ellenőr.**

#### **57. §.**

A pénztárnok és ellenőr külön-külön egy évi fizetések kétszeres összegének megfelelő biztosítékot készpénzben, agio szerint állami értékpapirbani, vagy elsőhelyeni bekebelezés mellett ezen összeg kétszeresének megfelelő ingatlan vagyonban kötelesek nyújtani, s ha önmaguk ilyen biztosítékot saját tulajdonuk gyanánt előállítani nem képesek, kötelesek egy harmadik kész-

fizető kezest hasonló biztosítékkal előállítani, s ha a biztosíték a pénztárnok, ellenőr hibája miatt megfélésege-sítettik, mindannyiszor teljes értékig kiegészíteni.

A városi házi pénztár, a város jövedelmeinek bevételeire, kiadásainak kifizetésére, a város tulajdonát képező pénzalapok megőrzésére és kezelésére, valamint az egyes alapokhoz tartozó értékpapiroknak, kötleveleknek és a letéteményeknek megőrzésére van hivatva.

A pénztár ellenzár alatt áll, a kulcsok egyikét a házi pénztárnok, másikat az ellenőr őrzi. A kulcsok hátrahagyása a pénztári hivatal helyiségében tiltatik. A házi pénztárnak tartalék kulcsai Udvarhelymegye alispáni hivatalánál őriztetnek.

Az egyes alapokhoz tartozó nyilvános és magán kötelezvények, arany és ezüst pénzek, nemkülönbén más értéktárgyak a pénztárba mindenkor külön borítékban csomagolva megőrzendő és utóbbiakra az alap megnevezése és a szám feljegyzendő. Minden egyes pénzalapról külön számadás vezetendő.

Valamint minden bevételről, úgy minden kiadásról köteles a pénztárnok évenként okmányolt számadást tenni s külön naplót vezetni, melyben a bevételek és kiadások mennyisége és a napok a mikor a befizetések vagy kiadások történtek, úgy a rendeletek számai pontosan följegyzendőek, még pedig úgy, hogy az igazítások, festések és vakarások kikerültesse. Tévesen eszközölt bejegyzések, vonallal áthuzandók, de úgy, hogy a kihuzott sorokat, szavakat vagy számokat is tisztán olvasni lehessen.

Minden a pénztárba befizetett pénzről tartozik a pénztárnok és az ellenőr ellennyugtát venni, valamint az illetőknek kívánságára szabályszerű nyugtát adni és mind a kettőben a czimet, melynek alapján határidőt,

melyre a fizetés történt világosan körül írni, úgy szintén a fizetés napját is. Ezen ellennyugták a számadáshoz csatolandók. Mindazon pénzek és értékek, melyek a felektől közvetlenül vagy postán a tanácshoz érkeznek, a házi pénztárban a számvevő ellenjegyzése mellett kezelendők és beérkeztők után azonnal a pénztárban elhelyezendők. A polgármester e végett egy külön lap-számozott közigazgatási letéti könyvet vezetend, a melyben a beérkezett pénzérték küldemények a tétel megnevezése mellett bevezetendők és közvetlenül a pénztárnoknak átadandók. Az átvétel a pénztárnok és ellenőr által a letéti könyvben, a bevételi naplósám kitételével igazolandó. A pénztárnoknak hasonló könyvet kell vezetni az ellenőrzés biztosítása végett.

Kezeli a letéteményi pénzeket és értékpapirokat, s azokhoz tartozó szelvényeket s a pénztárba elhelyezés előtt letéti jelzésekkel ellátja, mely letéti jelzés a következőket tartalmazza: „letét a városi pénztárhoz Sz.-Udvarhelytt“. Mindazon okmány, mely letétele alkalmával azon jelzéssel láttatott el, kiadás alkalmával ezen szavakkal: „kiadatott a házi pénztárból Sz.-Udvarhelytt“ újra jelzendő. A közigazgatási letételek kezelése és elszámolása naplóval történik, ez a folyószám, kelet, hatósági határozat és a tétel megnevezése rovatán felül bevétel és kiadás rovatokkal bir, azonfelül pedig egy rovattal láttatik el, mely a bevételeknél a netaláni kiadási, a kiadásoknál pedig mindenkor a bevétel napló számát tartalmazza. Az év végével megmaradt készlet, a tanácsnak bemutatandó. A következő évre átvitel akként történik, hogy a maradvány a nyitott új naplóba egyenkint, tételenként átvezettetik; a múlt évi napló utolsó rovatába megjegyeztetik a naplósám, mely alatt a tétel az új naplóba bevezettetett.



Oly letétpénzek és értékküldeményekről, a melyek a házi pénztárból a tanács által kiveendők, továbbítandók, ezeknek kiadására a tanács egy külön lapszámozott közigazgatási letét kiadási könyvet vezetend. A letétnek a számvevői ellenjegyzés melletti kiadása ezen könyvben, a pénztárnok és ellenőr által a kiadási naplószám kitételével feljegyzendő úgy, hogy a letéti pénztár állapota a bevétel és kiadás egybevetése által, minden időben a legegyszerűbben megállapítható legyen. A közigazgatási letéti és kiadási könyveknek megőrzésére a polgármester van hivatva. A tanács mind a letéti, mind a kiadási könyvből minden két hó elteltése után egy-egy kivonatot a számvevőséghez küldend.

A házi pénztárba a város tulajdonán és a hivatalos letéteken kívül, idegen pénz, értékpapírok, vagy más értéktárgyak tartásának helye nincs.

A pénztárban sem többlet, sem pedig hiány nem tűrhető. A vizsgálatoknál tapasztalandó igazolatlan hiányok azonnal helyre pótlandók az illető számadók által, s a többletek pedig azonnal bevételbe helyezendők.

A megválasztott tisztviselők, segéd-kezelő személyzet névsora a házi pénztárral közölve lévén, ezeknek járandósága nyugták mellett fizetési ivre, a meghatározott napon egyszerűen kiadható. A tényleges szolgálatban lévő, vagy ideiglenesen alkalmazottak személyzete, a rendőrök, szegődöttek és szolgaszemélyzet járandóságáról szóló nyugták azonban a polgármester által láttamozandók. A tisztviselők fizetéseit, ép úgy a segéd- és kezelő-, rendőr- és szegődött személyzet járandóságát a meghatározott nap előtt kiadni nem szabad. Ha a polgármester rendeleténél fogva valamely tisztviselőnek, vagy szolgának fizetése betiltatik, a tiltás mindaddig érvényben marad, míg az illetékes hatóság által meg nem szüntetik.

Előlegek mindenkor végleg kiadásba helyezendők, s egyszersmind előjegyzésbe veendők, mert a számadásnak, illetőleg naplónak a készpénzzel meg kell egyeznie és előlegről szóló nyugták nem tekinthetők készpénznek, hanem sorrend szerint kiadásba helyezendők. A polgármester és számvevő ellenjegyzésével ellátott utalványozáson kívül semmit a pénztárba bevenni, vagy onnan kiadni nem szabad.

A házi pénztár személyzete áll egy pénztárnokból és egy ellenőrből. A házi pénztár főnöke a házi pénztárnok, ki az ellenőrrel egyetemlegesen a házi pénztár rendes vezetéseért és szabályszerű kezeléseért személyesen felelős, és minden akár mulasztás, akár szabályellenes eljárásból származó károk megtérítésére kötelesek. A hivatalos szekrények egyik kulcsát a házi pénztárnok őrzi, ki a pénzkészletért az ellenőrrel egyetemlegesen felelősséggel tartozik.

A pénztárnok részletes teendői a következők:

a) átveszi a házipénztárhoz érkezett ügyszerabokat és utalványozási rendelványeket, az előbbieket elintézi és elintézteti, az utóbbiakat pedig tudomásvétel után legfeljebb 24 óra alatt szabályszerűleg előirja, vagy a mennyiben az utalványozási rendelvány alakja, vagy tartalmára nézve alapos kifogása van, aggodalmainak felderítése mellett az illetékes helyre rögtön előterjesztést tesz, de az utalványt fizetni köteles. Mind az ügyszerabok, mind az utalványozási rendelványek az ellenőrrel közlendők;

b) az ellenőrrel együtt a szorosán vett kezelést, a készpénz bevételeét és kiadását teljesíti és az általa beszedett és nyugtatványozott, valamint a kifizetett összegek helyességeért személyes felelősséggel és kártérítéssel tartozik;

c) az összes pénzkezelés folytonos nyilvántartása céljából forgalmi kimutatást vezet, abba az összes naplók eredményeit naponként rendszeresen beiktatja és a kimutatást lezárja, hogy a pénztári készlet naponként kitüntetve legyen ;

d) köteles a pénztárnok és az ellenőr a város folyó jövedelmeit a haszonbérlektől, a főkezelőtől a kiszabott időszakokban a pénztár részére bevenni, az adósoktól a kamatokat, úgyszintén egyéb a várost illető követeléseket mindenkor a maga idejében pontosan beszedni ;

e) tartozik a pénztárnok és ellenőr a késedelmes fizetőket szóval vagy írásban kötelezettségöknek teljesítésére figyelmeztetni, s ha annak sem lenne sikere, a nagyobb összegekre nézve három nap elteltével a tanácsnak írásban jelentést tenni, a kisebb összegekre nézve pedig évnegyedenként hátráléki kimutatást beadni, továbbá köteleztetik a pénztárnok az ellenőrrel egyetértőleg a késedelmes fizetőktől a kiszabott késedelmi kamatokat felvenni és a naplóba pontosan bejegyezni ;

f) a számadások vizsgálata által a számadásokra kirótt folyósítmányokat köteles a pénztárnok és az ellenőr a vett rendeletek után késedelem nélkül beszedni, s ha az illetők fizetést huznak, abból levonni, ha pedig nem huznak, azt a tanácsnak bejelenteni ;

g) a pénztárnok és az ellenőr mind a bevételekről, mind a kiadásokról minden két hó eltélése után rögtön tiszta kivonatu kimutatást köteles a képviselői közgyűléshez beadni, s azon kívül is a polgármester kíváratára bármikor is a pénztár állapotáról napló kivonatot, esetleg részletes kimutatást készíteni ;

h) minden hó kezdetén köteles a pénztárnok minden alapról külön-külön pénztári új naplókat nyitani,

az ez előtti hóban vezetett naplókat pedig minden hó 1-ső napján teljesen okmányolva a városi számvevőnek okmány és számtanilag való felülvizsgálat végett átadni;

i) a számadásokra a városi számvevő által kiteendő hiánylatok tekintetében köteles a pénztárnok és ellenőr felvilágosító jelentéseiket a kitűzendő határidő alatt mindenkor pontosan megtenni, késedelmezések fegyelmi eljárást, esetleg elmarasztalást vonván maga után;

k) az ellenőrrel együtt aláírja a pénztárnok a házi pénztár minden jelentéseit, javaslatait, naplóit, évi számadásait és egyéb kiadványait;

l) minden év végén az egyes kezelési ágak bevétele és kiadásairól vagyón mérleget készít.

Az ellenőr a kölcsönös ellenőrzés céljából a pénztárnok mellé van rendelve és azzal az előbbi cikkben elősoroltakra nézve egyetemlegesen felelősséggel és kártérítéssel tartozik. Az ellenőr a pénzszekrény másik kulcsát őrzi.

A pénztárnok és ellenőr a pénztárt mindenkor a legtisztábbban kezelni és a naplókat oly pontosan vinni tartoznak, hogy a naplók és a pénztár a legjobb rendben legyenek.

Köteles a pénztárnok mindennemű bevétel- és kiadásokról külön-külön az egyes alapok czimei szerint havonkénti füzetekben pénztári naplót vezetni saját kezűleg.

Köteles az ellenőr az összes bevételek és kiadásokról külön-külön az egyes alapok czimei szerint számadási főkönyvet vezetni; s e mellett az összes városi pénztárba bevett és abból kiadott összegekről egy fő, vagy ellenőrzési naplót vezetni. Ezen fő, vagy ellenőrzési napló külön az árvai pénztár részére is megnyitandó és vezetendő.

A város kezelése alatt lévő összes értékekről leltár vezetendő.

A letétekről főkönyv vezetendő.

Köteles pénztárnok és ellenőr egyetemlegesen minden pénzállományról külön pénzállományi jegyzéket naponta vezetni.

Köteles a pénztárnok és az ellenőr a polgármesternek, illetőleg a tanácsnak a pénztárt, vagy pénztári vagyont érdeklőleg kiadható másnemű rendelkezéseit is teljesíteni és a költségvetés körül a szükséges pénztári munkálatokat a tanácshoz előterjeszteni.

A pénztárnok és ellenőr felelősség mellett tartoznak felügyelni arra, hogy az okiratok, melyek bélyegkötelesek törvényszerint megszabott bélyegekkal elláttassanak.

Tekintve azt, hogy a házi pénztárnok és ellenőr közösen felelősök, csak együtt kezelhetik a pénztárakat, ha tehát egyik, vagy másik oly helyzetbe jutna, mely őt hivatalos kötelességeinek teljesítésében akadályozná, erről mindenkor a polgármesterhez jelentés teendő, hogy a helyettesítésről intézkedés tétethessék. A helyettesítést ideiglenesen a polgármester teljesíti, de azt végleges elintézés végett köteles azonnal a képviselői közgyűléshez bejelenteni. A helyettesítés következtében felmerülhető számadási megtérítések mindenkor a helyettesített számadó terhére esnek.

A pénztárnok és ellenőr a hivatalos teendők teljesítésére kiszabott órákon és szükség esetén rendkívüli időben is a pénztári hivatalban mindig jelen lenni és a hivatalos órákat kitölteni kötelesek.

### **Városi adóhivatal.**

#### **58. §.**

A közadók a város területén a polgármester felügyelete alatt a városi adóhivatal által kezeltetnek.

Ezen adóhivatal személyzetének létszáma a következő:

- a) a házi pénztárnok, mint adóhivatali főnök és házi pénztárnok;
- b) az ellenőr, mint adópénztári ellenőr;
- c) egy adótiszt;
- d) egy adóvégrehajtó;
- e) egy irnok;
- f) egy hivatal szolga.

Az a) és b) pont alatt említett egyének 8 napon belől való akadályoztatása esetén helyettesítéseikről a polgármester saját felelőssége alatt intézkedik. 8 napon túl a képviselő testület.

#### 59. §.

Az adóhivatal működési köréhez tartozik:

Azon egyenes adónemek kivetése, melyeknek kivetésére a törvény szerint hivatva van; a kivetési adatok gyűjtése, nyilvántartása, az adóelőírás helyén, vagy e helyen kívül lakó adósok adótartozásainak beszedése, behajtása.

Az egyenes adók módjára beszedendő közvetett adók, illetékek, kincstári és egyéb tartozások nyilvántartása, beszedése és behajtása.

Minden teendők teljesítése, miket az országos törvény, ministeri vagy városi szabályrendeletek és ezek alapján kiadott utasítások a városi adóhivatal által végzendőknek határoznak.

#### 60. §.

Az egyenes adók azok nemeinél, melyeket a városi adóhivatal vet ki, a kivetésnek alapjául szolgál:

- a) a földadónál: az adóévet megelőző év utolsó napján mutatkozó tiszta jövedelem és a földbirtokban előforduló változásokról vezetett nyilvántartás, mely

nyilvántartást az adóhivatal, az országos törvény és szabályrendeletek szerint vezeti;

b) az I-ső, II-ik osztályu kereseti adónál az adókötelezettek összeírása;

c) a házadónál az adótárgyak bevallása s mindazoknak teljesítése, a mik a pénzügyi törvényekben és szabályokban előírva vannak;

d) az általános jövedelmi pótdóról s azok szerint kinyomozott évi jövedelem;

e) a lőfegyver adónál a törvény rendeletének megtartása.

#### 61. §.

Az egyenes adók azon neménél, melyeket az adó-kivető bizottságok vetnek ki, u. m. a III. és IV. osztályu kereseti adók, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójánál, a tőkekamat és járadék adónál, a városi adóhivatal készíti el az összeírási lajstromokat beszedi a felektől a vallomási iveket s azokat a kitűzött időben előterjeszti.

Az iparkamarai illetékeket, az ipar és kereskedelmi kamarától vett egy évi kivetés alapján előírja, beszedi, felhajtja és kezeli.

Mindazon községi pótdót kiveti, beszedi és felhajtja, a melyeket a városi képviselő testület elhatároz.

#### 62. §.

A városi adóhivatal főnöke a pénztárnok, ki egyzersmint adóügyi tanácsnok is, ez vezeti az egész adóügyet, alája vannak rendelve az adóügykezelő tisztviselők és az adóvégrehajtó.

a) Az egyenes adókötelezettek és adótárgyak összeírásának, ezen adónemek évenkinti kivetésének megindítása és befejezése tárgyában kiadott pénzügyminis-

teri szabályrendeletnek a városi adóhivatalt illető része pontos teljesítéséről.

b) A készpénzben fizetendő bélyegilletékek, díjak és jogilletékek nyilvántartása, befizetése, felhajtása és beszolgáltatása iránt kiadott pénzügyministeri szabályrendelet pontos végrehajtásáról.

c) Az adóelőírás helyén kívül lakó adósok, adóhátalékainak behajtásáról kiadott pénzügyministeri szabályrendelet szerinti kezelés pontos vezetéséről.

d) Földadó nyilvántartás pontos vezetéséről.

é) Az országos törvények szabályainak szigorú megtartásáról mindazon egyenes adónemek kivetésénél, melyeknek kivetésére a városi adóhivatal van hivatva.

f) Elemi csapások által okozott károk esetében a bejelentési határidő pontos megtartásáról.

g) A községi, havi pótagók kivetéséről, ezeknek, valamint az iparkamarai illetékeknek az egyenes adótartozásokkal együttes felhajtásáról azon arányban, mely arányban azok mennyiségei az egyenes adók összegéhez állanak.

h) Az egyenes adókivetési lajstromoknak közszemlére a szokott módon és időben kitételéről, valamint az egyes adónemeknek megszabott időben történt kivetése után, az adófőkönyvben névszerinti előírásáról és az adózó könyvecskéjébe beírásáról.

i) A közadók fejében átvett pénzeknek szabályszerű beszolgáltatásáról.

k) Az adóvégrehajtási fokozatoknak u. m.: 1. megintés, 2. záloglás és becslés, 3. árverezéseknek a maga idejében minden évben fogantatásáról.

l) A végrehajtási eljárásnál követendő illetékes magatartásról, de egyszersmind a kényszer szabályok szigorú megtartásáról.



m) az évenként behajthatlanoknak tapasztalt adók és illetékek jegyzékének elkészítéséről.

#### 63. §.

A pénztárnok, mint adóhivatali főnök kimutathatja azon hátralékokat, melyeknek erejéig a zálogjog telek-könyvileg biztosítandó, valamint azon kifizetett tartozásokat, melyekért a történt bekebelezés törlendő. Kimutatja továbbá azon hátralékokat, melyeknek behajtása végett a kielégítési végrehajtás magára az ingatlanra vezetendő.

Adóügyekben elintézi és intézteti az összes adóilleték és más kincstári ügyeket.

Minden hó végével úgy az adókimutatási munkálatokról, az adóvégrehajtás mentéről, mint az adóvégrehajtás pénzbeli eredményéről a polgármesternek és a polgármester a pénzügyigazgatóságnak.

Az adóvégrehajtásoknál működő becsüsöknek illetékeit az adóhivatali főnök liquvidálja és a polgármester láttamozza.

### **Pénztárkezelés és könyvelés.**

#### 64. §.

1. Az adópénztár kizárólag csak a pénztárnok és ellenőr kezelése alatt áll. Az ellenőrzés a kulcsokra vonatkozólag úgy van, mint a házipénztárnál. Az egyenes adók czimén, valamint a készpénzben fizetendő bélyegilletékek, díjak és jogilletékek, iparkamarai illetékek, községi adók, rovatok, valamint idegen községek adó- és illeték követeléseinek czimén fizetendő pénzösszegeket csak az adópénztárnok és ellenőr vehetnek kézhez, bármi czimen bevett pénzösszegeket csak az adópénztárnok és ellenőr nyugtázhatnak.

2. Az adópénztárnok személyesen vagy az ellenőr által szolgáltatja be a fenti, bármi czimen befizetett állami és iparkamarai összegeket, a helybeli m. kir. adópénztárba mindazon napokon, melyeket a kir. adóhivatal az őt illető ily pénzek beszolgáltatására kijelöl.

3. Az adópénztárnok és ellenőr személyesen intézik el az idegen adóhivatalok és községek részére beszedett adó és illeték pénzösszegek posta utoni megküldését. Az adó és egyéb rovatok czimén beszedett pénzek Wertheim-szekrényben helyeztetnek el.

4. Az egyenesadó tartozások beszedésénél, a késedelmi kamatok vagy kamatmegtérítések a P. K. 1876. évi 56. számában előirt módon számíttatnak ki, a végrehajtási költségek ellenben mind az egyenes adók, mind az illetékek, úgy községi adó után is az 1876. évi XV. t.-cz. 56. §-ban megirt módon és mennyiségben szedetnek. Ezen költségek a Sz.-Udvarhely városi házi pénztárt illetik.

Az egyenes állami adók, mindennemű illetékek, községi adók, rovatok, ünnep és vasárnap kivételével, minden nap reggel 9 órától déli 12 óráig szedetnek be, a délutáni hivatalos órák az elkönyvelésre és egyéb pénztári folyó ügyek elintézésére tartatnak fenn.

#### 65. §.

a) Az összes czimű esedékes adók, beleértve az iparkamarai illetékeket is, egy az államkincstár által e célra adott és évenként a szükséges módosításokkal megküldött rovatozott napló szerint vezetendők be.

b) Az egyéb czimű bevételek hasonlóan az előbb irt módon megküldött rovatos naplóba vezetendők be.

c) A végrehajtási költségekre nézve külön rovatos napló vezetetik, a melyben az a) vagy b) pont alatt körülírt naplónak folyó száma szintén bevezetendő.

d) Az összes adó és illetékre vonatkozó főkönyvek rovatos mintái is ivenkint az államkincstár által küldetnek és azok szerint vezetendők.

e) A befizetett adók az adókönyvecskébe a pénztárnok és ellenőr által be- és aláírandók.

f) A pénzügyi hatóságoktól érkezett fizetési rendelvények a helybeli, valamint az idegen adóhivatalok és községek által áttett adó és illeték hátráléki kimutatások a nyilvántartási jegyzékbe késedelem nélkül vezetessenek be, eszközöltessenek a fizetések, rendelvények, megintések kézbesítése, a végrehajtás útján behajtandó hátrálékok kiírása, hogy ez által a beszedés és elkönyvelésekben hátrány ne támadjon.

## 66. §.

Az adóév végével a pénztárnok és ellenőr lezárják az adókönyveket és az adózók könyvecskéit nyolcz hét alatt és a lezárt főkönyveket a zárlat eredményének helyessége megbirálása végett a kir. adóhivatalnak bemutatják. A pénztárnok és ellenőr minden hó végén jelentést tesznek a polgármesternek az adóvégrehajtási alap állásáról, bevételeiről, kiadásairól és pénztári maradványáról. A kir. pénzügyigazgatóság részéről vagy a polgármester által eszközölt pénztár vizsgálatnál a kezelt összes állami és községi adók pénzkészletéről czimek szerint számolnak.

Az adóhivatal főnöke a végrehajtó számára annak magaviselete és működésére vonatkozólag az 1883. évi XLIV. t.-cz. keretében írásbeli utasítást készít.

A pénztárnok és ellenőr adóügyben is egyetemleges felelősséggel tartoznak.

## Számvevő.

### 67. §.

1. A számvevő feladata a város vagyonát nyilván tartani és azok kezelését ellenőrizni. Folyósítja és ellenjegyzi a költségvetés határán belől tett közgyűlési határozaton alapuló tanácsi, esetleg polgármesteri bevételi és kiadási utalványozásokat, s azokat számviteli főkönyvébe feljegyzi, ügyelvén arra, hogy az utalványozások a költségvetés előirányzatán túl ne menjenek. Figyelme kiterjed arra is, hogy valjon a tanácsi utalványok szabályosan tétettek-e s valjon az évi költségvetési bevételek mind valószínűsíthetőek-e? s mindezekre nézve a tanács elé terjesztendő jelentésében külön javaslatokat és indítványokat tesz. Mihelyt észreveszi, hogy a költségek valamely ágában az utalványozások az előirányzott összeget kimerítették, a polgármesternek rögtön írásban bejelenteni köteles, s ha jelentése dacára a kimerült címre újabb utalványozás történik, az utalványt nem folyósítja, hanem az ügy állásáról a képviselő testületnek jelentést tesz. A tanács útján vizsgálatra jutott ügyekről munkálati, illetőleg beadványi jegyzőkönyvet vezet.

2. Az évi költségvetés tervezetét elkészíti s annak megállapításánál a tanácsülésekben részt vesz. Ellenőrzi, hogy a jövő évi költségvetés minden év szeptember havában és múlt évi zárszámadás a folyó évi február 1-ig a városi képviselő testülethez beterjesztve legyenek.

3. A városgazda naplóit havonként lezárja, s mindezeknek vizsgálati eredményeiről esetenként s az általa kezelt ügyekről év végén kimutatással felszerelt tüzetes jelentést terjeszt a tanácshoz.

4. Megvizsgálja havonként a házi pénztári hivatal által készített számadásokat, egyidejűleg a hátrálékos

követelésekről szóló kimutatást évnegyedenként a tanács elé terjeszti.

5. Valahányszor a polgármester felszólítja a házi-pénztárnak megvizsgálására, a polgármesternek segídekzik, s a pénztárvizsgálati jegyzőkönyvet elkészíti.

6. A számvevő a polgármester által adott hivatalos rendelet alapján szükség esetén az adópénztárnál is segídekzeni köteles.

7. Az árvai tartozási és követelési főkönyveket vezetni és azok alapján az évi mérleget elkészíteni köteles.

8. A város ingó és ingatlan vagyonának leltárát minden évben február 15-ig elkészíteni s a város tanácsának beterjeszteni köteles.

Egyáltalában köteles mindazon munkálatokat teljesíteni és teendőket végezni, melyeket a fennálló törvények és rendeletek a számvevői teendők közé utalnak.

## **A városi adóhivatal, köz- és árvai pénztári személyzet ügyviteli és munkabeosztása.**

### **68. §.**

#### ***I. A hivatal főnöke.***

##### ***a) Mint adópénztárnok.***

1. Átv teszi az összes hatóságoktól a városi adóhivatalhoz intézett beadványokat, azokat érkezési idővel ellátva a beadványi jegyzőkönyvbe leendő bevezetés végett iktató közegének átadja, jelezvén azokon az ellátás végetti beosztást is.

2. A beadványi jegyzőkönyvbe beiktatott ügydarabokat a kíváncsok szerinti fogalommal ellátja, tisztázás végett kiadja s ennek megtörténte után aláírásával ellátva rendeltetési helyére juttatását eszközölteti.

3. Vezeti az állami egyenes adók beszedésére előírt

napijegyzéket s azt napi zárlattal ellátván, a pénzállományt rendezi.

4. Vezeti az állami egyenes küladók és a külilletékek beszedésére előírt napijegyzéket s azt napizárlattal ellátva a pénzállományt rendezi.

5. Vezeti a birtokrendezési költségek beszedésére előírt napijegyzéket, azt napizárlattal ellátja s a pénzállományt rendezi.

6. Nyilvántartja a m. kir. adóhivatal által kitűzött adóbeszállítási napokat, s azon napokon az állami egyenes adókat és birtokrendezési költséget ellenőr által a helyi m. kir. adópénztári hivatalhoz beszállíttatja.

7. Mint adóhivatali főnök elnököl az évenként ujjonnan kivetendő I-ső és II-ik osztályu kereseti adók kivetésére egybehívott bizottságban, felügyeli azt, hogy az évenként kivetendő ház- és házbéradók adatai törvény által rendelt módon és időben egybegyűjtessenek és a házadó kitűzött időben kivettessék és helyesbités végett a m. kir. pénzügyigazgatósághoz felküldessék.

8. Ellenőrzi, hogy az 1885. évi XXIII. t.-cz. végrehajtási utasítása értelmében vezetni rendelt I-ső és III-ik számú földadó katasteri változások jegyzéke esetről-esetre pontosan vezettessék s eme jegyzékbeni változások figyelembe vétele mellett a földadó egyénenkint minden év január hava első napjaiban kivettessék s helyesbités végett felterjesztessék.

9. Ellenőrzi, hogy a III-ik és IV-ik osztályu kereseti adók, nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, tőkekamat és járadék adók, hadmentességi, általános jövedelmi pótagók vallomásai és tehervallomási s a fegyveradók bejelentési lapjai törvényszerű időben begyűjtessenek.

10. Az állami egyenes adók, illetékek, küladók és

illetékek, hadmentességi adó, iparkamarai illetékek és útdadók főkönyvei és nyilvántartási jegyzékeinek pontos vezetését ellenőrzi, s azokat a hivatott közegekkel naponként vezetteti.

11. Az esedékessé vált egyenes adók, illetékek, küladók és illetékek, hadmentességi adó, iparkamarai illetékek, útdadók és más esedékes tartozásokról az évnegyedenként szerkesztett hátráléki kimutatásokat, a városi adóvégrehajtónak a végrehajtás I-ső III. és II-ik fokozatainak foganatosítása végett kiadja, a végrehajtást ellenőrzi, szóval az összes a városi adóhivatal ügykörehez tartozó mindennemű tartozásokat esedékességük szerint behajtatja. Végrehajtóval működési naplót vezet, s a végrehajtásnál felvett segédszemélyzet napidíjait folyósítja.

12. A felhajthatlanná vált adók és illetékek törlési kimutatása, az adózók fizetés iránti megintése és leltári rendelvevények kibocsátása körüli törvényszerű eljárásoknak pontos teljesítését ellenőrzi.

**b) Mint városi házipénztárnok.**

13. Vezeti a közalapok pénztári naplóját, s azt naponkénti zárlattal ellátja, s minden hó végével szabályszerűen okmányolva városi számvevőnek felülvizsgálás végett átadja.

14. Vezeti naponként a kövezetvám, szegényalap, tűzoltóalap, útdadók, ipardíjak és a Mária Valéria gyermekkert alap-szaknaplóját, azokat napi zárlattal látja el és minden hó végével szabályszerűen okmányolva, számtételi felülvizsgálásra városi számvevőnek átadja.

15. Átveszi a polgármester, rendőrfőkapitány és alkapitánytól beküldött pénzeket s azokról külön-külön pénztételi könyvet vezet.

16. Naponként vezeti a közigazgatási őrizetek letéti naplóját.

*c) Mint árvai pénztárnok.*

17. Naponkint vezeti a gyámpénztári forgalmi naplót, azt napi zárlatokkal ellátja, a pénzállományt rendezi, s ezen naplót minden hó végével szabályszerűen okmányolva, számtételi felülvizsgálásra a városi számvevőnek átadja.

18. Átveszi a gyámpénztári pénzküldeményeket és azokról letéti naplót vezet.

19. A gyámpénztári őrizetekről letéti naplót vezet.

20. Bevesz, beszed és kifizet mindennemű és című pénzeket, melyek a fennálló törvények, szabályok és rendeletek értelmében a városi köz-, adó- és árvai pénztárnak ügkörébe tartoznak. Ezen pénzeket naponkint és pedig: külön a kincstári, külön a város házi pénztári és külön a gyámpénztári állomány szerint rendezi; azokról pénzállományi jegyzékeket szerkeszt és a pénzeket az arra rendelt szekrényekben ellenőrral együtt elhelyezi és őrzi.

*II. Adó, gyámi és házipénztári ellenőr.*

1. Az állami egyenes adók, küladók és illetékek, birtokrendezési költségekről külön ellenőri főnaplót vezet és a teljesített fizetések a felek kiskönyvében számfajtván előírja, s a főnaplót napi zárlattal ellátja.

2. Utadókról ellenőri főnaplót vezet, azt napi zárlattal látja el, és a begyűlt összegekről havonkint szállítási jegyzéket készít.

3. Vezeti az állami egyenes adók főkönyvének lerovási oldalait, s azt év végén leszámolja egyetemlegesen a pénztárnokkal, kivel szintén a fizetések bejegyzését is teljesíti.

4. Utadóknál az utadó-szabályzat szerinti 4 külön főkönyvnek lerovási oldalát vezeti és lapszámozza.



5. A községi pótagók és közmunka váltság főkönyvének lerovási oldalát naponkint vezeti és év végével leszámolja.

6. A tűzoltó adók főkönyvének lerovási oldalát naponkint vezeti és év végével leszámolja.

7. Az ebadók főkönyvének lerovási oldalát naponkint vezeti és év végével leszámolja.

8. Nyilvántartja az állami egyenes adók, illetékek és más megyei, városi közvetett adók törlési és szaporodási eseteit, azokat a megfelelő főkönyvek lerovási oldalán följegyzi és leszámolja év végén.

9. Adó és más fizetés halasztások, részlet fizetési engedélyek és ingatlanok végrehajtása iránti intézkedéseket a megfelelő főkönyvek jegyzet rovatában előírja.

10. Vezeti a közalapi ellenőri főnaplót és azt napi zárlattal látja el, és a közalapi számadási főkönyveket a költségvetés rovatainak megfelelő beosztással vezeti és év végével leszámolja.

11. Vezeti a szegényalap számadási főkönyvét és azt év végével leszámolja.

12. Vezeti a kövezetvámalap számadási főkönyvét és azt év végével leszámolja.

13. Vezeti a közalapi személyi járandóságok számfejtő könyvét havonkint, és azt év végével leszámolja.

14. Vezeti a gyámpénztári ellenőri főnaplót, azt napi zárlatokkal látja el.

15. Vezeti az általános pénzküldemények postakönyvét és teljesíti az állami adók szállítása körüli teendőket.

16. Mindennemű napi fizetéseknél az ellenőri számfejtéseket teljesíti, azt a kis könyvekben, esetleg más okmányokon előjegyzi és aláírásával hitelesíti.

17. Naponkint a pénzállomány számba vételét a

pénzállományi jegyzék szerkesztését és a pénzeknek elhelyezését pénztárnokkal egyetemlegesen eszközli.

18. Hivatali főnök által ellátás végett beosztott hivatalos ügydarabokat elintézi és fogalmazvánnyal ellátja, s kiadványozásra hivatalfőnöknek visszaadja.

### *III. Városi adótiszt.*

1. A földadó kataszter I-ső és III-ik számú nyilvántartási jegyzéket a város tanácsától naponként megküldendő telekkönyvi jegyzék, illetve végzések alapján az 1885. évi XXIII. t.-cz. végrehajtási utasítása értelmében vezeti és ennek alapján minden év január első napjaiban kivetí a földadót.

2. A segédkezésre adandó közeggel minden év november havában összeírja az I-ső és II-ik osztályú kereseti adó, ház- és házbéradók tárgyát képező adózó személyeket, illetve házakat, begyűjti a házbéradó vallomási ivateket, és ezeknek figyelembe vétele mellett az előbbieknél bizottság utján, utóbbiaknak segédletével kivetési lajstromait elkészíti, s mindezeket minden év december havában illetékes helyre leendő felterjesztés végett hivatali főnöknek kézbesíti.

3. A III-ik és IV-ik osztályú kereseti adók, nyilvános számadásra kötelezett vállalat és egyletek, tőkeamat és járadék adók alapjául szolgáló vallomási ivateket egybegyűjti s azokat a m. kir. pénzügyigazgatóság által kitűzött záros határidőbeni felterjesztés végett hivatali főnöknek kellő időben kézbesíti.

4. Az általános jövedelmi pótdó törlés alapját képező teher vallomási ivateket egybegyűjti, azoknak jegyzékét minden év január 31-én hivatali főnöknek kézbesíti. Az általános jövedelmi pótdó kivetését a föld-, házosztály- és házbéradó után az 1883. évi XLIV-ik

t.-cz. alapján kiveti s hivatali főnökének kitűzött időben előterjeszti.

5. Az állami egyenes adók, hadmentességi adók, küladók és illetékek, iparkamarai illetékek, utadók, községi pótagadók főkönyvét minden évre fölfekteti, azoknak tartozási oldalán a múlt évi hátralékokat és a folyó évi kivetéseket minden egyes adónemeknél elkönyveli, bevezeti és leszámolja s a leszámolási összesítéseket teljesíti.

Ezen főkönyvi felfektetéseknél és előírásoknál szükséges segédletet hivatali főnöknek kirendelnie kell.

6. Mindennemű állami, megyei és községi hátralékokról évnegyedenként és pedig február 16., május 16., augusztus 16. és november 16-án egyénenkinti hátraléki kimutatást szerkeszt, s azokat szabályszerű intézkedésre a hivatali főnöknek kézbesíti.

7. A küladók és illetékek főkönyvét, illetve nyilvántartási jegyzékét vezetni és azok alapján az adóvégrehajtót is ellenőrizni köteles.

8. A kézbesítendő fizetési meghágyások nyilvántartási jegyzékét a kézbesítő szolgálával saját felügyelete alatt vezetetni s a pontos kézbesítést ellenőrizni köteles.

9. Az adóhivatali főnök által reá bízott ügyeket elintézni, utasításait és rendeleteit végrehajtani köteles.

#### *IV. Végrehajtó.*

1. Minden a városi adóhivatal behajtási ügykörébe utalt kincstári, megyei és városi tartozásokat, küladókat és illetékeket, birtokrendezési költségeket, a kiadott hátraléki kimutatásokban kimutatott összegekig I. és II-od fokulag, a segédletére rendelt hatósági közeggel, a végrehajtási eljárást szabályozó utasító szabályrendeletek alapján, az ott meghatározott módon és a kitű-

zendő záros határidőben végrehajtani s a teljesített munka okmányait hivatali főnökének beadni köteles.

2. A helybeli kincstári illetékek nyilvántartását és havonkénti összehasonlítását, a fizetési megintések jegyzékét és az adóletiltási rendelvények nyilvántartását pontosan vezetni, a fizetési megintések vétbizonylatait főkönyvi sorszám szerinti rendben kezelni és ezeket levéltározni köteles.

3. A felhajthatlan adók törlési jegyzékét okmányolva, minden év október havában szerkeszteni és hivatali főnökének kézbesíteni köteles.

4. Az összes végrehajtási működéseiről naplót vezetni és ezt 8 naponként hivatali főnökének bemutatni köteles.

5. Minden az adóügyek terén hivatal főnöke által reábizott és a végrehajtási szakmába vágó ügyeket feltétlenül és az adott utasításhoz képest a kitűzött időben teljesíteni és az eredményről jelentést tenni köteles.

### *V. Irnok.*

1. Az összes beadványi jegyzőkönyveket és az azokhoz tartozó betűsoros névjegyzékeket, postaküldeményi könyveket vezetni és a hivatali levéltárt rendezni és rendben tartani köteles.

2. Mindennemű fogalmazványok tisztázását és kiadványozását teljesíti.

3. Az összes adóügyi I. és II-od foku határozatokról külön-külön szám szerinti kézbesítési jegyzéket vezet szemben a kézbesítő szolgálival.

4. Mindennemű teendőket, melyeket hivatal főnöke reá biz és a mire utasítást ad ki feltétlenül teljesíteni köteles.

## VI. Szolga.

1. Teljesíti az összes adó és más levelezési kézbesítéseket, beszállítja a postai küldeményeket.

2. Rendben és tisztán tartja az összes hivatali helyiségeket és azoknak butorait.

3. A hivatal főnök rendelkezése alatt állván, teljesíti mindazokat, melyeket főnöke reá bíz, s a hivatali helyiséget főnöke hire nélkül el nem hagyhatja.

## Hivatalos órák.

1. Hétköznapokon reggeli 9-től 12 óráig és délutáni 3-tól 6 óráig tartatnak.

2. Vasár- és ünnepnapokon reggeli 9 órától déli 12 óráig.

## VI. FEJEZET.

### Községi bíró.

#### 68. §.

Az 1877. XXII-ik t.-cikkben szabályozott községi biráskodást Sz.-Udvarhely város területén a képviselői közgyűlésnek határozata folytán a város rendőrkapitánya gyakorolja.

A községi bíró hivatali eljárását az 1877. évi XXII. t.-cz. és az illető ministeri rendeletek szabályozzák s ítéletei és végzései ellen az ott kijelölt birói hatósághoz van jogorvoslatnak helye.

A községi bíró köteles az ügyforgalomról a polgármesternek két-két havonként jelentést és kimutatást előterjeszteni. A községi bíró rendelkezése alatt a hivatali teendők teljesítésében való segítség végett a szükséges személyzetről a polgármester köteles gondoskodni.

A községi bíróhoz beosztott segédhivatalnok végzi az iktatói, kiadói, levéltárnoki és másolói teendőket.

Más bíróságoktól érkezett kisebb polgári peres ügyekbeni megkeresésekről külön iktatókönyv vezetendő.

A községi bírónak rendelkezése alatt áll a községi bírósági végrehajtó, a ki a községi bírósági végrehajtásokat és árverezéseket köteles 50 kr napidijért teljesíteni.

## VII. FEJEZET.

### **Rendőrség.**

#### 69. §.

#### *A rendőri intézmények célja.*

A rendőrkapitányok hivatali és szolgálati viszonyaira vonatkozó szabályrendelet megalkotására az 1886. évi XXII. t.-cz. 69. §. értelmében a Nmltsgu m. kir. Belügyminister ur lévén felhatalmazva, addig is, míg ezen szabályrendelet kibocsáttatnék, az alábbi szabályzat alapíttatik meg.

#### 70. §.

#### *Rendőri személyzet.*

Sz.-Udvarhely városában és határán a közrendészetet a rendőrkapitányi hivatal teljesíti, melynek élén a főkapitány áll; felügyelete alatt áll az alkapitány, egy írnök, egy közigazgatási végrehajtó, egy rendőrfelügyelő, 13 rendőrszolga; 4 negyedkapitány, 4 éjjeli őr, egy kéményseprő, egy dobos és egy gyepmester.

#### 71. §.

A rendőrség feje a főkapitány, ki egyszersmind a tanács tagja.

A rendőrfőkapitány e hivatalt külön állólag vezeti

és annak minden intézkedéseiről felelős. Mint a tanács tagja, tanácsi ügyekben köteles a polgármesternek jelentést tenni és azon írásbeli utasításokat, melyeket tőle vesz végrehajtani, ilyen esetben azonban intézkedése miatt a felelősség a polgármestert terheli.

## 72. §.

1. A főkapitány bontja fel a rendőrséghez intézett leveleket, átveszi a beadványokat és pénzeket, melyekről jegyzőkönyvet köteles vezetni.

2. A főkapitány osztja ki a munkát alantos közegeinek, mindenik rendőri hivatalnok köteles a rábizottakat kellő pontossággal és erélylyel teljesíteni.

3. Rendelkezik a hivatali segéd- és szolgaszemélyzet felett.

4. Felügyel a városi fogházra, valamint az e körüli szolgálatra, életrendre és élelmezésre.

5. Mindazon kihágási esetekben, melyeket valamely országos törvény, ministeri rendelet, megyei vagy városi szabályrendelet hatáskörébe utal, a fennálló szabályok értelmében első bíróilag ítél.

Azonban a hivatalból üldözendő büntetteket és vétéseket a sértett fél panaszának bevárása nélkül, hivatalból köteles feljelenteni az illető bíróságnak. A gyanuval terhelt egyéneket köteles figyelemmel kísértetni. Oly büntetésre méltó cselekvényeknél, melyek mint a gyilkosság, gyújtogatás, rablás, betöréssel elkövetett lopás stb. nyomot hagynak maguk után, s általában minden oly esetben, midőn a tényálladék megállapítása, bírói szemle útján eszközözlendő, vagy a mutatkozó tárgyak és jelenségek a tettes felfedezésére vezethetnek, azonnal intézkedik a bűnjelvényeknek, esetleg hullának, helynek és nyomnak mindaddig érintetlen hagyása iránt, míg az illetékes vizsgáló bíróság azok iránt nem ren-

delkezik. Köteles egyuttal az előleges rendőrnómozatot is teljesíteni.

6. Engedélyezi a nyilvános előadásokat a szini előadások és táncztanítás kivételével, melyeket a tanács engedélyez, s azokon a közcsend- és rendre felügyel, felügyeltet.

7. Eszközli és érvényesíti a közegészség megóvására szolgáló orvos-rendőri intézkedéseket.

8. Felvigyáz arra, hogy az élelmi czikkek az egészség kívánalmainak megfeleljenek, eczet, bor, liszt, tej és minden más élelmi szerek meghamisítva ne árultassanak, a közegészségügyi törvény ide vonatkozó rendelete megtartassék; figyelme kiterjed a füstölt hust, olajat, halakat és más élelmi szereket elárusító egyénekre és helyiségekre, és az ugynevezett pecsenye sütőkre.

9. Járványos emberi vagy állati betegségek alkal-mával teljesíti és teljesítetteti az orvosrendőri szabályokat.

10. Felügyel a bordélyházakra s nyilvános kéjhölgyekre, szolgálat nélküli nőcselédekre, s ugy a közerkölcsiség, mint közegészségügyi szempontból a közerkölcstelenség korlátozására kiváló gondot fordít, a héti vizsgálatokat foganatosítja. Felügyel a fürdőhelyekre s vigyáz arra, hogy a fennálló kormányrendeletek a korodai ügyekben szigoruan teljesítettessenek, behajtja a gyógydíjakat s azokat a tanácshoz illető helyre juttatás végett betérjeszti. Hivatalos bonczolásoknál közben jár.

11. Felügyel arra, hogy törvényes és hitelesített mértékek használtassanak s az e részben fennálló törvények és szabályrendeletek ellen vétőket megbünteti, a hamis mértékek használatát és hamis mérést meggátolja, s a tetteseket, a mennyiben kihágást követnek el, elítéli, s intézkedik, hogy a többször megbüntettettől az árulási jog is elvétessék.



12. A koldulást, czellengést nem tűri, az ilyeneket letartóztatja, vagy az illetékes hatóságnak átszolgáltatja. Kiválólág felügyel, hogy idegen községi dologtalan cigányok és más egyének Sz.-Udvarhely városában naplemente után és feljötté előtt s napközben is mint czellengők ne tartózkodjanak, azokat letartóztatja, megbünteti s eltolonczoltatja.

13. Intézi a cselédügyet első fokulag az 1876. évi XIII. t.-cz. értelmében és az idegen hatóságok által kiállított cselédkönyvekről is különleges nyilvántartást vezet.

14. Ajánlatot tesz az utlevelek kiadhatására, igazolási jegyeket ad ki helyi illetőségű egyéneknek, kiállítja és láttamozza a munkakönyveket, intézi a tolonczügyet.

15. Felügyel a városi vámolásokra, az azoknál tapasztalt visszaéléseket beszünteti s az e körül elkövetett kihágásos ügyekben eljár; a házi kezelő szabályrendelet értelmében intézkedik, a városi vámjövedékek elleni kihágásos ügyekben és a vásárokon a felügyeletet gyakorolja.

Az utczai rendőri felügyeletből kifolyólag különösen felvigyáz arra, hogy a testi biztonság, illem, rend és szabad közlekedés megóvassék, a tisztesség elleni cselekvények, záridő utáni kószalások, járó-kelők elleni illetlen bánás, veszekedés, verekedés, részegség, kéjelgő személyeknek nyílt helyen való járása, sebes hajtás, szekereknek utczákon való megtolulása meggátoltassék.

16. Rendezi az áruló helyeket a piaczrendezési szabályrendelet és a közgyűlés határozata szerint, s ha az áruhelyeken változtatni szükséges lenne, erre nézve a tanácshoz jelentést tenni, s annak utasítását bevárni köteleles.

17. Felügyel a város tisztaságára, a járdákra és kövezetre, a háztulajdonosokat a fennálló törvény és szabályok szerint rászorítja a házak előtti járda tisztán tartására, meggátolja, hogy az utczára, csatornába, a vargapatakbba szemét és tisztátalan tárgyak ki ne öntessenek; felügyelteti, hogy a házak udvarairól a ganéj, szemét és árnyékszékek ürülékei kitakaríttassanak. Intézkedik, hogy a negyedkapitányi szabályrendeletben körülírtak pontosan megtartassanak, s ezért a mely rendelkezések abban körül vannak írva, nemcsak a negyedkapitányok, hanem a rendőrkapitányi hivatal részéről is pontosan végrehajtassanak, s ezért azon szabályrendeletben körülírt intézkedések feletti felügyelet és végrehajtása a főkapitány kötelessége.

18. Az állatorvossal egyetértve felvigyáz és intézkedik a kimészárlás végett levágandó marhák egészséges voltára és jó táperezére s egyéb a husvágás és mérés körüli teendőkre a husvágási szabályrend. értelmében.

19. Felhajtja a közigazgatásilag, vagy rendőrileg kiszabott rovatokat, büntetés pénzeket és azokat az illetékes helyekre 48 óra alatt beterjeszti, s ha az esz-közölhető nem volna, a 25 frton felüli összeget meg-örzés végett a pénztárba letéteményezi. A pénzkezelés-ről külön naplót vezet, s abban kitünteti, hogy a pénz-összegek mikor, kitől, mily mennyiségben, minő intéz-kedés vagy meghagyás alapján voltak beveendő, mi vétetett fel, mi maradott felveendőnek, a pénzekről min-den két hónapban köteles rendes számadást készíteni, s azt megvizsgálás és a további szabályszerű kezelés végett a polgármesterhez beterjeszteni.

20. A hatóságok kézbesítési megbízását eszközli és a vevényeknek a maga idejében való visszajuttatásáról felelős, felügyelvén arra, hogy a kézbesítés szabálysze-rűleg történjék.

21. Felvigyáz a kereskedésekre, hogy azokban romlott vagy tilos szerek ne árultassanak.

22. Általában elintéz minden oly ügyet, melyek a törvények, ministeri és törvényhatósági rendeletek, közgyűlési és tanácsi határozatokkal hozzá utaltatnak, melyeket feltétlenül köteles teljesíteni. Kifolyólag ezekből:

23. Mint a tanács tagja, minden építészeti ügyben véleményez a meg- vagy meg nem engedés fölött rendőri szempontból; a közvetlenül hozzá beosztás útján végrehajtja és végrehajtatja a közhirré tételeket.

24. Figyelemmel kíséri és összeírja a Sz.-Udvarhelyre letelepedett idegeneket, intézkedik a telepedési szabályrendelet értelmében.

25. Elintézi és az alkapitánnyal elintézteti a katonai elszállásolásokat és rendelkezik a szükséges fuvarok kiállításáról, felszedi az illető díjakat és azokat illető helyre juttatja, intézkedik a városban állandólag lévő katonaság részére a szükséges szállásokról s e tárgyban a szerződéseket megerősítésre a tanácshoz betérjeszti.

26. A végrehajtásoknál előforduló tetteges ellenszegülések eseteiben a rendőrszolgákon kívül rendelkezik a város területén lévő csendőrséggel is, s ha az ellenszegülés fenyegető mérveket öltene, előlegesen a letartóztatási jogot is foganatba veheti, ezen esetben azonban köteles az ügyet a bünyfenyítő hatósághoz azonnal áttenni s a letartóztatott egyéneket rövid jelentés mellett oda kísértetni.

27. Köteles a jogerőre emelkedett határozatokat haladék nélkül végrehajtani. E végett a fogság büntetések foganasítására a szükséges fogházak rendelkezése alatt állanak. A fogságban elhelyezettekre nézve, ha magukat szegénység miatt, vagy a fogdábani saját

munkájok után élelmezni nem képesek, azokról törvény-szerűleg gondoskodik, az erre megkívántató pénzösszeget a tanács utalványozására a pénztárnoktól átveszi s erről számadást, ugy a toloneczokról vezetett számadást is évnegyedenként köteles a polgármesterhez előterjeszteni.

28. Gyülekezési esetekben a fennálló törvények értelmében jár el, a közrendet veszélyeztető csődülés esetében a megfelelő elő- és utóintézkedések által eszközli, hogy a rend meg ne zavartassék, illetőleg helyreállitassék.

29. Árvíz esetében a fenyegetett városrészben mindenk előtt az emberélet és vagyonmentés érdekében haladéktalanul intézkedik, s a munkaerők és eszközök alkalmazásáról gondoskodik.

30. Tűzvész esetében a szükséges segédkezelést elintézi, a károsok élete és vagyona megmentése és őrizése felett intézkedik, s az önkéntes tűzoltók parancsnokságának segédkezelést nyújt s intézkedéseit a fennálló szabályzat értelmében végrehajtja s ezenfelül a városi tűzoltásra vonatkozó szabályrendeletben előirt kötelesegeket teljesíti.

31. Az éjjeli őrzéjratok változatos berendezését intézi s gondoskodik, hogy nappal ugy, mint éjjel rendszeres őrszolgálat teljesittessék.

32. A talált dolgokat őrizet alá veszi, s ha kihirdetés után is gazdájuk nem jelentkezik, a fennálló törvények értelmében jár el.

33. A zálogkölcson intézeteket nyilvántartja, azok árverezésénél közben jár s azt felügyelteti, a vételárból fennmaradó többleteket jegyzőkönyv mellett átveszi és megőrzés végett a pénztárba helyezi.

34. A törvényes adó behajtásban az illető közege-

ket s a jelen szabály értelmében az orvosokat és tisztviselőket, hivatalos működéseikben a fennálló törvények rendelkezéseinek szigorú megtartása mellett támogatja.

35. A társ és más polgári, bűnfenyítő, katonai, egyházi hatóságok megkereséseit a lehető gyorsasággal teljesíti.

36. A kutyaadót az erre vonatkozó szabályrendelet értelmében kiveti, behajtja és a pénztárba beszolgáltatja, s egyéb ezen szabályrendelet értelmébeni intézkedéseket megtéteti.

37. Felvigyáz arra, hogy Sz.-Udvarhely városában lévő szállodákban a szálloda helyiségek és kiszolgáltató ételek, italok árait a fennálló árviszonyokhoz képest megállapíttassanak és a bérszobák ajtóira a főkapitány ellenjegyzése és hivatal pecsétje alatt kifüggesztessenek s egyszersmind az idegen szállókról szabályszerű bejelentési könyv vezettessék, köteles lévén azt minden nap, minden szállodatulajdonos a kapitánysághoz bemutatni.

38. A piaczi árjegyzéket minden hó első napjaiban a megyei törvényhatósághoz betejeszti.

### 73. §.

A rendőrkapitány köteles a polgármester vagy a tanács által hozzá intézett rendeletet foganatosítani, azonban, ha azok a rendőrségi teendőik közé a fennálló törvények vagy ezen szabályrendelet értelmében nem tartoznak, ezen esetben köteles a polgármesternek jelentést tenni.

### 74. §.

A főkapitány, illetőleg alája rendelt hivatalnokok kötelesek a felek által szóval feladott kéréseket és panaszokat elfogadni, azokat, vagy az írásbeli beadványokat, ha sürgős ellátást igényelnek azonnal, ha pedig

tárgyalás vagy bizonyítási eljárás szüksége merülne fel, azt haladéktalanul megejteni s 8 nap alatt a határozatot, illetőleg kiadványt a feleknek kihirdetni vagy kézbesíteni.

A kiadványok a főkapitány aláírásával és hivatali pecsétjével látandók el. A határozatok ellen írásban kellő időben beadott fellebbezéseket, jelentése és a vonatkozó iratok csatolása mellett, szóval bejelentett fellebbezés esetében a tárgyalási iratokat 3 nap alatt az illetékes hatósághoz felterjeszti.

Ha elkésett fellebbezéseket visszautasít, ezen visszautasító végzés ellen netalán beadott fellebbezést tartozik illetékes helyre felterjeszteni.

#### 75. §.

Az ügykezelést illetőleg, köteles a fennálló gyakorlat szerint elkülönített közigazgatási és kihágási iktató jegyzőkönyvet és azokról mutató könyveket, a kézbesítvényekről pedig jegyzékeket, illetőleg postakönyveket vezetni. A hivatalos iratokat felelősség alatt megőrzi, s rendezve irattárba helyezteti el, illetve irattári jegyzék és irattári betűsoros könyvvezetés mellett kezelteti.

#### 76. §.

A főkapitány köteles félévenként az általa kezelt minden ügrről a polgármesterhez jelentést tenni, kitüntetvén abban az elintézett és hátrálékban levő ügydarabokat, egyszersmind köteles a közrend és csend, ugy személy és vagyon biztonság érdekében a szükséges reform intézkedések végett a közgyűléshez véleményes jelentést tenni minden év kezdetén.

#### 77. §.

A főkapitány távollétében, vagy akadályoztatása esetében helyettese az alkapitány.

## 78. §.

*Az alkapitány.*

Az alkapitány a rendőri teendőkre nézve, a rendőrfőkapitánynak mindenben segélyére lenni köteles s kiváló teendői közé tartozik a katonai elszállásolásról és fuvarok előállításáról gondoskodni.

Ebből kifolyólag:

1. Köteles a helyben állomásozó sorkatonaság számára megkivántató tiszti szállásokat, irodákat stb. a tanácshoz intézett szállás kellék kimutatás szerint kiszemelni, azokat a tanács küldöttje s a katonai parancsnokság részéről kiküldendő állomás tiszt közbenjöttével megvizsgálni, alkalmas voltak esetében a tanács beleegyeztével megalkudni, kibérelni, s a bérszerződést kiállítani és jóváhagyás végett a tanácshoz beterjeszteni. Ezen szállásoknak szükség esetére szabályszerű butorral és egyéb kellékekkel elláthatása végett a tanácshoz jelentést tesz, s miután azok teljesen felszereltettek, az állomás parancsnokságot értesíti. A kifogadott szállások, irodák és egyéb helyiségekről a kifogadás után bérszerződések mellőzésével kimutatja a tanácsnak, hogy mennyi az illető háztulajdonosoknak járó házbér. Letárba foglalja a keze alatti butor, ágynemű és más kiegészítőket s valahányszor igazítás vagy új beszerzés kívántatik, arról a tanácshoz jelentést tesz, s a butorokat, ágyneműt, és más kellékeket a tiszti szállásokra, kaszárnnyákba, mindig nyugta mellett a városgazda által adja ki és veszi vissza.

2. Az átvonulási szállás tekintetéből az elszállásolandó katonaság számához képest a szállás czédulákat előre kiállítja, azokat az illető katonaságnak átadja s a rendőrfelügyelő a rendőrszolgák segítségével a katonákat szállásaikra elvezérelteti.

3. Az átvonuló katonaságnak tovább indulása előtt a szállítmányt vezető tiszt vagy altiszttól az állomási illetéket nyugta és ellennyugta mellett beveszi.

Később, midőn az illető szállásadók czéduláikkal jelentkeznek, a czédulákat a saját jegyzőkönyvével összesenéli s az illetéket nyugta mellett kifizeti.

4. Ha az illető katonaság az illetéket vagy éppen nem, vagy nem az illető mértékben fizetné be, s az iránt az illetővel rövid uton tisztába nem jöhet, mint az állandó elszállásolásnál, jelentést teszen a tanácshoz.

5. Maga idejében gondoskodik a tisztek számára kívántató átvonulási szállásokról is, hogy azok nem léte miatt fennakadás ne történjék.

6. Katonák, csendőrök, katonai hivatalnokok, tolonczok és fegyenczek elszállítása tekintetéből előmutatandó utitervre, a kívántató fuvart, miután a kilométerek számához képest kívántató fuvarilletéket az illetőtől bevette s a fuvarjegyzőkönyvbe bevezette, kiszolgáltatja. Ezen kívül gondoskodik a város részére kívántató fuvarok kiállításáról is.

7. Ha több fuvar kívántatik, mint a mennyit Sz.-Udvarhely város előállítani képes volna, azonnal köteles a tanácshoz jelentést tenni, a szükséges intézkedések megtétele végett.

8. Sorozások alkalmával gondoskodik az illető sorozási hivatalnokok kellő elszállásolásáról.

## 79. §.

### *Rendőrségi irnok.*

A rendőrségi irnok a rendőrkapitány által neki kijelölt teendőket végzi.



## 80. §.

*Rendőrfelügyelő és rendészeti őrség.*

A rendőrfelügyelőnek és rendészeti őrségnek, kik a főkapitány rendelkezése alatt állanak, kötelessége, hogy a hivatalos helyiségen kívül a város különböző részeiben a közrend és csend fenntartása, illetőleg helyreállítására közreműködjenek, a bűntények, vétségek, kihágások elkövetői felfedezését eszközölni igyekezzenek.

## 81. §.

A rendőrkapitány engedély jegye mellett megjelenhetnek mindenféle mulatóhelyekre és mutatványokra. Különös figyelemmel kísérni és felügyelni tartoznak:

a) azon helyeket, a hol sokadalmak, ünnepélyek, mutatványok, balesetek, kihágások vagy bűntények következtében népcsoportosulások alakulnak vagy nagy sokaság gyűl össze;

b) a gyanus helyeket, melyeknek különösen a bordély házak, dologtalanok és tolvajok tanyái és zugkorcsmák, vagy ugynevezett lebujok, ezen kívül az ismert orgazdákat és tiltott játékok barlangjait;

c) az illető időszakban a gyümölcsárusokat;

d) felügyelni a dologtalan czellengőkre, kolduló mesterlegényekre, gazdátlan cselédekre, napszámosokra, s azokat, kik tartózkodási jegygyel nem bírnak, vagy a kikről gyanítják, hogy szökött katona vagy a hadkötelezettséget kikerülte s a városon lappang, az ily egyéneket figyelemmel kísérik és a főkapitánynak a szükséges lépések megtétele s esetleg eltolonczoltatás végett bejelentik;

e) kötelességök a gyanus és veszedelmes egyéneket szemmel tartani s az ilyenektől bármikor is igazolványaik előmutatását követelni;

f) kötelességük a város tisztaságára is felügyelni és a háborítatlan közlekedetés fenntartása felett őrködni; ezen szempontból kötelesek: az utcákat és közhelyeket éktelenítő szemét, ganéj, hulladék és efféle eltakarítására az illetőket felhívni, nemkülönben az olyan tárgyakról jelentést tenni a főkapitányhoz, a melyek ugyan nem látszanak ki a közhelyekre, de ártalmas és kellemetlen kigőzölgéssel elárulják ottlétüket;

g) megtiltani minden oly dolognak vagy munkának közhelyen való teljesítését, mely akár tisztátalanságot okoz, akár a szabad közlekedést megakasztja, ha arra az illetékes hatóság nem adott engedélyt, akár pedig bárminemű kárt vagy veszélyt okozhatna;

h) köteles felügyelni a kocsisokra és más fuvarosokra, hogy járműveikkel se oly helyre ne hajtsanak, melyben szekérrel járni nem szabad, se olyan helyen meg ne állapodjanak, a hol a szabad közlekedést megakadályozzák vagy csak zavarják is;

i) megtiltani minden oly tárgynak az utcára vagy közhelyre kirakását és ott tartását, a mely nem odavaló;

k) felügyelni a házak udvarairól ki, vagy a házak fedeleiről leszolgáló csatornákra és a hol hiányt látnak, annak megigazítására és helyreállítására az illetőket figyelmeztetni;

l) felügyelni az utcái lámpákra és ezek bántalmazóit, rongálóit röktön feljelenteni;

m) a rendőrfőkapitány által velük közölt üldözött egyének neveit, üldözési viszonyait titokban tartani, s esetleg az ilyen egyéneket le is tartóztatni;

n) az éjjeli rendetleneket, lármázókat, veszekedőket, verekedőket a kihágások elkövetésétől visszatartóztatni, az ellenállókat le is tartóztatni, és ezt a főkapitánynak bejelenteni;

o) felügyelni arra, hogy mely vendéglősök és korcsmárosok nem tartják meg a zárórát, azt feljelenteni.

p) a város területén netalán kiütendő tűz, vagy vízveszély esetében éjjel úgy, mint nappal a helyszínére elsőrendűleg megjelenni, a veszély elhárítására szükséges eszközöket a helyszínére szállítani és minden erővel oda hatni, hogy a veszély minél hamarabb elháríttassék ;

q) általában kötelesek szemmel tartani, hogy a kibocsátott rendőri szabályok megvannak-e tartva és észrevett kihágásokra az illetőket rendre utasítólag figyelmeztetni.

## 82. §.

Kötelesek mindenütt, a hol bármi rendetlenséget vesznek észre, rögtön közben járni és ha egyszerű komoly felszólításra a csend és rend azonnal helyre nem áll, feljogosítottak a rendzavarót a törvény nevében letartóztatni és azonnal a rendőri hivatalhoz bekísérni, tilos azonban a letartóztatott egyént bántalmazni. A csupa rendőri fenyítés alá tartozó kihágások esetén a letartóztatás csak akkor hajtandó végre, ha az illető tettes személye és tartózkodási helye ismeretlen. Ismert helybeli polgárokat, vagy oly egyéneket, a kikért két helybeli polgár kezességet vállal, nem szabad elfogni, hanem csak feljelenteni, bűntény esetében azonban az elfogatás, személyre való tekintet nélkül okvetlenül végrehajtandó s egyszersmind rögtön intézkedés teendő a tényállás felderítésére szolgálható nyomok érintetlen és változatlan állapotban való fenntartására.

## 83. §.

A rendészeti őrség a főkapitány kijelölése alapján polgármester által fogadtatik fel és áll egy felügyelőből, ki egyszersmind fogházfelügyelő is, és 13 egyenruhás

rendőrből. Az őrségbe felvett egyének szegődségi okirattal láttatnak el, s a lehetőségig kiszolgált katonák sorából vétetnek fel és 40 évesnél idősebbek nem lehetnek, s lehetőségig írni és olvasni tudjanak. Az egyenruha áll: katona szabásu világos szürke köpenyből, veres zsinórral és magyar gombokkal diszitett világos kék posztó atilla, mellény és magyar nadrágból és hosszuszáru borjubőr csizmából. A ruha kiegészítését képezi télen és nyáron egy ernyős, kék posztóból készített katona sapka, vörös zsinórral beszegve és kék varrással ékitve. A nyári ruha áll: muszkavászonból készített magyar nadrágból és mellényből és hasonló anyagból készített zubbonyból, mindenik veres zsinórral szegve, magyar zsinórzattal felszerelve. A rendőrfelügyelőnek a rendőrszolgáktól felismerhető jelvénye lesz a felső öltöny gallérát átövező vörös szalag.

#### 84. §.

Az őrség tagjainak szolgálati viszonya megszűnik:

- a) ha szolgálatát egy hóval előre felmondja;
- b) ha szolgálatra képtelennek bizonyul;
- c) elbocsátás következtében, ha mulasztáson, megvesztegetésen, hivatalos eljárás közben részegségen, gyávaságon, engedetlenségen és botrányos magaviseleten éretik.

#### 85. §.

Az őrség tagjai szolgálaton kívül saját szállásaikon laknak, szolgálat idején mindenik a részére kijelölt helyen tartozik jelen lenni, a várostól pénzfizetést huznak és ruházatot kapnak, utóbbi azonban nem tulajdonuk s azt kimélni és tisztán tartani kötelesek.

#### 86. §.

A rendőrök szolgálat idején a megszabott ruhában kötelesek járni, midőn egyenruhát viselnek és szolgálat-

ban vannak, az utcán nem dohányozhatnak és illemes viseletet tartoznak tanusítani.

87. §.

Lőfegyvereiket csak a legnagyobb szükségben, ha megtámadtatnak, használhatják, akkor is csak önvédelemre, nem pedig támadásra és csak akkor, midőn a kard és szurony nem elégséges. A töltés neme golyó.

88. §.

Minden szolgálatban lévő kötelessége a rendetlenséget meggátolni, az azt elkövetőket figyelmeztetni és engedetlenség esetében a törvény értelmében eljárni.

A rendőrök szolgálat közben a törvény oltalma alatt állanak, mint hivatali személynek joguk van hivatali körükben mindenkitől, rangkülönbség nélkül, az engedelmességet követelni, mihelyt a törvény nevében intéznek az illetőkhöz felszólítást.

89. §.

A rendőrfelügyelő és a rendőröknek kötelessége a főkapitánynak rendeleteit pontosan és ellenmondás nélkül teljesíteni, a ki az ellen vét, vagy egy társával górombáskodik, a ki előírt kötelességét a szolgálati rendhez képest nem teljesíti, avagy épen a rendetlenkedőket elnézéssel vagy nyílt akarattal pártolja, szolgálati uton büntettedik, mely büntetés súlyosabb beszámítás alá eső esetről első ízben is azonnali elbocsátásból is állhat.

90. §.

A rendőrök szolgálati uton büntettednek:

a) szóbeli feddés;

b) 5 frtra terjedhető pénzbürság;

c) elbocsátás által, de ha olyan cselekményt követ el, mely a btk. szerint büntetendő, akkor a bünyenyítő bírósághoz is bejelentendő.

## 91. §.

A rendőrfőkapitány büntetése ellen fellebbezésnek helye nincs. A kötelességeiket hiven teljesítő rendőröknek a főkapitány ajánlatára a polgármester által a szolgálatától önkéntes kilépés alkalmával elismerő okmány adandó ki.

## 92. §.

A szolgálati rendet a főkapitány a szükséghez mérten időnkint írásban állapítja meg és a rendőrfelügyelőnek ahoz tartás végett átadja. Figyelembe kell venni azonban azt, hogy a rendőröknek a szükséges nyugalmi idő is meghagyassék. A szolgálati rend tekintetében kiadott rendeletek mindig egy ugynevezett szolgálati naplóba vezettetnek be s a szolgálat alatt előforduló s bejelentett események szintén ebbe jegyeztetnek be.

Ezen naplók minden év végén a polgármesterhez áttekintés és ellenőrző felvigyázat végett felterjesztendők és átvizsgálás s a netaláni szükségesnek mutatózkodások megtétele után a rendőrkapitánysághoz leteendők, a hol azok 3 éven át irattárilag megőrizendők.

## 93. §.

A rendőrfelügyelő egyszersmint fogházfelügyelő is lévén, mint ilyen is a rendőri személyzet fölébe rendelt közeg. Köteles a börtönök tisztán tartására felügyelni s minden e tárgyban a főkapitány által kiadott rendeleteket pontosan teljesíteni, a letartóztatottak és a büntetést kiállottak létszámáról a főkapitánynak napos jelentéseket tesz, s azok élelmezésének naponként történendő kiszolgáltatását számba veszi. A felügyelete alatti foglyokról egyenkint felelős; szigorú kötelessége felügyelni, hogy azokkal a főkapitány engedélye nélkül senki se beszélgessen, hogy egymás közt össze ne beszéljenek és el ne szökhessenek.

## 94. §.

A rendőrök a rendőrfelügyelő vezénylete alatt állanak, kinek kötelessége az őrési személyzetet rendben és figyelemben tartani. A rendőrfelügyelő a főkapitány rendelete értelmében osztja ki a rendőrök között a nappali és éjjeli szolgálatokat, megvizsgálja a kiállított őröket, azokat ellenőrzi s felügyel, hogy a főkapitány rendeletei végrehajtsanak. Ha hanyagságot vagy mulasztást tapasztal, azt a főkapitánynak azonnal bejelenti.

## 95. §.

*Kéményseprő.*

A kéményseprő a főkapitány felügyelete alatt áll, köteles teljesíteni a szerződésben és negyedkapitányi szabályrendeletben körvonalozott teendőket, úgy a főkapitánynak tűzrendőri szempontból kiadott rendeleteit is felelősség terhe alatt.

## 96. §.

*Dobos.*

A város dobosa hasonlóan a főkapitány felügyelete alatt áll, s köteles a polgármester a tanács és főkapitány rendeleteit szigorúan teljesíteni s a közhirrre tételt szabályszerűleg végezni.

Hasonlóan köteles a hivatalos árverezéseknél is a szabályszerű szolgálatot teljesíteni. Hivatalos szolgáltatón kívül jogosítva van magánfeleknek kéréseire is a főkapitány engedelmével a kívánt közhirrre tételt elvégezni.

Mindazon közhirrre tételeknél azonban, melyek nem a polgármester, tanács és főkapitány által adatnak ki, a felek bizonyos díjt kötelesek a város pénztára javára lefizetni, a mint az a 99. §-ban körül van írva.

## 97. §.

*Negyedkapitányok és éjjeli őrök.*

A negyedkapitányok és éjjeli őrök hasonlóan a főkapitány felügyelete alatt állanak s jogaik és kötelességeik a negyedkapitányi szabályrendeletben vannak körül írva.

A rendőrfelügyelő és rendőrök ezeknek a negyedkapitányi szabályrendelet értelmében kötelesek segítségére lenni.

## 98. §.

*Gyepmester.*

A gyepmester a főkapitány felügyelete alatt áll s annak rendeleteit köteles teljesíteni.

## VIII. FEJEZET.

**Vegyes intézkedések.**

## 99. §.

1. A város részére szedendő illetékek és díjak.

A városi főkapitánynál előre lefizetendő: 1. Magán hirdetéseknel a dob használatáért városi lakosok által 60 kr, idegenek által 70 kr. 2. A város közönségét és közbirtokosságát érdeklő hivatalos árverezéseken kívül, másnemű hivatalos árverezéseknél a város javára ugyan-ezen díj fizetendő.

2. Ezen díjakon kívül hivatalos vagy telekkönyvi árverezéseknél, ha az árverésen jelen kell a dobos legyen, külön 1 frt díj fizetendő.

3. Nyerészkedéssel összekötött mulatsági engedélyért, ha jóteknony czállal nincs oly összeköttetésben, hogy a tiszta jövedelemnek legalább egyharmada ez



utóbbi czélra fordíttassék, az illető engedélyt kérő által a város részére fizetendő 1—5 frt.

4. Minden nyilvános előadásért, ha az utóbbi pont értelmében nincs jótékony czéllal egybekötve, hasonlóan fizetendő 1—5 frt.

5. Mindezen díjak a főkapitány által rendes naplóban vezetendők és félévenként a nyugdíj alapba való beutalás végett a polgármesterhez beterjesztendők.

#### 100. §.

1. A telepedési és polgárosodási díjakról külön szabályrendelet intézkedik.

2. A város által szedhető egyéb díjak, illetékek, vám- és helypénzek hasonlóan külön szabályrendeletekben vannak körül írva.

3. A városi tanácsi, rendőrségi és árvaszéki osztályoknál működő tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzetek munka ideje naponként 6 órában határoztatik meg és pedig: naponként a délelőtti órákban reggeli 8—12 óráig és délután 3—5 óráig.

### **Pecsétek.**

#### 101. §.

A képviseleti közgyűlés kiadványai: „Sz.-Udvarhely r. t. város közönsége“ körirattal ellátott pecsét alatt, a polgármester kiadványai „Sz.-Udvarhely r. t. város polgármesteri hivatala“, a tanács kiadványai „Sz.-Udvarhely r. t. város tanácsa“ körirattal ellátott pecsét alatt, a városi adóhivatal kiadványai „Sz.-Udvarhely r. t. város adóhivatala“ körirattal ellátott pecsét alatt, a rendőrkapitányi kiadványok „Sz.-Udvarhely r. t. város rendőrkapitánysága“ körirattal ellátott pecsét alatt adatnak ki. A köriraton belől a város czimere a pecsétnyomóra reá metszendő.

## IX. FEJEZET.

## 102. §.

A városi árjai székre nézve az 1877. évi 20. t.-cz. értelmében készített külön álló szabályrendelet az irányadó. Házi kezelés esetén a városi jövedéki és italmérési jövedelmek kezelésére vonatkozólag pedig a házi kezelési szabályrendelet foglalja magában a szükséges teendőket.

## 103. §.

Mindezen szabályrendelettel ellenkező korábbi szabályrendeletek hatályon kívül helyeztetnek.

Ezen szabályrendelet a személyi járandóságokra és illetményekre vonatkozó részében 1895. évi jan. 1-ével, egyéb részeiben pedig a jóváhagyás után azonnal életbe lép.

Sz.-Udvarhely város képviselő testületi közgyűlésének Sz.-Udvarhelyt, 1894. évi augusztus 30-án tartott III-ik évnegyedes rendes közgyűléséből.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

**Demeter Dénes,**  
h. polgármester.

**Sz. 94—95.**  
törv. közgyűlési.

Jóváhagyatik.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának Sz.-Udvarhelyt, 1895. évi április hó 6-án tartott tavaszi rendes közgyűléséből.

**Ugron János,**  
alispán.

## II.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város tiszti- és segéd személyzete,  
valamint azok özvegyei és árvái nyugdíj intézetének

### alapszabályai.

#### I. A nyugdíj-alap létesítései, célja és részessei.

##### 1. §.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város tiszti- és segéd személyzete, valamint azok özvegyei és árvái nyugdíj intézete czimén alap létesítették, azon célból, hogy a városi tiszti karban rendszeresített állomásokra megválasztott, vagy állandóan kinevezett tisztviselők és segéd személyzet tagjai, nemkülönben azok özvegyei és árvái az ezen alapszabályokban megállapított feltételek bekövetkezése esetén az alább meghatározott mérvű ellátásban, illetőleg nyugdíjban, vagy neveltetési járuléokban részesíttessenek.

##### 2. §.

A nyugdíj intézetnek feltétlenül és kötelezőleg részesei Székely-Udvarhely városnak alább egyenként megnevezett választott, vagy kinevezés alá eső és rendszeres fizetéssel javadalmazott tisztviselője és segéd személyzetének tagja. Ugymint: polgármester, rendőrfőkapitány, tanácsosok, jegyzők, tiszti ügyész, pénztárnok, számvevő,

ellenőr, tiszti orvos, adótiszt, levéltárnok, iktató, állatorvos, alkapitány, irnokok és végrehajtó. Ha állami nyugdíjjal ellátott tisztviselő foglalná el a fenn említett állások valamelyikét, az a városi nyugdíj intézetnek tagja nem lehet.

### 3. §.

1. Az előbbi cikkben megnevezettek közül minden jelenleg Székely-Udvarhely város szolgálatában levő, vagy ezután olyan minőségű szolgálatba lépő egyén, megválasztása, vagy kineveztetése alkalmával köteles rendszeresített egy évi fizetésének (ide nem értve a mellék járulékokat) 5 azaz öt százalékaival a nyugdíj-alaphoz járulni.

2. Fizetésüknek további — 5 azaz öt százalékaival járulnak a nyugdíj-alaphoz korpótlék czimen azok, a kik a nyugdíjintézet megállapítása, vagy abba való belépésük alkalmával — negyven korévüket meghaladták.

3. Minden magasabb illetménybe lépéskor, ide értve az esetleges személyes és fizetés pótlékot is egy évi fizetési többletük 30 azaz harmincz százaléka a nyugdíj-alap javára levonatik.

4. A képviselő testület által jogérvényes szabályrendeletekkel ide utalt és utalandó bevételek.

5. A netáni alapítási járulékok és adományok.

6. Székely-Udvarhely város közönségének képviselő testülete által a nyugdíj-alap segélyezése ezennel meghatározott 12000 frt, azaz tizenkétezer forint adománya, melyet 1894. január hó 1-től kezdve félévenkénti egyenlő részletekben tizenkét egymásután folyó év alatt, vagyis 1906. július 1-ig a nyugdíjintézet pénztárához befizetni köteles.

Ezen 6 pont alatti járulékokból alapított nyugdíj-alap az intézet alaptőkéjét képezvén, nyugdíjazásra nem

fordítható, s kamatainak is csak 90 százaléka szolgálandó célra. A fennmaradó 10%, valamint a 90%-ból nyugdíjazásra esetleg fel nem használt rész is az alapítke gyarapítására fordítandó.

#### 4. §.

A 3. §. 1, 2 és 3 pontja alatt megjelölt törzsjárlékok az illetők fizetéséből a város pénztárnoka által a nyugdíj-alap javára 12 havi egyenlő részletekben vonatik le.

#### 5. §.

Az egyszer s mindenkorra törzsjárlékon felül állandó járulék képpen a városi szolgálatban levő és abban újra megválasztott a 2-ik §-ban megnevezett állásu egyének a rendszeres évi fizetés, valamint az esetleges személyi és fizetési pótlék 5 azaz öt százalékat tartoznak a nyugdíj-alapba befizetni, mely járulék a fizetésből havonkénti részletekben vonatik le.

## II. A nyugdíj-alap kezelése.

#### 6. §.

A tisztviselői nyugdíj-alap a városi képviseleti közgyűlés felügyelete alatt áll, de ügyeit a jelen alapszabályok értelmében a 7. §-ban elő sorolt tagokból álló választmány által a nyugdíj-alap részesei maguk intézik.

#### 7. §.

A nyugdíj-alapot kezelő választmány elnök, jegyző, pénztárnok és négy választott tagból áll, kik közül kettőt a képviseleti közgyűlés, kettőt pedig a nyugdíj-intézeti tagoknak a polgármester által minden 6 évben a tisztujítás után összehívott rendes közgyűlése választ. A kezelő választmány elnöke a polgármester, vagy an-

nak akadályoztatása esetén törvényes helyettese, pénztárnoka a városi pénztárnok.

Az időközben elhalt, vagy leköszönt tagok helyett új tagokat a képviseleti közgyűlés, illetve a nyugdíjintézeti tagoknak a 13. §. értelmében egybehívott rendkívüli közgyűlés választ.

#### 8. §.

A fentebbi szakaszban elősoroltakból álló hét (7) tagu választmány feladata :

1. Az alap vagyonának felelősség terhe alatt való kezelése. Az alap vagyona gyümölcsözése végett csak magyar állampapirokban az állam által kamataikra nézve biztosított értékpapírosokban, vagy pedig a képviselőtestület által garantírozott takarékpénztárakban helyezhető el. Magán feleknek kölcsönképpen bármely biztosíték mellett sem adható ki.

2. Az ellátásért, vagy nyugdíjazásért folyamodók kérvényeinek az alapszabályok értelmében való elintézése, s ellátása, illetve nyugdíjilletményeinek utalványozása.

3. A városi, illetve nyugdíjintézeti pénztárnok által a városi házipénztártól elkülönítve kezelt pénztárnak, félévenkénti megvizsgálása, mely pénztárt azonban a polgármester a városi szervezeti szabályrendeletben meghatározott módon és időközökben, egy választmányi tag felhívására pedig a felhívó jelenlétében azonnal is megvizsgálni tartozik.

4. A bevásárlandó értékpapírok meghatározása.

5. Az ellátást, vagy nyugdíjat élvezők által illetményeik kiszolgáltatására nézve emelt panaszok megvizsgálása és elintézése.

6. A nyugdíj-alap múlt évi állapotáról s pénztárának állásáról szóló kimerítő jelentésnek a városi kép-

viselőtestület évi első közgyűlése elé való beterjesztése és ennek után közhirrre tétele.

7. Minden ülésről rendes jegyzőkönyvet vezet. Nem egyhangu szavazásnál a szavazás a jegyzőkönyvbe névszerint iktatandó bé.

8. Utalványozza az alap kezeléséből netán felmerülő költségeket.

9. A választmány tagjai a nyugdíjintézet körüli teendőért semmiféle díjazásra igényt nem tarthatnak.

10. Érvényes határozat hozatalra az elnökön kívül legalább négy tag együttes jelenléte és általános szótöbbsége szükséges. A szavazatok egyenlő megoszlásának esetében, az elnök szavazata dönt.

#### 9. §.

A választmány határozatai ellen beadott felfolyamodványok felett másodfokulag a városi képviseleti közgyűlés, harmadfokulag pedig a m. kir. belügyminister határoz.

#### 10. §.

A polgármester, mint a választmány elnöke képviseli a nyugdíj-alapot és annak választmányát hatóságok és magánosok irányában, összehívja a választmány üléseit, a megalakulás és minden tisztujítás után a közgyűlést kitüzi a napirendre kerülendő tárgyakat, mire nézve minden felyamodvány hozzá nyujtandó be, minden esetleges indítvány gyűlés előtt neki bejelentendő. Ő írja alá a hitelesített jegyzőkönyvet, s minden a választmány nevében kiadott iratot. Ő tartja meg, vagy rendeli a pénztári vizsgálatot, melyet egy választmányi tag felhívására megtenni tartozik, akadályoztatása esetén az első tanácsos helyettesíti.

## 11. §.

A főjegyző, esetleg aljegyző vezeti a jegyzőkönyvet, szerkeszti és ellenjegyzi mindazon okmányokat, melyeket az elnöklő polgármesternek kell aláírni, a pénztárnokkal egyetértve összeállítja a nyugdíj-alap minden mozzanatáról a városi képviseleti évi első közgyűlése elé terjesztendő évi jelentést.

## 12. §.

A pénztárnok vezeti az alap összes számadásait, a pénztárt a választmány utasítása szerint a városi szervezeti szabályzat értelmében kezeli, kifizeti az ellátásban részesülőket és nyugdíjazottakat.

A havi díjjárulékokat s esetleg máshonnan begyűlendő összegeket, a havi kifizetendők levonásával, három (3) nap alatt takarékpénztárba helyezni köteles.

A pénztárt bármikor vizsgálat alá bocsátani tartozik, az év végével számol a választmánynak s őrzi a pénztár kulcsát. Az alapnak reá bízott vagyonáért felelős és kárpótlásra köteles.

## 13. §.

A hat évenként tisztujítás után tartandó rendes közgyűlésen kívül a nyugdíj-alap részesei rendkívüli közgyűlését csak azon esetben hívja össze a polgármester, ha azt valamely okból megüresedett választmányi tagságnak betöltése, vagy más rendkívüli körülmény tenné szükségessé. Az ily rendkívüli közgyűlésre az elnök az alap részeseit egyenként meghívja, kijelölven a tárgyat, mely felett határozni kell.

A szavazás minden esetben titkos és csak személyesen gyakorolható. Érvényes határozat hozatalra legalább a tagok felének jelenléte s azok általános szótöbbsége szükséges. A nyugdíj-alap 5 részeseinek írásban beadott



kérelmére a polgármester rendkívüli közgyűlést összehívni tartozik.

#### 14. §.

A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére az elnökön kívül két jelen volt, de nem választmányi tag küldetik ki, a kik a jegyzőkönyvet aláírják.

### III. Nyugdíjazási, illetőleg ellátási szabályok.

#### 15. §.

Nyugdíjazásnak, illetőleg ellátásnak van helye:

1. Ha ezen nyugdíj-alap létrehozásának kezdetétől számítandó 10 évi szolgálat után:

a) a város szolgálatában álló egyén elaggulás, betegség, testi, vagy szellemi fogyatkozás miatt hivatalos állásának betöltésére képtelenné válván, ezen indokból hivatalától elmozdítottatik;

b) ha a hatósági szervezés következtében állomása megszüntettetik;

c) ha a tisztviselő közválasztás alkalmával állomásából kimarad.

2. Ha a város szolgálatában álló egyén az alábbi §-ok értelmében beszámítható 40 évi szolgálati idő betöltése után a nyugdíjaztatást önmaga kérelmezi.

#### 16. §.

Ha a város szolgálatában álló egyének valamelyike hivatalos eljárás közben szenvedett baleset folytán válik szolgálatképtelenné, ha beszámítható szolgálati ideje még 10 évre nem terjed is, ő, illetőleg özvegye és árvái ugyanazon ellátásban részesítendőek, mintha már 10 évet szolgált volna, ha pedig beszámítható szolgálati ideje a 10 évet meghaladja, akkor az ellátás kiszabásánál szolgálati éveihez további 3 év számítandó.

Ugyanily tekintet alá esnek a városnál alkalmazott orvosok, a kiknek szolgálati képtelenségét, vagy halálát járvány ellen történt alkalmazásuk okozta.

17. §.

A nyugdíjazás, illetőleg ellátás mérvének alapját a beszámítható szolgálati idő, s a legutóbb élvezett rendszeres évi fizetés képezi.

18. §.

A szolgálati idő azon részesekre nézve, kiket az 1876. évi tisztujtás alkalmával választottak meg, vagy neveztek ki 1877. évi január hó 1-ső napjától, azon részesekre nézve pedig, kik később léptek városi szolgálatba, megválasztásuk, vagy kineveztetésük, illetve eskületételük napjától számíttatik. Ezen intézeti tagok azonban tartoznak az 1877. évi január hó 1-ső napja óta befolyt s általuk tényleg betöltött szolgálati időre járó fizetésük után évi 3., azaz háromszáztozit a betöltött szolgálati időnek teljesen megfelelő évi 3<sup>o</sup>/<sub>o</sub>-os részletekben az intézett pénztárába a nyugdíj-alaphoz lefizetni.

19. §.

A ki 10 évig megszakítás nélkül ezen város szolgálatában áll, s ezen alapon állandó ellátásban, illetve nyugdíjazásra tarthat igényt, annak a jeleni városi szolgálatát megelőző azon szolgálati ideje is beszámítandó, a melyet 1877. január 1-ső óta a város, esetleg udvarhelyvármegyei közigazgatási szolgálatában töltött, habár időközben ki is választatott volt, azonban azokra nézve is, hogy nyugdíjt kaphassanak, az előbbi §-ban körülírt befizetési kötelezettség kiterjesztetik.

20. §.

A szolgálatnak egyáltalán megszakítás nélkülinek kell lenni, kivételt csak a következő esetek képeznek:

a) ha valamely tisztviselő az általános választásnál kimaradott, de később újra megválasztatott, mely esetben csak a közben eső idő nem vétetik számításba;

b) ha ezen nyugdíj-alap által nyugdíjazott egyén ismét tényleges városi szolgálatba alkalmaztatik;

c) ha a város szolgálatában álló egyének az állami vagy valamely törvényhatóság szolgálatába mennek át s onnan visszatérve, itten újra alkalmazásba lépnek.

Ezen esetekben az ellátás vagy nyugdíjazás alkalmával a város szolgálatában eltöltött összes szolgálati idő beszámítandó lesz.

#### 21. §.

Az ellátás vagy nyugdíjazás kiszabásánál csupán a legutóbbi rendszeresített évi fizetés mellékjárandóságok nélkül vétetik tekintetbe.

#### 22. §.

A nyugdíjazás ahoz képest, a mit az ellátás indokálul szolgáltat körülmények időleges vagy állandó jellegűek, vagy ideiglenes vagy életfogytig tartó lehet.

#### 23. §.

Az évi nyugdíj 10 évi beszámítható szolgálati idő után a legutóbb élvezett rendszeres évi fizetés 40 százalékában állapittatik meg, a melyhez minden további szolgálati év után ugyancsak a rendszeres évi fizetés két százaléka járul, mindaddig, míg a nyugdíj magával a legutóbbi rendszeres évi fizetéssel felér.

#### 24. §.

A nyugdíj élvezete ideiglenesen felfüggesztetik:

a) ha a nyugdíjazott, más rendezett tanácsu városnál, bármely törvényhatóságnál vagy az államnál állandó évi fizetéssel egybekötött alkalmazást vállal; és pedig ezen alkalmaztatás tartamára, oly mérvben,

ben, mint a mely mérvben újabbi fizetése a nyugdíjjal együtt meghaladja a nyugdíjaztatásnak alapjául szolgáló nyugdíj-alap illetményeit;

b) ha a nyugdíjazott egyén valamely nem becsтеленítő büntény miatt szabadság veszttéssel büntettetik, és pedig a szabadságvesztés tartamára.

## 25. §.

Az ellátásra való igény végleg megszűnik:

a) ha valaki állomását engedély nélkül elhagyta és e miatt vagy más okból fegyelmi uton hivatal veszttésre ítétetett;

b) ha valaki állomásáról lemondott, ide nem értve természetesen a tisztujítás előtti tömeges általános lemondást.

Lemondásnak tekintetik az is, ha valaki tisztujítás-kor magát kijelöltetni nem ohajtja.

## 26. §.

A nyugdíjazott egyének nyugdíja végleg megszűnik:

a) ha az illető a magyar állampolgára lenni megszűnik;

b) ha az illető a város szolgálatában rendszeresített állomásra ismét alkalmaztatik;

c) ha becstelenítő büntett vagy abban való bűnrészesség miatt bűnfenyítő uton jogerejű itélettel elítétetik.

## VI. Az alap részére teljesített befizetések visszaadása.

### 27. §.

Ha az ellátás feltételéül a 16. §-ban megszabott körülmények előbb állanak be, mintsem az ellátásra igényt tartó egyének 10 évi beszámítható szolgálati év-

vel birnának, tekintet nélkül a szolgálati évek számára befizetett pénzüket kamat nélkül visszakapják.

Egyéb esetben ezen befizetések, minden visszkere-  
set nélkül, az alap javára maradnak.

#### 28. §.

Ha valaki az előző szakaszban említett körülmé-  
nyek folytán befizetett díjjárulékát vissza kapván, ké-  
sőbbben ismét városi szolgálatba lépne, az első szolgálat  
alkalmával városi szolgálatban töltött idő is csak azon  
esetben számíttatik be leendő ellátásába, ha a vissza-  
vett díjjárulékokat az alapba ismét befizette, különben  
csak az ujszolgálat ideje szolgál leendő ellátása zsinór  
mértékeül.

### V. Az ellátásra felhasználható jövedelem.

#### 29. §.

Nyugdíjazásra s egyéb ellátásra az évi rendes díj-  
járulékok és az alap kamatainak 90 száztólia fordí-  
tandó.

### VI. Az özvegyek ellátásáról.

#### 30. §.

A jelen szabályzat értelmében ellátásra jogosított  
egyének özvegyei ellátásra tarthatnak igényt, ha az  
özvegy az elhunyttól annak tényleges szolgálata idején,  
vagy még azelőtt törvényesen egybekelt, vele halála  
napjáig törvényes házasságban élt és férje elhunytának  
alkalmával attól törvényesen elválva nem volt.

#### 31. §.

Az özvegy ellátására való igény azonban be nem áll:

a) ha a házasság a férj nyugdíjazott állapotában  
kötöttest ;

b) ha a házasság kötése alkalmával a férj ugyan még tényleges városi szolgálatban állott, de már 60-ik évét túlhaladta;

c) ha az özvegy erkölcsi viselete miatt ellátás engedélyezésére nem méltó;

### 32. §.

Ha a férj elhunytakor 10 évet meghaladó beszámítható szolgálati idővel birt, özvegye a nyugdíjban részesítettik.

### 33. §.

Az özvegyet ellátási összegként azon összeg egy harmada illeti, mely férjét elhalálozása alkalmával illette volna, azonban az 500 forintnyi összeget meg nem haladhatja.

### 34. §.

Ha a férj elhunytakor annak szolgálati ideje tíz évre még nem terjedt, de az öt évet már meghaladta, akkor özvegye visszakapja a férj által befizetett nyugdíjalap járulékokat kamat nélkül, de ellátásban nem részesül, különben befizetései a nyugdíj-alap javára esnek.

### 35. §.

Az özvegyi nyugdíj élvezete életfogytiglan terjed. Megszűnik azonban:

#### *I. Véglegesen:*

a) ha az özvegy a magyar állam polgára lenni megszűnik;

b) ha becstelenítő büntett, vagy abban való bűnrészesség miatt büntető uton jogerejű ítélettel elítéltetik.

#### *II. Ideiglenesen:*

a) ha az özvegy valamely más büntény, vagy vét-

ség miatt szabadság büntetésre ítéltetik, a szabadság büntetés kiállításának tartamára;

b) ha ismét férjhez megy házassága tartamára.

### 36. §.

Ha az özvegy állami rendszeresített állomást nyerne vagy férje elhunytakor is már ilyenben volna, akkor az özvegyi nyugdíjnak csak azon többlete jár, mely az özvegy rendes fizetését felül mulja.

## VII. Az árvák ellátásáról.

### 37. §.

Városi szolgálatban volt nyugdíj képes, vagy nyugdíjas állapotban elhunyt egyén törvényes kiskoru gyermekei neveltetési pótlékban részesíttetnek.

### 38. §.

Városi szolgálatban volt nyugdíjképes egyének árvaira nézve:

a) mindaddig, míg édes atyjuk életben van, illetőleg nyugdíjat élvez, az évi neveltetési pótlék fejenként az atya legutóbbi rendszeres fizetésének 5<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-ban állapittatik meg;

b) ha pedig teljesen árvák, az évi neveltetési pótlék az atya legutolsó rendszeres fizetésének 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-ban állapittatik meg; akként azonban, hogy ha több kiskoru gyermek létezésének esetében az ezek részére adandó neveltetési járulékok összege az özvegy nyugdíjának megfelelő összeget felül haladná, a többlet a gyermekek neveltetési pótlékában arányos részekben levonatik.

### 39. §.

A neveltetési pótlék vagy járulék az árváknak bezárólag 18 éves korukig jár, flu gyermekeknek azon-

ban, kik iskolai tanulmányaikat jó eredménnyel tovább folytatják s e körülményt igazolják, a neveltetési járulék vagy pótlék 24 éves korukig, ha a tanulást abba nem hagyják, kiadatik.

#### 40. §.

A neveltetési pótlék vagy járulék az árváknak 18 éves korukig jár, de 18, illetve 24 éves kor előtt megszűnik és pedig:

#### *I. Véglegesen:*

- a) ha a leány férjhez megy;
- b) ha az árva a magyar állam polgára lenni megszűnik;
- c) ha becstelenítő büntett vagy abban való bűnrészesség miatt jogerejű ítélettel elítéltetik.

#### *II. Ideiglenesen:*

- a) ha az árva egyébként teljes ellátásban részesül ezen ellátás tartamára, vagy
- b) ha az árva valamely nem becstelenítő bűntény vagy vétség miatt szabadság büntetésre ítéltetik, a szabadság büntetés tartamára.

#### 41. §.

Az özvegyi nyugdíjnak bármi okból való megszüntetése vagy felfüggesztése a neveltetési pótlék élvezetét meg nem szünteti, vagy fel nem függeszti.

### **VIII. A nyugdíj intézmény életbe lépése.**

#### 42. §.

A nyugdíj-alap létrehozása 1890. január 1-én kezdődik.



## IX. Átmeneti intézkedések.

### 43. §.

Ha a nyugdíjintézmény megalakítása után kezdetben esetleges nagyobb számú ellátások következése folytán az alap jövedelme a kellő ellátási összeget nem fedezhetné, ezek mindig, míg a helyzet a teljes ellátást megengedi, aránylagosan leszállítandók lesznek.

## X. A nyugdíjintézmény feloszlása.

### 44. §.

Ha a nyugdíjintézmény fenntartásának szükségei bármely oknál fogva megszűnnek, annak megszüntetése és a nyugdíj-alapnak mely célra leendő fordítása iránt belügyministeri jóváhagyás mellett a városi képviselői közgyűlés határoz.

A nyugdíjintézmény megszüntetése azonban a nyugdíj-alaphoz hozzá járulók nyílt megkárosítására nem eszközölhető.

### Sz. VIII—1893.

k. gyűl.

Ezen szabályrendelet a  $\frac{126 - 1893}{\text{kgy.}}$  számú határozattal elfogadtatott.

Sz.-Udvarhely rt. város képviselőtestületének 1893. december 30-án tartott IV-ik rendes közgyűlésében.

**Gálffy Endre,**

főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**

polgármester.

### Sz. II7—1894.

közgyűl.

Jóváhagyatik.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának Sz.-Udvarhelyt, 1894. évi ápril hó 7-én tartott üléséből.

**Ugron János,**

alispán.

### III.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város

## szabályrendelete

a városi tisztviselők, segéd-, kezelő- és szegődött személyzetnek fizetési előlegben való részesítése tárgyában.

#### 1. §.

A városi tisztviselők, valamint a segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet méltányossági tekintetek alapján fizetési előleg engedélyezése iránt folyamodhatnak.

#### 2. §.

A polgármester bármely tisztviselőnek, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzeti tagnak indokolt rendkívüli szükség esetében egy évben két ízben, egy hónapi fizetését a legközelebbi hónapban leendő visszafizetési kötelezettség terhe alatt előlegezheti.

#### 3. §.

Nagyobb összegű előlegnek, mely azonban az évi fizetés 25<sup>o</sup>/<sub>o</sub>-nál magasabb nem lehet, engedélyezésére csakis a városi képviselő testület jogosult.

#### 4. §.

Bármikor engedélyeztetik az előleg, az a folyó év végéig egyenlő havi részletekben mindenkor törlesztendő.

## 5. §.

Fizetési előlegek csak oly esetben engedélyezhetők, midőn kivételes méltányossági tekintetek forognak fenn és az ezzel egybekötött kiadás a város háztartásában fennakadást nem okoz.

Olyan egyénnek, a ki még fizetési előleggel tartozik, mindaddig, a míg azt teljesen le nem törlesztette, még a kivételes méltányossági tekintetektől sem engedélyezhető fizetési előleg.

## 6. §.

Utalványozás előtt a fizetési előlegek iránt benyújtott folyamodványok a városi számvevővel előzetesen mindig közlendők annak igazolása végett, hogy a pénztár állása az előleg megadását megengedi és hogy folyamodót már korábban felvett előleg visszafizetése nem terheli.

## 7. §.

Ezen szabályrendelet korlátain tulmenő bármely körülmények között kérelmezett fizetési előlegezésnek helye nincs.

---

#### IV.

Szekely-Udvarhely rendezett tanácsu város

### szabályrendelete

a városi tisztviselők, segéd-, kezelő- és szegődött személyzetének temetési költségben való részesítése tárgyában.

#### 1. §.

A városi tisztviselők, valamint a segéd-, kezelő- és szegődött személyzet tagjai méltányossági tekintetek alapján temetési költségekben részesíttetnek.

#### 2. §.

Ezen temetési költségekért az elhunyt tagnak özvegye, illetve törvényes örökösei a városi képviselő testülethez joggal kérvényezhetnek.

#### 3. §.

A temetési költség tisztviselőknél a segéd- és kezelő személyzet tagjainak azon esetben, ha az elhunyt évi rendes fizetésének fele 200 frtot tul nem halad, az évi fizetésnek felerészében, ha pedig az évi fizetés fele 200 frtot tulhalad, csakis 200 frtban állapittatik meg.

A szegődöttek temetési költsége 30 frt összegben állapittatik meg. Az évi fizetésbe a mellékjárulékok nem számíthatók be.

## 4. §.

A temetési költség a kérés beadása után legfönnebb 30 nap alatt kiutalandó.

Ha azonban az elhunyt a város közönségével szemben számadási viszonyban állott s azon számadás alól még fel nem oldoztatott, a feloldozás bekövetkeztéig az esetleges megtérítések fedezésére a kitett összeg ideiglenesen visszatartható. Ha a számadások megvizsgálása bizonyos összegek megtérítését derítené ki, a kiutalt temetési költség részben vagy egészben azoknak fedezésére fordítandó s a fennmaradott rész a jogosultnak feltétlenül kiadandó.

---

V.

## Szabályrendelet.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város árvaszékének szervezése.

### I. RÉSZ.

#### Általános határozatok.

##### 1. §.

Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város a gyámhatóságot elsőfokulag az árvaszék által gyakorolja.

##### 2. §.

Az árvaszék székhelye Székely-Udvarhely.

Az árvaszék a város czímét használja a következő körirattal: „Székely-Udvarhely város árvaszéke“.

##### 3. §.

Az árvaszék áll egy elnökből, két ülnökből, egy jegyzőből és egy irnokból.

A városi tiszti ügyész, számvevőség és pénztári hivatal, egyszersmind az árvaszék tiszti ügyésze, számvevősége és pénztári hivatala is.

A közgyámi teendőket s az összes árva könyveket az aljegyző vezeti.

Az árvaszék rendes jegyzője a városi főjegyző, helyettese az aljegyző.

##### 4. §.

Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselő-testülete az 1877. évi 20. t.-cz. 178. §. alapján hat bi-

zottsági tagot küld ki, kik az árvaszéki ülésekben tanácskozási és szavazat joggal bírnak.

A kiküldött bizottsági tagok működését sorshuzás dönti el. Az árvaszék minden második hó végén két tagot nyilvános ülésben sorsol ki, kik a jövő havi ülésekben részt vesznek, az egyszer kisorsolt tagok nevei mind addig míg mindenik tag ki nem sorsoltatott, a sorsolásból kihagyandók.

#### 5. §.

Az árvaszék hatáskörét, felelősségét és pénzkezelési rendszerét az 1877. évi 20. t.-cz. s annak alapján kibocsátott ministeri rendeletek, valamint ezen szabályrendelet szabályozzák.

#### 6. §.

Az árvaszéki elnök, ülnökök, tiszti-ügyész, jegyző, számvevőség és pénztári hivatal hivatalos munkaköre főképpen az 5. §-ban említett törvényekben, ministeri és szabályrendeletekben vannak meghatározva.

#### 7. §.

Az árvaszék ügyrendét az 1877. évi 20. t.-cz. 197. §-a alapján kibocsátott belügyministeri rendelet szabályozza.

#### 8. §.

Az 5. és 7. §-sokban említett törvények és rendeletek keretén belül az elnök a jegyzőt és irnokot az iktatói, kiadói és levéltárnoki teendőkkel, a nyilvántartás és árvakönyv vezetésével megbizsa és teendőiket a megfelelő munkakörrel beosztja.

Az árvakönyv helyes és pontos kezelését, mely a jegyző kötelességéhez tartozik, az elnök személyes felelősség terhe alatt ellenőrizni köteles.

## 9. §.

A tiszti-ügyész a hozzá érkezett gyámsági és gondnoksági ügyekről, Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város ügyeivel együtt, idő és sorrend szerint iktató és mutató könyvet, a perekről nyilvántartásit vezet; az ügyiratokat elkülönítetten I. és II. jegyek alatt irattározza, és a befejezett perügyeket az ügyiratokkal együtt az árvaszékhez, vagy közigazgatási hatósághoz visszaterjeszti.

## 10. §.

A tiszti-ügyész köteles az árvaszék utasítása folytán az árvák és gondnokoltak érdekeit bármely bíróságnál és hatóságnál védeni s esetleg pert folytatni. Ezen eljárásért az árváktól, s illetőleg gondnokoltaktól a bíróságilag megállapított, s a mennyiben meg nem állapíthatnák és az érdekeltek vagyona 50 frtot meg halad, a Székely-Udvarhely rendezett tanácsu városnak szabályrendeletében megállapított napi, és az árvaszék által megállapítandó munkadíjt igénybe veheti.

## 11. §.

A tiszti-ügyész a gyámhatósági és gondnoksági peres ügyeknél, az örökösödési eljárásoknál, a mikor más teendőkkal el van foglalva, magát saját felelősségére és költségére szakértővel helyettesíteni tartozik.

## 12. §.

A peres ügyekben megítélt perköltség a tiszti-ügyészt illeti és a mennyiben előleget nyert volna, azt az illető alapba visszaszolgáltatni köteles.

## 13. §.

A közgyámi teendőket vezető aljegyző a mennyiben árvaszéki kiküldetésekből részt vesz, díjazásban ré-



szesül, a mely díj a városi általános szabályrendeletben meghatározott napidíjban állapittatik meg, minden egyes kiküldetésnél az idő tartamához képest.

## II. RÉSZ.

### **A gyámoltak és gondnokoltak pénzei kezeléséről.**

#### 14. §.

A gyámoltak és gondnokoltak pénzei a városi közpénztári hivatal által összesítve (cumulative) kezeltetnek és az értékpapírok, ékszerek és drágaságok pedig letétként őriztetnek.

#### 15. §.

Az árvaszéki pénztár ezen vagyon kezeléséről külön könyvelést és számadást tartozik vezetni.

#### 16. §.

Az árva-pénztár bevételei és kiadásai az 1. számú minta szerinti naplóba iktattatnak, úgy, hogy az összesített árva-pénztár állapotát bármikor meg lehessen tudni. Ezen naplóba az adóslevelek és értékpapírok is beiktatandók.

#### 17. §.

Az árva-pénztár a gyámoltak és gondnokoltaknak a pénztárba elhelyezett közpénzeiről tartozási számlakönyvet vezet 2-ik minta szerint, melyben mindenik gyámolt vagy gondnokolt számára külön számlapot nyit. Az árva-pénztár ezen számlakönyvről névmutatást vezet a 3-ik minta szerint.

#### 18. §.

Az árva-pénztár az árvaszék írásbeli rendelkezése nélkül pénz- vagy pénzértéket el nem fogadhat és ki nem

adhat. A kamatok és tőke törlesztési hányadok azonban az árva-pénztár által elfogadandók.

19. §.

Az árva-pénztár az árvák és gondnokoltak befolyt pénzei után a következő hó 1-től 5<sup>o</sup>/<sub>o</sub>-os kamatot fizet. Az (1) egy forintot meg nem haladó rész azonban nem kamatozik. Kamat csak a lejárt hónapra fizettetik.

20. §.

Minden gyámolt és gondnokoltnak az összesített árva-pénztárban elhelyezett pénzek kamatja minden év végével számlájába követelésként a tőkéhez iratik.

21. §.

Ha a gyám vagy gondnok az árvaszék által a kamatok rendes felvételére feljogosittatik az év végével való tőkésítésnek helye nincs.

22. §.

A kamatok tőkésítése a naplóba nem vezetendő be, hanem a számlakönyvbe jegyeztetik fel. A kamatok tőkésítésénél és kiadásánál az államkincstárnak fizetendő tőkekamattal adó évenként levonandó és elkönnyvelendő.

24. §.

Az összesített árva-pénztár által kezelt tőkepénzek kamatjövedelméből 10<sup>o</sup>/<sub>o</sub> az 1877. évi 20. t.-cz. 293. §-a alapján a tartalékalapot illeti.

24. §.

A kamatok tőkésítésénél, illetőleg kifizetésénél a tartalék-alapnak járó 10<sup>o</sup>/<sub>o</sub> mindig levonandó s nevezett alap javára elkönnyvelendő.

25. §.

A gyám és gondnokoltaknak az árva-pénztárba elhelyezett vagyonáról a 4. minta szerinti iv adandó, mely-

ben minden bevételek és kiadások bejegyzendők. Ezen beirási iveket a számla könyvvel mindig összhangzólag kell vezetni és az érdekelt gyámolt, vagy gondnokolt kielégítésekor bevévén, a számlakönyvhöz csatolni.

## 26. §.

A letétbe helyezett értékpapírok, ékszerek, drágaságok stb. vagyonok őrzéséért az árva-pénztár a tartalék-alap javára a következő őrzési díjakot veszi:

### I. Ékszerek, drágaságokért forintja után:

- |                             |   |     |                |     |
|-----------------------------|---|-----|----------------|-----|
| 1. Egy évig . . . . .       | — | frt | $\frac{1}{2}$  | kr. |
| 2. Egytől öt évig . . . . . | — | „   | 1              | „   |
| 3. Ötől tiz évig . . . . .  | — | „   | $1\frac{1}{2}$ | „   |
| 4. Tiz éven felül . . . . . | — | „   | 2              | „   |

### II. Értékpapírokért, melyek forgalom tárgyát képezik.

Az első pontban megállapított díjak fele jár.

### III. Okmányokért.

#### a) jogi okiratokért:

- |                                       |   |     |    |     |
|---------------------------------------|---|-----|----|-----|
| 1. Öt évi időtartamig . . . . .       | — | frt | 30 | kr. |
| 2. Ötől tiz évi időtartamig . . . . . | — | „   | 60 | „   |
| 3. Tiz éven felül . . . . .           | 1 | „   | —  | „   |

#### b) minden egyéb iratokért és oklevélért:

- |                                       |   |     |    |     |
|---------------------------------------|---|-----|----|-----|
| 1. Öt évi időtartamig . . . . .       | — | frt | 12 | kr. |
| 2. Ötől tiz évi időtartamra . . . . . | — | „   | 24 | „   |
| 3. Tiz éven felül . . . . .           | — | „   | 48 | „   |

## 27. §.

Az árvaszéki elnök a befolyt és kiutalt pénzekről, valamint a letétbe helyezett értékpapírokról, ékszerek és drágaságokról stb. naplót vezet, évnegyedenként a pénztári naplókkal összehasonlitja és a pénztári vizsgálaton a vizsgáló-bizottság rendelkezésére bocsátja, szintén az elnök a kamatok, tőke részletek és felmondott tőkék behajtását felügyeli.

## 28. §.

Az összesített árva-pénztári készpénzek az árvaszék által törlesztési kölcsönökre kezeltetnek. A kiadható kölcsön legnagyobb összege 2000 forintban, azaz kétezer forintban állapittatik meg, ezen szabályrendelet rendelkezéseinek megtartása mellett.

## 29. §.

A kölcsönök az árvaszék által 10 évi évenkénti 10% tőke törlesztés, 5%-os kamat fizetés mellett engedélyeztethetnek.

## 30. §.

A kölcsönök csak dologi zálog jogon első helyenni biztosítás mellett adhatók és pedig földadó alá eső ingatlanokra az évi állami adó 100-szoros összegének  $\frac{1}{3}$ -ad részéig. Kölcsönök városi házasságok is adhatók első helyenni biztosítás mellett a házak becsértékének egy harmadáig, ha a biztosítékul lekötött ház és egyéb építmények hitelt érdemlő hazai biztosító társulatnál tűzkár ellen biztosítva vannak.

A biztosítás összege az illető biztosító társulatnál a kölcsönadó árvai-pénztár javára mindig előjegyeztendő.

Ez esetben a kölcsönkérő által a biztosítás okmányilag igazolandó, úgy az is, hogy a biztosítási díjak fizetésének időszakonként pontosan eleget tett.

Megjegyeztetik, hogy a házak becsértékének az 1881. évi 60. t.-cz. 148. §-a szolgálván irányadóul, házosztály adó alá eső házak becsértékéül az évi házasságadó 200-szoros összege; házbér alá eső házak becsértékéül az évi állandó 100-szoros összege veendő.

Mindkét esetről az általános jövedelmi pótló és községi adó a számításból kihagyandó.

### 31. §.

Az összesített árva-pénztárból kölcsönözők kölcsönért csak az árvaszékhez folyamodhatnak, mely a folyamodványhoz csatolt telekjegyzőkönyvet és birtokívet s esetleg egyéb okmányokat is megvizsgálván, határoz a kölcsön megadása felett, és engedélyezés esetén egyidejűleg a pénztár által azt előjegyzésbe véteti.

### 32. §.

Az árvaszék által engedélyezett kölcsönökről az árva-pénztár jegyzéket szerkeszt az 5. számú minta szerint, melyben a kifizetés is beirandó. A kifizetés sorrendje ezen jegyzék szerint történik.

### 33. §.

Az összesített árva-pénztár kölcsöneiről a kölcsönkötelezvényt a tiszti-ügyész állítja ki és kebelezteti bé, mind a bélyeg illetéket, mind a munkadíjt a kölcsönzők tartozván hordozni.

### 34. §.

A kölcsön-kötelezvények 10 évi tiz egyenlő részbeni tőketörlesztés, 5<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os kamat félévenkénti előre fizetés, s három havi felmondás mellett úgy állítandók ki, hogy a kölcsönözők a sommás peres eljárásnak és kölcsönöző árvaszék által választható bíróság illetékességének magukat alá vessék.

### 35. §.

A kölcsönök nyugta mellett adatnak ki, és a kamatok a következő naptári félévig előre levonatnak.

### 36. §.

Az összesített árvai-pénztár kölcsöneiről a 6. számú minta szerinti követelési könyv készitendő, melyben mindenik adós és mindenik adóssági tétel számára számla lap nyitandó.

## 37. §.

Ezen követelési könyvhöz betűsoros névmutató készítendő a 7. számú minta szerint, melybe az egyes adósok neve és lakhelye, a követelési könyv lapszámára hivatkozással és a tőke összeg mennyiségével együtt bejegyzendő.

## 38. §.

Az árva-pénztár a tőke részlet és kamat törlesztésekre pontosan felügyelni és minden év február 1-én és augusztus 1-én az azon évi január 1-én és július 1-én hátrálékban maradt adósok névsorát, hátrálék tartozásaik megemlítésével, köteles az árvaszék elébe terjeszteni. A beperelést az árvaszék rendeli el.

## 39. §.

Kölcsönzők kölcsöneiket csakis az árvaszéknél mondhatják fel, mely esetben, hogy ha adósságaikat három hónap előtt törleszteni akarják, csak azon esetben fogadható előre el, hogy ha ezen időre a kamatot kifizetik.

## 40. §.

A kölcsönök teljes törlesztése után a kitörlési engedélyt az árvaszék adja meg, melyhez a szükséges bélyeget az adós előre beadni tartozik.

## 41. §.

Az adósok kölcsöneikről a 8. számú minta szerint fizetési ívet kapnak, melyben a fizetések pontosan bejegyzendők, és a pénztárnok és ellenőr által aláírandók. A fizetési ív a kölcsön teljes törlesztésekor vissza veendő és a kölcsön-kötelezvény visszaadása elismeréséről a számlalaphoz csatolandó.

## 42. §.

Az árvaszék által kirótt birságpénzek az árvaszék

által hajtandók be és az összesített árva-pénztár által takarékpénztárilag kezeltetnek.

A birságpénzek csak azon árvák segélyezésére fordíthatók, kik 12 éven alóliak és vagyontalanok, vagy azok részére, kik a kereset képességi kort ugyan elérték, testi, de vagy szellemi fogyatkozás miatt keresetképtelenek.

A keresetképtelenség és vagyontalanság hatósági bizonyítvány által igazolandó, mely a helybeli illetékes lelkész által is megerősítendő.

43. §.

Az árvaszék a birsági pénzeket letéti naplóval helyezi el az összesített árva-pénztárba és kiutalási napló mellett utalja ki.

44. §.

Az összesített árva-pénztár a birságpénzeket naplóba vezeti és a 9. számú minta szerint elkönyveli.

45. §.

Az árva-pénztár a birságpénzeket kamatozás végett városi képviselőtestület által az 1877. XX. t.-cz. 291-ik §-ához képest névszerinti szavazással és a szavazók neveinek feljegyzésével évről-évre s bármikori visszavonás fenntartásával kijelölt pénzügyintézetbe helyezi el, s azokról kiadott betett könyveket díjtalanul őrzi.

46. §.

Ezen takarékpénztári könyvecskék értéke az évi mérlegben szintén feltüntetendők.

47. §.

A birságpénzekből vagyontalan árvák tartására és nevelésére az árvaszék által engedélyezett segélyösszegek szintén az árvaszék által számadástétel kötelezettsége mellett a gyám kezéhez utaltatnak ki és az árva-

pénztár a kiutalt összeget a székelyegyleti első takarékpénztárból vagy az udvarhelymegyei takarékpénztárból felvevén, a gyámnak nyugta mellett szolgáltatja ki.

48. §.

Az árvaszéki elnök a birságpénzekről külön jegyzéket vezet, azoknak végrehajtását felügyeli és az árva-pénztár megvizsgálásakor jegyzékét a pénztári állapottal összehasonlitja.

49. §.

Minden év végével az árva-pénztár valamennyi követelési és tartozási számlakönyvei lezárolandók és a követelési és tartozási állapot úgy az év kezdetéről, valamint az év végéről a 10. és 11. minta szerint kitüntetendők.

50. §.

Az évi mérlegnél a tartalék-alap évi szaporodása kitüntetendő.

51. §.

A tartalék-alap külön számlalap nyitásával kezeltetik.

52. §.

Az árva-pénztár valamennyi pénzkezelési könyv- és napló- lapjai folyószámokkal ellátandók, zsinorral összefűzve az árvaszéki elnök által lepecsételendők és azon könyvek utolsó lapján a lapszám igazolandó.

53. §.

Az árva-pénztár a letétbe helyezett értékpapirokról év végével szintén kimutatást szerkeszt, mely az évi mérlegbe hasonlóan felveendő.

54. §.

Az árva-pénztári pénzkezelési könyvekben és naplókban vakarni, vagyis törölni semmit sem szabad, hanem a felfedezett tévedés, vagy hiba külön elkönyveléssel javítandó ki.



Az árva-pénztár valamennyi pénzkezelési könyvei és naplóinak lapjai folyószámokkal ellátandók, zsinorral összefűzve a polgármester és a jegyző által lepecsételendőek és azon könyvek és naplók utolsó lapján a lapszám igazolandó.

### III. RÉSZ.

#### **A leltározásra kirendelt hivatalos jegyző részére járó díjakról.**

##### 55. §.

A leltározott hagyaték becsértékéhez képest:

- |    |                                |   |     |    |     |
|----|--------------------------------|---|-----|----|-----|
| 1. | 200 forintig . . . . .         | — | frt | 50 | kr. |
| 2. | 200 frton felül 1000 frtig .   | 1 | „   | —  | „   |
| 3. | 1000 frton felül 5000 frtig .  | 2 | „   | —  | „   |
| 4. | 5000 frton felül 10000 frtig . | 3 | „   | —  | „   |
| 5. | 10000 frton felül . . . . .    | 4 | „   | —  | „   |

25 frt becsértéket el nem érő hagyaték leltározásáért díj nem vehető.

##### 56. §.

A leltározó jegyző leltározási díjait a leltár végén felszámítani és az árvaszék a felszámítást felülvizsgálni köteles. Az ezen felülvizsgálat alkalmával elfogadott leltározási díj az illető örökösöktől hivatalos úton vétetik be és adatik ki nyugta és ellennyugta mellett.

Az 55. §-ban felsorolt leltározási díjakon kívül leltározó egyéb díjat, vagy költséget nem számíthat fel.

Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város, 1894. évi december hó 5-én tartott közgyűléséből.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

108633 szám.

M. kir. belügyminister.

VIII. a.

Ezen szabályrendeletet a 47-ik §-ból ezen szavaknak „székelyegyleti első takarékpénztárból vagy az udvarhelymegyei takarékpénztárból” — „pénzintézetből” szóval felcserélése mellett jóváhagyom.

Budapesten, 1895. január 7-én.

A minister helyett:

**Reiszig,**  
államtitkár.

## VI.

# Szabályrendelet

a kéményseprési iparról.

### 1. §.

Kéményseprési ipar gyakorlására nem adható engedély olyan egyénnek, a ki

a) képesítettségét az 1884. XVII. t.-cz. 4. §. értelmében kimutatni nem képes;

b) a ki gyújtogatásért vagy tűzvész okozásért büntetve volt;

c) a ki a hatóság előtt mint iszákos ismeretes;

d) a ki város kötelékében nem tartozik.

### 2. §.

A kéményseprési ipar gyakorlása tekintetében Sz.-Udvarhely város két munkakerületet képez. Ezen munkakerületek egyike magában foglalja a városnak a varga patakon innen lévő I. és II-ik negyedeit, u. m.: a Szombatfalvi-utczait és a Kossuth-utczait, a másodikba pedig a varga-patakon tullévő III. és IV. negyedeit, u. m.: a Bethlen-utczait és Szentimre-utczait.

### 3. §.

Sz.-Udvarhely városban jelenleg két jogosított kéményseprő lévén, ezen jogosítvány ezentulra több egyénre ki nem terjeszthető. Azt, hogy egyik vagy másik munka-

kerületben melyik kéményseprő jogosittassék fel a gyakorlatra, a városi képviselőtestület határozza meg.

#### 4. §.

Minden használatban levő kémény havonként legalább egyszer, ott pedig, a hol a nap nagyobb részén át vagy éjjel is tüzelnek, havonként legalább kétszer takarítandó.

#### 5. §.

A kéményseprésért és kemencze takarításért a következő díjak szedhetők:

1. Egy emeletes ház kéményének egész évi tisztítása . . . . . 2 frt — kr.
2. Egy földszinti ház kéménye egész évi tisztítása . . . . . 1 „ 60 „
3. Egy gyári kémény tisztítása egész évre 10 „ — „
4. Egy emeletes ház kéményének egyszeri kiégetése . . . . . — „ 60 „
5. Egy földszinti ház kéményének egyszeri kiégetése . . . . . — „ 30 „
6. Egy golyós kémény egyszeri kiégetése
 

emeletes	— „ 70 „
földszinti	— „ 30 „
7. Egy földszinti ház kéményének minden hónapban egyszeri tisztítása . . — „ 14 „
8. Egy emeletes ház kéményének minden hónapban egyszeri tisztítása . . . — „ 17 „
9. Egy mellék kémény egyszeri tisztítása — „ 17 „

Minden háztulajdonos jogosítva van a kéményseprővel külön egyességet s meghatározott idő tartamra is köttetni, de a fenni tételeknél magasabb díjak semmiféle esetben sem követelhetők.

#### 6. §.

A kéményseprő köteles gondoskodni arról, hogy

saját területében minden kémény a 4. §. szerint tisztassék.

Ennek kellő fogatosithatása céljából a területében eső házakról és azok kéményeiről rendes jegyzéket vezet, a 4. § ban meghatározott időszakban minden házhoz elmegy és a tisztítást teljesíti, és a mennyiben az a házbeliek által elleneztetnék, erről a rendőrhatóságnak jelentést tesz.

#### 7. §.

A kéménynélküli lakóházak kürtőinek tisztán tartására vonatkozólag az érvényben levő negyedkapitányi szabályrendelet intézkedik.

#### 8. §.

A kéményseprés alkalmával a kéményseprő meggyőződést szerez magának arról, hogy az illető épületekben s különösen a kémények közelében megvan-e a tűzveszély ellen a kellő rend.

Az e részben tapasztaltakra vagy tűzrendőri szabályokkal ellenkező dolgokra az illető házbelieket figyelmezteti, sőt szükség esetén a rendőrhatóságnál jelentést tenni tartozik.

#### 9. §.

A kéményseprő jegyzékében igazoltatja azt, hogy a rendes időszakban a kémények tisztítását teljesítette és a jegyzéket minden hó végével a rendőri hatósághoz bemutatja.

#### 10. §.

Tűzvész esetén a kéményseprő a helyszínén megjelenni, az oltásnál segédkezni, a rendőrhatóságnak és a tűzoltó parancsnoknak a szükséges szakszerű felvilágosításokat megadni tartozik.

#### 11. §.

A kéményseprő ipar üzletének abban hagyása te-

## 4. §.

A városi kötelékbe való felvételi díjt kötelesek fizetni:

*I. 60 forintot:*

Bankárok, pénzüzerek, bármily czimű gyárosok, gyárrésztvényesek, kereskedők, szállodások, vendéglősök, korcsmárosok, cukrászok, kávé- vagy borméréssel foglalkozók.

*II. 50 forintot:*

Orvosok, sebészek, sebézmesterek, ügyvédek, tanárok, ugy magántanítók, nevelők és tanítónők, ha nyilvános nevelő vagy tanító intézetet nyitának, mérnökök s általában minden szellemi munkával foglalkozó oly magán egyének, a kik abból jövedelmet huznak.

*III. 40 forintot:*

A szesz, pálinka és eczet raktárosok, a kik a pálinka árulást üzletszerűen gyakorolják, ha azt nem ők magok gyártják, mely utóbbi esetben az I. pont alá esnek.

*IV. 30 forintot:*

Az első és második pontban meg nem jelölt oly egyének, kik iparral foglalkoznak, ezek közé értve a gépészeket, építészeket, fényképészeket, szatócsokat és henteseket is.

*V. 20 forintot:*

Az előbbi pontban meg nem jelölt bármily foglalkozásu egyének.

## 5. §.

Özvegy nők ha ipart és kereskedést üznek, vendéglősök, korcsmárosok, ha kávé és borméréssel birnak,

vagy olyan szellemi munkával foglalkoznak, miből jövedelmet huznak a 4. §. I., illetőleg II-ik pontja határozata szerint kötelesek a díjt fizetni.

Minden más esetben 5 frt díj fizetésére köteleztetnek.

#### 6. §.

A városi kötelékbe való felvételi díj fizetése alól egyáltalában senki fel nem menthető.

#### 7. §.

A város kötelékébe való felvételi díj a felvételi kérsre adott válasz kézbesítése után 15 nap alatt a városi közpénztárba befizetendő, a mennyiben az 1876. évi V. t.-cz. 6. §-a határozatában előirt eset fordul elő, a felvételi díj a városi tanács által írásban kiadott fizetési meghagyás kézbesítése után 15 nap alatt fizetendő be.

#### 8. §.

A kiszabott díjak az illetőktől megtagadás vagy halogatás esetén közigazgatási végrehajtás útján lesznek felhajtandók, mely irányban rendeletet első helyen Sz.-Udvarhely város tanácsa bocsátja ki és másod helyen s végleg a megyei alispán határoz.

#### 9. §.

Mindazon egyének, kik az 1871. évi XVIII. t.-cz. életbe léptekor Sz.-Udvarhely városban állandó lakással és foglalkozással birtak, nemkülönben azok is, kik az 1876. évi V. t.-cz. 6. §. értelmében jogosultak a város kötelékébe való felvételre, nem kötelesek felvételi díjt fizetni.

A mennyiben azonban nem vétetik magukat fel a

város kötelékébe, csak megtelepedetteknek tekinthetők, s mint ilyenek nem tartoznak a város kötelékébe.

Sz.-Udvarhely város képv. testületének 1883. ápril 29-én tartott rendes közgyűléséből.

**Kassay F. Ignác,**

polgármester.

**Sz. 73—1883.**

kgv.

Ezen szabályrendelet Udvarhelymegye törvényhatósági bizottsága által idei május hó 8-án 87—1883. kgv. sz. alatt megerősítettén, a mai naptól kezdve életbe léptetett.

Sz.-Udvarhely város képviselő testületének 1883. évi július 16-án tartott rendes közgyűléséből.



## VIII.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város építkezési

# szabályrendelete.

### I. Az utcák szabályozásáról.

#### 1. §.

Az utcák szabályozása céljából, a helyi körülményekre való tekintettel, az utca és építkezési vonalak megállapítandók, s ezen vonalak a város kataszteri, vagy egyéb rendelkezése alatt levő térképbe berajzolandók. Az ekkép kiegészített térképek jóváhagyás végett a vármegye alispánjához a szabályrendelet életbeléptétől számítandó 2 év alatt bemutatandók.

A város felosztatik három kerületre és pedig:

I-ső kerülethez tartozik az egész főter (piacz), a Kossuth-utca egészen a kaszárnnyáig, a Bethlen-utca a piactól az indóházig.

II-ik kerülethez tartoznak az egész város területén levő utcák, kivéve az I-ső és III-ik kerületekben megjelölt utcákat.

III-ik kerülethez tartoznak: 1. a Király-utca. 2. a Szent-Imre-utca a kettős kúton felül. Továbbá ennek a kettős kútnál kezdődő elágazásai és mellékutczái. 3. Bethlen-utczában felfelé az országút melletti telkeket beszámítva, minden benyuló uj utca. 4. Csere-utca.

## 2. §.

Az építési engedély, az utca szabályozási vonal megtartása mellett, a bíróság ez irányban hozandó határozata előtt is kiadható.

## 3. §.

Utcákon gödröt, árkot ásni, az onnan kiemelt földet a beltelkekre, a ház falához vagy kerítéséhez hordani tiltatik.

## 4. §.

Zsák-utczák kisajátítás útján megnyitandók.

## 5. §.

Az utczák befásítása a város hatósági jogát és kötelességét képezi.

Oly ujonnan felépített laképületek előtt, melyekben rendkívüli nagy tüzelés történik, továbbá az ujonnan felállított tűzműhelyek előtt, mint szintén a templomok, papi- és iskolaházak, sör- és pálinka-főzőházak előtt, az égésnek továbbterjedése elleni oltalmául fák ültetendők.

## 6. §.

Kertekben tervezett építkezések esetében egész szakaszokra előlegesen mutatandó be a terv, az utczák és házak megjelölésével. Ily esetekben a telektulajdonos az utca nyitásához szükséges területet a saját érdekében kéri, köteles ingyen átengedni minden kárpótlás nélkül. Ellenben oly esetekben midőn az utcanyitás közérdekből történik, a telektulajdonos az utcához szükségeltető területnek ingyenes átadására nem kötelezhető.

## 7. §.

Új utczák alakításánál az utczák egyenes irányban még pedig ha 100 méternél nem hosszabbak, legalább

12 méternyi, hosszabb és élénk közlekedési utcák legalább 16 méternyi szélességben létesítendőek.

8. §.

A helység piacjai és utcái kiegyenesítendőek és jó kavicssal kitöltendőek, azután tövénnyel beterítendőek.

**II. Az építkezési engedély, folyamodványok és az e tárgyban eszközlendő hatósági eljárásról.**

9. §.

A város belterületén minden építkezésre és régi épületek átalakítására, a város közvetlen közelében lévő kertekben és földeken, az országútak, vármegyeútak mellett lévő földeken pedig minden új építkezésre hatósági engedély szükséges.

10. §.

Az engedély kiadása előtt az építkezést megkezdeni tilos.

11. §.

Az építőtulajdonos és az építőmester a jóváhagyott tervnek pontos végrehajtásáért és az építési engedélyben foglalt feltételek szoros teljesítéseért egyaránt felelősök, minden önkéntes eltérésért, nemcsak az építőmester, hanem a mennyiben az eltérés az építető egyetértésével történt, az utóbbi is a körülményekhez képest kiszabandó pénzbüntetéssel büntetettetik, és a mennyiben a jóváhagyott tervtől eltérő, vagy terv, vagy engedély nélkül történt, ilyen építkezése szabályrendeletbe ütköznék, az épület az építettő és építőmester költségére lebontatik vagy átalakittatik.

12. §.

Ha építés közben egy lényeges eltérés a helyben

hagyott építési tervtől a körülmények által szükségesnek mutatkozik, az építőmester a 18. §-ban említett bizottság elnökének köteles bejelenteni. Azon esetben, ha a késedelem veszélylyel jár, a helyben hagyott építési tervtől eltérés a tűzrendőri szabályokkal nem ellenkezik és a bizottság az eltérést elfogadja, illetve elfogadásra ajánlja, szabad az építést a körülmények által szükségessé vált módosítás szerint tovább folytatni.

Hogyha a fentebbi körülmények nem állanak be, akkor a helybenhagyott építési tervbeni szándékolt módosítást előleges engedelem nélkül nem szabad teljeseedsbe venni, teljeseedsbe vétel esetén mind az építtető, mind az építő vagyoniilag felelős.

### 13. §.

Az építési engedély 1 évre szól s azon esetben, ha ezen idő alatt az építés nem kezdetett meg, új kérés adandó be az építtető által, mivel az első megszűntnek tekintetik.

### 14. §.

Az építő tulajdonos az építés megkezdését a város tanácsánál 48 órával előbb bejelenteni tartozik.

### 15. §.

Az építkezési engedélyért folyamodó köteles szabályos építési tervét átvizsgálás és jóváhagyás végett írásbeli kérvényhez csatolva a tanácshoz benyújtani, mely a fölött 10 nap alatt határoz.

Az építési kérvényhez a tervrajz 2 példányban melléklendő s abban a következő adatok tüntetendőek fel.

a) A tervezett építmény környékének és helyi viszonyoknak megismertetésével szükséges helyszínrajz. E helyszínrajzban az építkezés színhelyén fennálló régi épületek, a szomszéd telkek határai, a határba eső

szomszédos épületek s ezek tulajdonosainak nevei feltüntetendők.

b) A tervrajznak továbbá ki kell tüntetnie a tervezett épület fekvését, alaprajzát, minden emelet alaprajzát, hossz- és keresztszelvényét, főhomlok rajzát és földélalapját.

c) Az építési terv és helyszinrajzokba beirandók az egyes épületrészek méretei is. Ugyanazok mind a tervkészítő, mind a vállalkozó által sajátkezüleg aláírandók, valamint az építtető nevével s a házszámmal is ellátandók.

d) A rajzok készítésénél a következő méret jelzők használandók:

1. alaprajznál 1 : 100 ;
2. szelvény- és homlokzatnál 1 : 100 ;
3. lejt mérés és helyszinrajzok legkevesebbje 1 : 200.

A tervrajzban:

ócska falak = fekete,

új falak = vörös,

lebontandó falak = világossárga,

ócska farészek = barna,

új farészek = halványsárga színnel jelölendők.

Oly tervek, melyek ezen, valamint a 17. §-us a),

d) pontjaiban foglalt követelményeknek meg nem felelnek, hivatalból visszautasítandók.

## 16. §.

A városi tanács a beérkezett terveket véleményadás végett építő bizottságnak adja ki.

Ezen építő és a kivitelnél ellenőrző bizottság áll:

1. Bizottság elnöke a polgármester vagy annak helyettese.

2. Rendőrkapitány.

3. Orvos.

4. Egy szakértő mérnök, nevezetesebb építésnél pedig három szakértőből (mérnök vagy építőmesterből).

17. §.

Ezen bizottság az érdekelt szomszédok meghívása mellett helyszíni szemlét tart, mely alkalommal, a helyszínrajzot (sit natis) a valósággal összehasonlítja és a szomszédok érdekeit és igényeit figyelembe véve, azokat barátságos uton elintézni igyekszik; s ugy ezen körülményt, valamint a netán felmerülő ellenészrevételeket s kifogásokat jegyzőkönyvbe foglalja s ezen jegyzőkönyv a folyamodás, tervek és helyszínrajz csatolásával a városi tanácshoz az építkezési engedély tárgyában hozandó első foku határozat végett betérjeszti.

18. §.

Ha az érdekelt és meghívott szomszédok a szemlén meg nem jelennének, észrevételeiket 8 nap alatt a városi tanácsnál beadni kötelesek.

19. §.

Ha az érdekelt és meghívott szomszédok a szemlén meg nem jelennének, vagy észrevételeiket a mondott idő alatt be nem adnák, az építkezés azon következményeit, melyek a szemle alkalmával nyilvánvalók voltak, tűrni tartoznak, s az építkezés ellen nehézséget nem támaszthatnak.

20. §.

Magánjogi igények az építkezési engedély kiadását nem akadályozhatják, s azoknak elbírálása a birói utra tartozik. Ha azonban az építtető ezeknek birói eldöntése előtt azok figyelembe vétel nélkül épített, azt csak saját veszélyére teheti, s az ebből származó károkért kizárólag ő felelős.

## 21. §.

Az építkezési véleményező és ellenőrző bizottság eljárásáért díj fizettetik.

## 22. §.

Az építkezési engedély megadása iránt a városi tanácshoz az építkezési bizottság által beterjesztett kérvények 8 nap alatt elintézendők és a kérvényező fél, valamint a tárgyalás alkalmával kifogást emelt szomszédok a hozott határozatról értesítendők. Ez alkalommal az engedély megadása esetén a kérvényező részére folyamodványa mellékletét képező terveknek csak egyik példánya adandó ki, a másik példány az iratokkal együtt irattárba helyezendő.

## 23. §.

A hatósági engedély jogerőre emelkedése előtt az építkezést megkezdeni, illetőleg a telkek állását megváltoztatni nem szabad.

## 24. §.

A városi építkezési bizottság felügyelni tartozik, hogy:

1. semmiféle építkezés az engedély kiadása, vagy ha az ellen idejekorán panasz emeltetik, ennek elintézése s az engedély kézbesítése előtt foganatba ne vételessék;

2. az építési és magassági határvonalak mindenütt pontosan megtartassanak;

3. az engedélyezett tervtől eltérés ne történjék;

4. az építésre csak jó és tartós anyag, kellő módon használtassék, felügyelet mellett;

5. az építkezésnél szükséges óvintézkedések fogatosítottassanak;

6. az omladék és föld az uton vagy utcán ne hagyassék, hanem a mennyiben helyben fel nem használ-

ható, az építkezési bizottság által kijelölendő helyre átszállíttassék;

7. a föld és omladék elhordása oly módon eszközöltessék, hogy ezáltal az utcák be ne rondíttassanak;

8. általában ezen szabályrendeletnek intézkedései érvényre emeltessenek.

#### 25. §.

A városi tanácsnak az építkezési engedélyeknél hozott határozata ellen, a kézbesítéstől számítandó 8 nap alatt a vármegye alispánjához, s ennek megváltoztató határozata ellen szintén 8 nap alatt a vármegye közigazgatási bizottságához lehet fellebbezni.

A folyamodványok a városi tanács által a felsőbb hatósághoz 3 nap alatt felterjesztendőek.

### **III. Az építési engedély megadásánál és az építésnél figyelembe veendő közbiztonsági és egészségügyi rendszabályokról.**

#### 26. §.

A 8. §-ban felemlített telepek, a 9. §-ban említett új utcák háztelkei, valamint az önállóan nyitott háztelkek területe legkevesebb 380 □ méter (105·65 □ öl) kell legyen és legalább 12 méter szélességű.

#### 27. §.

Valamely háztelkeknek több részre felosztása csakis a városi tanács engedélye mellett történhetik és csak azon esetben, ha mindenik telekrész legalább 380 □ méter (105·65 □ öl) területű marad.

#### 28. §.

A háztelkek felosztását kérvényező, folyamodványához az illető telek vagy telkek hiteles helyrajzát csa-



tolni tartozik, és köteles kimutatni az előfordulandó változtatást, mi az új felosztással keletkezik.

### 29. §.

Minden üzlet, telep, gyár vagy gőzmalom, mely az egészségre káros hatásu, vagy tűzveszélyes, csak a városon kívül az iparhatóság által meghatározandó helyen építhető fel. A gyárakban és üzlettelepeken felállítandó gőzkazánok, gőzgépek, mozdonyok vagy nagyobb tüzelőhelyek a szomszéd határától legalább 10 méter távolságban helyezendők és a szomszéd felől tűzmentes erős falazattal elzárandók, kémények pedig szikrafogóval ellátandók.

### 30. §.

A telkek utczaí vonalán sertés-ólat, árnyékszéket, vagy rondasággal járó bármi üzlethez tartozó épületeket, s műhelyeket építeni nem szabad. Az árnyékszék, istállók és ólak ürülékei az udvarban építendő földött pece vagy emésztő gödörbe vezetendők, mely a kúttól legalább 5 méter, a szomszéd bejárattól  $1\frac{1}{2}$  méter távolban tartandó. A pecegödör oldalfalai az első és második kerületben 32 cm. vastag kő- vagy téglából, mely kívül 40 cm. vastag agyagtöméssel, feneke pedig cement-betonból készüljön. A gödör befedése az I-ső kerületben boltozattal és kőrámbába helyezett faragott kőlezárással, a második kerületben 8 cm. vastag tölgyfa padolással eszközölhető. A harmadik kerületben a fából tervezett sertésól és árnyékszék gödrei a felállított tárgy alatt deszka oldalokkal is készíthetők.

### 31. §.

Minden ujonnan építendő háznál lapályos helyeken, hol vad vizek, talaj vagy más összefutó vizektől lehet tartani, a lakszobák alapja a föld színe felett legalább

1·00 méter magasságban állapítandó meg, azon esetben, ha a talajviz az építési helyen 0·5 méter magasságban emelkedik a talaj felszine alatt, az építés előtt a talajviz levezetéséről kell gondoskodni és a szak-építőmester utasításait be kell tartani.

### 32. §.

Azon esetben, ha az emelni szándékolt épület talaját korhadó szerves anyagokkal telített föld képezi, ez legalább 50 cm. mélységben kihozandó, száraz kavics- vagy homoktartalmu földdel megtöltendő, vagy az építőmesternek újabb utasítása foganatosítandó.

### 33. §.

Ujonnan felépítendő lakóépületeket szabály szerint jó minőségű téglából vagy jó építőköből és jól készített mészvakolattal kell építeni az I. és II. kerületekben.

A téglából vagy köből építendő lakóházak azon falai, melyek a tetőzet vagy menyezetek hordására szolgálnak, legalább 48 cm. ( $1\frac{1}{2}$  tégl) vastagságban készítendőek. Az alapfalak, és ha az épület alatt pincze van, a pinczefalak is mindig 16 cmeterrel (fél téglával) vastagabbra építendőek a földszinti falaknál. Lakóépületeknél a menyezet vagy csapós-gerendás, vagy bontott-gerendás lehet, de minden esetben a kellő szerkezettel elválasztva a padláson a menyezetre, a 40. §-ban előirt tűzbiztos burkolat alkalmazandó. A III-ik kerületben a fából épült lakházakban a sütés, főzés és fűtésre szolgáló tűzhelyeknél az épület falai tűzbiztos anyagból készítendőek.

### 34. §.

A tetőzet cserép, esetleg más tűzmentes anyagok (pala, vasbádóg) lehetnek az I. és II. kerületekben; zsindely vagy deszkafödés alkalmazható a III-ik kerületben.

## 35. §.

Oly épületben, mely csak egy lakszobával bir, ennek legkisebb hosszmérete 5 méternél, szélessége 4 méternél, magassága 3, 2 méternél kevesebb nem lehet; oly épületben, mely több lakószobából áll, egy lakószobának legalább a fenti mértékkel megegyezőnek kell lennie, a többi nem lakó helyiségek kisebb méretűek is lehetnek, de legalább 3 méter széleseknek kell lenniök.

## 36. §.

Lakszobákon, az ajtóknak legalább 1·90 méter magasaknak, 90 cm. széleseknek, az ablakoknak 1·60 méter magasaknak s 90 cm. széleseknek s kinyithatóknak kell lenniök az I. és II. kerületben. A harmadik kerületben 1·20 méter magas 80 centiméter széles ablak alkalmazandó, úgy azonban, hogy a szobák kellő világítással el legyenek látva. A ki nem nyitható ablakok meg nem engedtetnek.

## 37. §.

Pinczék oldalfalai kőből, téglából mészhabarcsba, a tetőzete pedig téglából, mészhabarcsból, az iv nyílásának megfelelő ivmagassággal építendő az I. és II. kerületekben. A III. kerületben a pincze hasonló falazattal, tölgyfa gerenda beborítással engedélyeztetik.

## 38. §.

A padlás az I. és II. kerületekben fekvő téglaburkolattal készitendő, a III. kerületben 10 cmteres távtápasz engedélyeztetik.

## 39. §.

Az épületben sem fel, sem lejáró lépcsőzetnek a szabályozási vonalon kívül az utcára kitétele meg nem engedtetik.

Az utcavonalon, kivételes esetekben, legfeljebb egy lépcső engedélyezhető.

40. §.

Erkélyek építése is csak a legbiztosabb gyámköveken vagy erős hordvasakon, biztos korláttal és talappal engedtetik meg.

41. §.

A szomszédos telkek felől a tűzfalak mindig lapjára rakott égetett téglából építendő, egész fedél egy kerületben sem engedélyeztetik s ha a tetőt faoszlopok tartják, ezeket a tűzfalon belül kell elhelyezni; a tűzfalon a szelelő ablakok vagy lyukak vas ajtókkal láthatók el. A szomszéd határában álló tűzfalakba a szomszéd felé szelelő ablakot vagy nyílást alkalmazni nem szabad. A tűzfal a tető felett legalább 20 cm. magasságban építtessék. Ezen szabály nem csak a féltetőknél, hanem minden tűzfal építésnél alkalmazandó.

42. §.

A kémények kivétel nélkül, tűzbiztos anyagból, a tetőgerinczen felül 1 méternyire építendő és kívül-belül bevakolandók. Kéményekbe nem szabad sem oszlopokat, sem kötőgerendákat, vagy más fakötéseket beereszteni.

Ezen szabály ellen vétő építőmester vagy tulajdonos 20 frtig terjedő pénzbírsággal büntetendő. Jelenben meglevő kémények, ha azok akár tűzveszélyes anyagból, akár a háztető alá egyszerűen bebocsáttatnak, vaspléhből vannak, azok ezen építési szabályrendelet jogérvényességétől számítandólag 3 év alatt tűzálló anyagból a 44. §. megtartása mellett újból építendő általános mindegyik kerületben kivétel nélkül.

43. §.

A buvó kémények belvilágának átmérője 48 cmé-

ternyi, és 16 cm-ternyi vastag falazatuak legyenek. A muszka vagy ugynevezett henger-üregű kémények legalább 18 cm-ternyi átmérővel birjanak s alól felül vaslemezről készített kettős ajtóval láttassanak el.

Füstvezető csöveket az utczára vagy udvarra eresz alá kibocsátani nem szabad. A meglévők tulajdonosai hat hónap alatt ezek eltávolítására felhivandók. Ha e felhívás sikerre nem vezetne, rendőrileg a tulajdonos költségeire eltávolítandók s ezenfelül a tulajdonos megfelelő pénzbüntetéssel büntetendő.

#### 44. §.

Uj épületeknek egész nyeregtetőre csináltatása csak az utczai és az építkezési vonalon engedtetik meg.

#### 45. §.

Két ház között egy újból építendő közös falnak felállítása tilos, mivégből minden háztulajdonos vagy építeni vállalkozó ezen rendszabály szerint házat ugy tartozik felépíteni, hogy az egyedül, önállóan is felállhasson.

#### 46. §.

Ha egy ujonnan építendő vagy átalakitandó ház falai a szomszédház falainál mélyebbre lennének fektetendők, akkor a szomszédos házat netán érhető kárnak előre elhárítása tekintetéből, az építkező a kellő biztonsági intézkedéseket szakértői javaslat szerint megtenni tartozik, ellenesetben az eredhető károkért felelős.

#### 47. §.

Istállók, ólak, takarmánytartók a lakházaktól erős fallal és tűzfallal zárandók el. Tűzfal hiányában régieknek más épületektől távolsága zsindelyezésnél 12 és cserepezésnél 8 méter, de kevesebb nem lehet. Azonban a 28. §. el nem ért nagyságnál istállók, ólak és takar-

mánytartók meg nem engedtetnek és a meglévők lerontatandók, ha azok 200 □ ölnél kisebb helyen fekszenek és tűzveszélyesek.

48. §.

Tekét (kuglit) 2.50 méter, ültetvényeket vagy fákat a szomszéd határaihoz 1 méternél közelebb építeni vagy elhelyezni nem szabad.

Az I. kerületben az árnyékszék ürülékeit az emésztő gödörbe csak vizhatlan csatornán át szabad levezetni.

49. §.

Kútak az 1885. évi XXIII-ik t.-cz. 14. §-ának figyelembe vételével csakis kőfalazattal építhetők.

50. §.

Minden új ház, mely oly utczában építtetik, hol a város már kövezetet rakott le, azon utczára elég bő és kellő lejtéssel, vízvezető kővel, a lefolyó csatorna földszinig látandó el, a víz levezetésére pedig lefutó csövek földig alkalmazandók. A meglévő zsindeles vagy cserepes fedelű házak, a járdák mentén, egy év alatt csatornával ellátandók, valamint az udvarról a csatornák szabad leeséssel egy év alatt szintén eltávolítandók.

A fedélsurgó szélessége a szabályozási vonalon túl 70 cm-ternél nem terjedhet.

51. §.

Járdák közkölségen építendőek.

Magánosoknak házaik előtt a járdaépítés, a városi hatóság kijelölése után és felügyelete alatt megengedtetik.

52. §.

Az építkezési vonalon kívül korlátok építése tilos. Kútgépek az utczára nem szolgálhatnak. A léte-

zók a 43. §. 2-ik bekezdésében említett módon eltávolítandók.

53. §.

Újbóli építkezéseknél, átalakításoknál, vagy fedélzet kijavításánál stb. az építtető óvójelvényeket elzárással köteles saját költségén előállítani, s az építkezés befejeztéig az épület mindkét végén és sarkán fenntartani.

Az építési állványok felállítását és használatát a szomszéd tűrni tartozik, az esetleg okozott károk az építtető által megtérítendőek.

Az utcán felállított állványok a közlekedést nem akadályozhassák,

54. §.

Építési hiányok, melyek a személyes biztonságot veszélyeztetik, vagy a bizottság által tűzveszélyeseknek találtnak, a tulajdonos által egy év alatt átalakítandók vagy eltávolítandók.

55. §.

Ha lakhelyek, épületek vagy ezek tartozékai, egészségügyi tekintetben kifogás alá esnének, az 1876. évi XIV. t.-cz. 11. §. szerint kell eljárni.

56. §.

Oly épületek, melyek a közbiztonságot veszélyeztetik és a közbiztonsági követelményeinek megfelelőleg többé át nem alakíthatók, a tulajdonos a városi hatóság által kitűzött záros határidő alatt lebontani tartozik. Ha tulajdonos ezen kötelezettségének eleget nem tesz, a lebontást a tulajdonos költségén a városi hatóság eszközölteti.

57. §.

Az I. és II. kerületben mindenik birtokos köteles telkét 1 év alatt 2 méter magas kőkerítéssel ellátni, a III-ik kerületben deszkakerítés engedélyeztetik. Be nem

kerítés esetében, ha a felszólításra sem teljesítették, 5—10 frt pénzbírsággal az építési alap javára megbüntethető.

58. §.

Az utca felől és az építkezési vonalon a telek tulajdonosa tartozik a kerítést elkészíteni. Oldalt a jobb-felőli oldalon. A kerítésnek legalább 2 méter magasnak kell lenni.

A kerítésnek égetett téglá, kő vagy a jelölt helyen faanyagból kell lenni, de szalmával, tövissel semmi esetre sem szabad betetőzni.

59. §.

A kapu bejárásához szükséges átereszt a megszábotott mélység és magasság szerint a telke előtt kellő csinnal és célszerűen készíteni, minden háztulajdonos köteleztetik.

60. §.

Az építkezés befejeztével akár új, akár lényegesen átalakított épületekre, lakhatási engedély eszközölendő. E célból a város tanácsa az építkező szóbeli bejelentésére az építkezési bizottságot kiküldi, mely az épület szilárdságáról, egészségi és közbiztonsági állapotáról jelentést tesz, s annak alapján az épület lakható vagy lakhatatlanságáról szóló okmány vagy engedély a város tanácsa által fog kiadatni. Ezen engedély nélkül az épületben való lakás tilos.

#### **IV. A szabályozási alapról.**

61. §.

A város a belterület rendezéséhez szükségképpen kiadások fedezésére szabályozási alap alakítandó, mely a város által e célra ez ideig került összegek vagy ala-



pitványokból, magánadakozásokból a városi képviselő testület által arra előírányzott összegekből, az új építkezésekért fizetendő díjakból, a kisajátítási összegekből és az ezen szabályrendelet ellen vétőkre kiszabott pénzbüntetésekéből létesítettik.

62. §.

Minden építkezésért folyamodó a szabályozási alap javára, újból építkezéseknél 4 frtot tartozik fizetni.

63. §.

Ezen szabályrendelet értelmében engedély nélkül építkezni tilos lévén, az ellene vétők a fentebbi szakaszban kitett díjakat is lefizetni tartoznak.

## V. Büntetési határozatok.

64. §.

Az ezen szabályokba ütköző mulasztás vagy cselekmény kihágásnak tekintetik és 20 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A pénzbüntetés a város szabályozási pénztára javára foly be.

65. §.

Az 1879. évi XL. t.-cz. 117. és 119. §-a érintetlenül hagyatnak, mely §§-ok alapján kiszabott pénzbüntetésekéből befolyt összegek az 1892. évi XXVII. t.-cz. 3. §-ban jelzett czélokra lesznek fordítandók.

66. §.

A be nem hajtható pénzbüntetés az 1879. évi 40. t.-cz. 22. §. értelmében elzárásra változtatik át.

67. §.

A büntető kihágások felett ítél:

I-ső fokulag a rendőrkapitány vagy e részben a tanács által megbízott tisztviselő jogosított a kihágás elbírálására.

II-ik fokulag a vármegyei alispán.

III-ik fokulag a belügyminister.

**Sz. 144—1891.**

k. gyűl.

Jelen építkezési szabályrendelet teljes egészben elfogadtatik és jóváhagyatik Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselő testületének 1891. november 30-án tartott üléséből.

**Gálffy Endre,**

főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**

elnök, polgármester.

**29088. szám.**

V. b. 1894.

M. kir. belügyminister.

Jelen szabályrendeletet az 1879. évi XL. t.-cz. 5. §-a alapján ezennel oly megjegyzéssel erősitem meg, hogy a szabályrendelet 43. és 65. §-ában látható törlés, illetve helyesbítés hivatalos tollal eszközöltetett.

Budapesten, 1894. évi április hó 13-án.

A minister helyett:

**B. Jósika,**

államtitkár.

## IX.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város köztisztasági  
szabályzata.

## 1. §.

Sz.-Udvarhely város utczáin és terein a szemét tisztítása és az utcza-söpredék, házi szemét, honyhamosadék, úgy azon mocskos leveknek, melyekben szerves, könnyen bomlás, rothadásnak induló anyagok vannak, fuvarozása, egy közpénztárból fizetendő vállalkozó által fog eszközöltetni; azonban a házi-szemét és a mocskoslevek fuvarozási díja az összes háztulajdonosok által a házosztály, illetőleg a házbéradó arányában a közpénztárba visszatérítendő.

## 2. §.

A köztisztasági munkálatokhoz szükséges szerszámok és egyéb szükséges tárgyak beszerzése vállalkozók kötelessége és tartoznak a szemét tisztítására legalább is két kocsit, az ürszékek tisztítására a szükséghez képest állítani elő, s járvány idején akként berendezni, hogy az egész város területe 8 nap alatt tisztítható legyen.

## 3. §.

Vállalkozók, ha szerződésileg elvállalt kötelezettségüknek eleget nem tesznek, a szerződési pontokat nem tartják, vagy azokat megszegik, 1—20 frtig terjedő

pénzbírsággal sújthatók, s ha szerződésüknek ismételtén kiszabott pénzbüntetések daczára sem felelnének meg, vagy a tisztítások nem teljesítenének megelégedésre, a tisztítási munkálatokat és fuvarozást a rendőrkapitányság jogosítva leendő vállalkozók költségén elvégeztetni, esetleg a városi tanácshoz a vállalati szerződés megszüntetése végett előterjesztést tenni.

#### 4. §.

A ház belső és külső részeinek, valamint a ház előtti járdának tisztántartása a háztulajdonost, bérházaknál a bérlőt illeti (terheli).

Ez köteles a ház udvarát, lépcsőit és folyosóit naponként tisztán felsöpörtetni, a házi söpredéknek a ház-lakók általi kihordatását ellenőrizni, a csatorna és árnyékszékek fertőtlenítését, a midőn az utóbbi hatóságilag elrendeltetik, eszközölni; télnek idején reggeli 8 óráig (rendkívüli időjárás esetét kivéve) a háza méntében levő járdáról s a mellette elvonuló folyókából a havat és a sarat eltávolítani, sikamlós időben a járdát kőpor, fűrészpor, homok, vagy hamuval békintetni, annak idejében eltávolításáról gondoskodni, egyáltalában mindazon intézkedéseket megtenni, a melyek a közegészség és köztisztaság érdekében szükségesek.

#### 5. §.

Az egyes lakrészeknek minden tekintetben tisztántartása különösen a házi-szemét, konyhahulladéknak, mosogató és fertőző leveknek külön fedett tartályokba helyezettése és a kétnaponként megjelenő kocsira leendő kihordatása, az illető lakók kötelessége.

#### 6. §.

A város területén levő házak, vagy telkek tulajdonossai kiknél szerves, könnyen bomlás és rothadásnak

induló anyagok gyűlnek össze, kötelesek azokat minden második nap, építkezési, vagy iparüzési hulladékot hetenként egyszer, kiknek istállójuk van a trágyát a mennyiben udvarok 50 □ öl területen alól van, hetenként kétszer, az 50 □ öl területen felüli udvarterületről minden két hétben egyszer kocsikon kihordatni.

### 7. §.

Trágya csak áthatlan burkolatu gödörrel ellátott bekerített tartóba rakható; könnyen bomló; rothadásnak induló anyagoknak a trágyagödörbe dobása tilos, a gazdák felügyelni kötelesek, hogy a ganélé az utcára, úgy a szomszéd telekre át ne folyjon.

### 8. §.

A marha- és lótrágya, a szemét és bárminő építkezési iparüzettel járó hulladék, roncsalék csak alól és körülzártan deszkázott, vagy kassal ellátott oly kocsikban szállítható, melyekből azoknak tartalma az utcára ki nem hullhat.

### 9. §.

Bármely szemétsöpredék, trágya, hó, jég, cserép, vagy hulladéknak utcára, vagy köztérre lerakása, úgy annak magán, vagy nyilvános csatornába, patakba hánnyása, valamint mosogató-levek, vagy mocskos viznek, melyben rothadó anyag pld.: főzelék, hus, csont, szemét stb. van, az udvarra, utcára, vagy a Vargapatakba kiöntése tilos.

Azon telkek lakói, kiknek telkeik a Küküllőre, vagy a Vargapatakra lejtnek, mindennemű szappanlevet, surlólevet, kékvizet, szóval minden mosó és tisztítóvizet öntsenek a Küküllőbe, de csak a mennyiben ezek a folyadékok az egészségre nézve semminemű káros befolyásu anyagokat nem tartalmaznak.

## 10. §.

Az utcán, köztereken vizelni, vagy azokat bemocskítani, továbbá ezen helyeken, úgy a közhasználatban levő kútakon a szappanyozás és mosás tilos.

## 11. §.

A már létező és netán panaszra okot szolgáltató peczegődröknek eltávolítása és hova helyezése iránt a városi tisztiorvos véleménye alapján a rendőrkapitányi hivatal intézkedik.

## 12. §.

Az ürszéket és szemetet más, mint e célra hatóságilag kijelölt helyre hordani tilos, mely helyeknek kijelöléséről a város tanácsa időről-időre gondoskodni köteles.

A Vargapatak mindkét oldalán fekvő telkekről az ürszékeknek a Vargapatakba vezetése tilos, s a meglévő ilyen csatornák ezen szabályrendelet hatályba lépésekor azonnal lezárandók.

## 13. §.

Ha az árucikkek, vagy termények, fel, vagy lerakásánál valamely utcának, vagy köztérnek bemocskolása nem mellőzhető, tartozik az illető fél a bemocskolt térséget azonnal megtisztíttatni és a szemetet és piszkot saját költségén az arra kijelölt helyre eltávolíttatni.

## 14. §.

A járdáknak állandó elfoglalása tilos és ezeknek időközi elfoglalása is csak úgy engedtetik meg, ha a fel-, vagy lerakodás gyorsan, fennakadás nélkül is akkép történik, hogy a közlekedés ezáltal tetemesen és hosszabb időre ne akadályoztassék.

## 15. §.

Tilos a járdákon és gyalog járókon szekérrel, targonczával közlekedni, nagyobb terheket hordozni, rudas csebrekkel vizet vinni, valamint a járdákon szekereket, kocsikat, szánakat hosszabb ideig tartani.

## 16. §.

Az utcán az ugynevezett tapaszt készíteni tilos.

## 17. §.

Utcán vagy köztéren bármely marhát, vagy állatot levágni, vagy szárnyast ölni tilos.

## 18. §.

A levágott marha, valamint az eladásra szánt bármiféle húst, s egyéb állatrészeket a városban csak fedett szekéren, hordóban, vagy külön tartályban szállíthatni.

## 19. §.

Építkezéseknél a törmeléknek, kiásott földnek s egyéb anyagoknak az utcátéren engedély nélkül ideiglenes elhelyezése is tilos, hol térszűke miatt az udvaron az elhelyezés eszközölhető nem volna, az építési anyag, omladék, szemét és efféléknek hova helyezése iránt előleges bejelentés nyomán a rendőrkapitányság intézkedik.

Házlebontásoknál a porladék belocsolandó és az omladék csak veder, vagy csusztató deszkán bocsátandó le. Omladékot falról ledobni tilos.

## 20. §.

Háztetőről és házerkélyről a hónak az utcára lehányása csak reggeli 7 óráig engedtetik meg. Előzőleg azonban mindig a szükséges intő, vagy óvjelek ki-tűzendők.

A lehányt, valamint az udvaron halomra gyűlt hó és jég, az illető háztulajdonos által saját költségén az e célra kijelölt lerakodási helyre szállítandó. Az udvarból havat, vagy jeget az utcára kihordani tilos.

21. §.

A ház előtti járda és gyalogút, nemkülönben a járda mellett elvonuló folyóknak kitisztítását a háztulajdonos tartozik minden másodnapon reggeli 7 óráig eszközöltetni, a leseprendő szemét, hó, valamint a fölkapart jég és egyéb piszok mindig csak az utca kövezetére és nem a folyókába halmozandó össze és minden második nap az utcái szeméthordó kocsik által hordandó el.

22. §.

Az utcákon s utakon a favágás csak ott engedtetik meg, a hol azt a házakban az udvar hiánya miatt végezni nem lehet. Az engedélyezett helyeken azonban a járda mindig nyitva tartandó, a fa oly formán rakandó le, hogy a közlekedés fennakadást ne szenvedjen és a favágás térsége az illető fél által mindenkor megtisztítandó.

23. §.

Lovak és igásmarháknak, utcán etetése tilos. Bérkocsisoknak és járművek birtokossainak az etetés csak állomási helyeiken, vásárra bejött egyéb szekereknek pedig csakis a vásár ideje alatt és egyedül a fa-, vagy barompiacztéren engedtetik meg.

24. §.

A bérkocsik és egyéb járművek tulajdonossai kötelesek állomásaikat mindig tisztán tartani, azokat valahányszor bemocskoltattak megtisztíttatni, a trágyát az e célra saját költségükön készült tartályokban össze-



gyűjteni, állomási helyeiket naponként legalább kétszer vízzel felöntve lemosatni és május 1-től október végéig minden nap fertőtleníteni.

Az összegyűjtött és tartályokba helyezett trágya általok mindennap elszállítandó.

Bérmocsi állomásul csak kikövezett hely jelölendő ki.

## 25. §.

Dinyehéj és gyümölcshulladéknak utcára hányása tilos.

## 26. §.

E rendszabályoknak a házak tulajdonosait és minden egyes lakót illető részére egy-egy nyomtatott példányban minden háztulajdonosnak kézbesítendő, a ki köteles azokat a házi rendszabályokba foglalni és minden egyes lakójával mihez tartás végett közölni.

## 27. §.

Ugy a háztulajdonos, valamint az egyes lakók tartoznak a rendszabályba foglaltakat saját háznépüknek és cselédjeiknek kellőképpen megmagyarázni és azok megtartását saját körükben a legszigorubban követelni.

A házkörében tapasztalt rendetlenségekért a felelősség, ha különben azok okozója ki nem tudható, vagy ha az illető szülei, vagy gazdai hatalom alatt áll, magára a családfőre (gazda) hárul.

## 28. §.

Ezen szabályrendeletben megállapított kihágásoknál elsőfokban a rendőrkapitány, másodfokban az alispán és harmadfokban a belügyminister bíraskodik.

## 29. §.

Az ezen rendszabályok ellen vétők, a mennyiben az elkövetett cselekmény, vagy mulasztás az 1879. évi

XL. és az 1890. évi I-ső t.-cikkek szerinti elbírálás alá nem tartozik, 1—20 frtig terjedő pénzbüntetéssel büntetendők.

30. §.

A szabály alapján kimért pénzbüntetések a város szegényalapja, az 1879. évi XL. t.-cz. alapján kimért pénzbüntetések az 1892. évi XXVII. t.-cz. 3. §-ában és az 1890. évi I. t.-cz. alapján kimért pénzbüntetések azon törvény 152. §-ában meghatározott célra fordítandók.

A be nem hajtható pénzbüntetések az 1879. évi XL. törvenyczikk 22. §-a értelmében elzárásra átváltoztathatók.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselő-testületének 1894. évi november hó 15-ik napján tartott közgyűléséből.

**Gálffy Endre** s. k.,  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác** s. k.,  
polgármester.

193349. szám.  
1894.

Ezen szabályrendeletet, az 1879. évi XL. t.-cz. 5 §-a alapján ezennel megerősitem.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 12-én.

A minister helyett :

**Reiszig,**  
államtitkár.

Sz. 12—1895.  
I.

Ezen megerősített szabályzat a képviselőtestület által tudomásul vétetvén, 1895. évi február hó 1-én lép életbe.

Székely-Udvarhely város képviselő-testületének 1895. évi február hó 19-én tartott közgyűléséből.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

X.

## Szabályrendelet

az idegen utazók és külföldi illetőségű egyének bejelentése körül  
Sz.-Udvarhely városában követendő eljárásról.

1. §.

A város területén tartózkodó külföldiekről az 54091—1888. számú belügyministeri körrendelethez kiadott minta szerint a polgármester által nyilvántartás vezetendő.

2. §.

Ezen nyilvántartásnak alapul a lakást adók, fogadósok, vendéglősöknek szóval teendő jelentései szolgálnak. Ezen jelentésekben a külföldi neve, foglalkozása, lakhelye és megszállásának napja világosan feltüntendő.

3. §.

A ki szállodákban, vendéglőkben az idegeneknek nyilvántartására megrendelt vendégekönyvbe vagy jegyzékbe — ha a könyv vagy jegyzék átadása mellett arra fölhivatott — nevét, állását és lakhelyét be nem írja, az 1879. évi XL. t.-cz. 72. §. értelmében 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki pedig a hatóság tévedésbe ejtése végett nevét, állását vagy lakhelyét hamisan írja be, ugyanezen törvényszakas alapján 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

## 4. §.

Vendéglősök, szállodatulajdonosok vagy magán lakást adók, a kik a náluk 24 órán tul megszálló idegent 48 óra alatt az előbbi §-ban megjelölt bejegyzésre fel nem hívják, vagy a mennyiben az idegen a felhívásnak a kiszabott idő alatt eleget nem tenne, erről a hatóságot nem értesitik, a vendéglősök, szálloda tulajdonosok és idegenek az 1879. évi XL. t.-cz. 73. §. értelmében 50 frtig terjedhető, magánlakást adók pedig az 54091—1888. számú belügyministeri körrendelet alapján 25 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Pénzbüntetések behajthatlanság esetén az 1879. évi XL. t.-cz. 22. §. irányadó.

## 5. §.

A polgármester a bejelentési kötelezettségnek ugy az illető külföldiek, mint szállást adók, fogadósok, vendéglősök részéről való megtartását hivatalból is figyelemmel kísérni tartozik, mi végből, ha arra alapos ok van, időnként, havonként nyomozatot is rendelhet el.

## 6. §.

A bejelentés alapján a polgármester mindenek előtt az idegenek külföldi minősége felől az 1879. évi L. t.-cz. rendelkezéseinek fonalán lehetőleg biztos meggyőződést szerezni tartozik, mire nézve szükség esetében a vármegye alispánjának közben járását veszi igénybe.

## 7. §.

A külföldiek ebbeli minősége megállapittatván, annak a község területén való tartózkodása a polgármester által az 1. §-ban említett minta szerinti nyilvántartásba jegyzendő. A törvényben kitűzött 3 hó leteltével pedig, a mennyiben a külföldi ezen idő alatt önként

nem jelentkezett, lakhatási engedély iránti kérvények 8 nap alatt leendő benyújtására a tanács által felhívandó.

8. §.

Ha a külföldi a hozzá intézett felhívásnak meg nem felelne, a polgármester a rendőrkapitányt, esetleg a kihágási ügyekben az 1880. XXXVII. t.-cz. 42. §. alapján bíraskodni hivatott tanácsí kiküldöttet — értesíti; a ki az 1886. évi XXII. t.-cz. 15. §. 3-ik bekezdésében foglalt eljárást alkalmazza és a körülményekhez képest indokoltnak mutakozó mérvű büntetés kirovása iránt a fennálló szabályok értelmében elsőfokilag intézkedik, és a mennyiben a külföldi a kitüzendő körülmények szerint megállapítandó 8 napon túl nem terjedhető határidő alatt önként nem távoznék, annak a netáni felebbezés elintézésének bevárása nélkül alkalmas módon való eltávolításáról gondoskodik, mely eljárás körül fontolóra veszi, vajjon az illető nem sorozható-e az 1883. évi 9389. szám alatt kiadott toloncz szabályzat 2. §. d) pontjában jelzett egyének közé, mely esetben a 11. §. a) és b) pontjai értelmében az eltolonczozásnak kényszer utlevéllel, szükség esetében kíséret mellett eszközlése iránt intézkedik.

Ha pedig a külföldi lakhatás iránti felszerelt kérvényét a kitüzött határidő alatt benyújtja, a képviselő-testület az engedély megadása érdemében a törvény 15. §-ban foglaltak figyelembe vétele mellett határoz és határozatát szabályszerűen kézbesíti.

A képviselő testület határozata az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §. alapján 15 nap alatt a közigazgatási bizottsághoz fellebbezhető.

A lakhatási engedély megtagadása esetén a határozat jogerőre emelkedése után a külföldinek a város, illetőleg azon esetben, ha rendőrileg veszélyes egyén-

nek lenne tekintendő, az ország területéről való eltávolítása iránt ezen §. első bekezdésében körülírt eljárás követendő.

9. §.

Minthogy a lakhatási engedély csakis a város területén való tartózkodásra községi szempontból adatott, az által a városi rendőrkapitánynak államrendőri szempontból fennálló hatásköre legkevesébe sem érintetik, minél fogva a rendőrkapitány a külföldi magatartását figyelemmel kíséri, s ha bármikor bebizonyulna, hogy annak az ország területén való tartózkodása fenn érintett szempontokba ütközik, eltávolítása iránt a lakhatási engedélyre való minden tekintet nélkül a fennálló szabályok szerint intézkedni nem csak jogában, de kötelességében is áll.

10. §.

A kiszabott, illetőleg befolyt büntetés pénzek az 1887. évi VIII. t.-cz. 2. §-a szerint a (városi) közigazgatási fogház létesítésére fordíttatik.

Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselő testületének 1891. szeptember 23-án tartott üléséből.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

91134. szám.  
V.

M. kir. belügyminister.

Ezen szabályrendeletet az 1879. XL. t.-cz. 5. §-a alapján azzal erősítem meg, hogy a 10. §. a „városi” szó itteni hivatalos tollal töröltetett.

Budapesten, 1891. évi december 18-án.

A minister helyett:

**Lukács György,**  
államtitkár.

## XI.

# Szabályrendelet

a fogadó, vendéglő, kávéház és kávé mérés iparosokról.

### A) Általános rész.

#### 1. §.

Fogadó, vendéglő, kávéház vagy kávé mérés üzletnyitására engedélyt nem nyerhet az:

- a) a ki nyereségvágyból elkövetett büntetért vagy vétségért büntetve volt;
- b) a ki bordélyházat tart;
- c) az, a ki Sz.-Udvarhely városában a telepedési díjt le nem fizette.

#### 2. §.

Sz.-Udvarhely város területén:

fogadó nyithatására	.....
vendéglő	” .....
kávéház	” .....
kávé mérés	” .....

engedély adatik ki.

#### 3. §.

A vendégek szolgálatára kifogástalan előéletű egyének alkalmazandók.

## 4. §.

Ezen üzletek állandóan rendőrhatósági ellenőrzés és vizsgálat alatt állanak.

Az üzlet tulajdonos köteles megengedni, hogy a magát kellően igazolt hatósági közeg bármikor meggyőződést szerezzen magának arról, hogy e szabályrendelet intézkedései megtartatnak.

**B) Fogadók.**

## 5. §.

A ki fogadót tart, köteles minden szobában a szobáért fizetendő árt feltüntető és hatóságilag láttamozott árszabályt kifüggesztve tartani.

Ezek az árak maximum gyanánt tekintendők, ezeknél többet felszámítani nem szabad.

## 6. §.

A fogadós tartozik arra felvigyázni, hogy helyiségei tiszták és egészségesek legyenek, gondoskodik továbbá arról, hogy cselédjei előzékenyek legyenek és egyáltalában, hogy a fennálló rendőri szabályok megtartassanak.

## 7. §.

A fogadós gondoskodik arról, hogy a vendégszobák jó zárrakkal legyenek ellátva.

## 8. §.

Fogadók estéli 11 óráig nyitva tarthatók.

Ezekben a zenélés ugyan ezen óráig szabad.

**C) Vendéglők.**

## 9. §.

Vendéglő Sz.-Udvarhely városának bármely utcájában nyitható; nem nyitható azonban templomok, is-



kolák, kórházak és oly középületek szomszédságában, a melyeknek kellő használata az üzletek zaja által akadályoztatnék.

10. §.

Vendéglők éjjeli 12 óráig nyitva tarthatók. Ezekben a zenélés éjjeli 12 óráig szabad.

**D) Kávéház.**

11. §.

Kávéháznak az az üzlet tekintetik: a) a melyben kávé, thea, csokoládé kimérései engedély tárgyát nem képező szeszes italok, hűsítő italok és ezekhez szükséges nedvek, fagylalt és végre az elősorolt cikkekkel fogyasztani szokott sütemények állandóan kaphatók; b) a melyben legalább egy tekeasztal a közönség rendelkezésére áll.

12. §.

Kávéházak nem nyithatók: templomok, iskolák, kórházak és oly középületek szomszédságában, a melyeknek kellő használata az üzletek zaja által akadályoztatnék.

13. §.

Kávéházak éjjeli 12 óráig nyitva tarthatók. Ezekben a zenélés esti 11 óráig szabad. Azon kávéházakban, a melyek Sz.-Udvarhely városában az alsó és felső piacztéren, a városház- és templom-téren, a Kossuth- és Bethlen-utczában nyittatnak, a zenélés tilos.

**E) Kávémérések.**

14. §.

Kávémérésnek az az üzlet tekintetik, a melyben kávé, tej, thea és csokoládé és az ezekhez való sütemények kaphatók.

## 15. §.

Kávémérések Sz.-Udvarhely városában bárhol nyithatók. Nem nyithatók azonban: templomok, iskolák, kórházak és oly középületek szomszédságában, a melyeknek kellő használata ez üzletek zaja által akadályoztatnék.

## 16. §.

Kávémérésekben tekeasztalok felállítása, kártyázás és minden egyéb játék tilos.

## 17. §.

A kávémérés 11 óra előtt bezárandó és reggel 5 óra előtt ki nem nyitható.

Ezen idő alatt a kávémérő vendéget még zárt ajtó mögött sem szolgálhat ki.

**F) Büntető határozatok.**

## 18. §.

Az a fogadós, vendéglős, kávéházas vagy kávémérő, a ki üzletében erkölcstelen életü egyéneket alkalmaz (3. §.), avagy a helyiségét tisztán és egészségesen nem tartja, a rendőrhatalóság által 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, ismétlés esetén ezen felül 2 napig terjedhető elzárással büntetendő. A befolyt büntetés pénz a szegény-alap gyarapítására szolgál.

## 19. §.

Az a fogadós, vendéglős, kávéházas és kávémérő, a ki üzletét az ezen szabályrendeletben megállapított zárórán túl nyitva tartja, az 1879. XL. t.-cz. 74. §-a értelmében a rendőrhatalóság által (50) ötven forintig, visszaélés esetében 200 frtig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

A befolyt pénzösszeg az 1887. VIII. t.-cz.-ben meghatározott célra szolgál.

20. §.

Az a fogadás, a ki helyiségeiben árszabályt kifüggesztve nem tart, vagy ezen árszabályt megszegi, az 1884. XVII. t.-cz. 156. §. b) pontja értelmében az iparhatóság által ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A befolyt pénzösszeg az 1884. XVII. t.-cz. 165. §-a értelmében iparoktatási célokra szolgál.

21. §.

Az a kávémérő, a ki üzletében tekeasztalt tart, vagy ott kártyázást, vagy egyéb játékot megenged, az iparhatóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, ismétlés esetén ezen felül 5 napig terjedhető elzárással büntetendő. A befolyt pénzösszeg az 1884. XVII. t.-cz. 165. §-a értelmében oktatási célokra szolgál.

**G) Zárhatározat.**

22. §.

Azok, a kik fogadót, vendéglőt, kávéházat vagy kávémerést az 1884. október elseje előtt szerzett jogositvány alapján tartanak, üzletök gyakorlásánál a jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

Sz.-Udvarhely város tanácsa, 1886. szept. 27-én.

**Dézszy György,**  
aljegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

Ezen bemutatott szabályrendelet elfogadtatik és jóváhagyatik.  
Sz.-Udvarhely város képviselő testületének 1886. okt. 2-án tartott rendkívüli közgyűléséből.

**Liszkay Károly,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

**21720—1887.**

IX. a.

Jóváhagyom,

Budapest, 1887. év ápril hó 1-én, földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minis-  
terium.

A minis-ter helyett:

**Mathlekovics.****Sz. 26—1887.**

Th. gy.

Kihirdettetett 1887. május hó 26-án tartott rendkívüli közgyűlésből.

**Liszkay Károly,**  
főjegyző.**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

## XII.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város negyedkapitányi

### szabályrendelete.

#### 1. §.

Sz.-Udvarhely város, hogy a városban a közbiztonsági viszonyok könnyebben ellenőrizhetők legyenek, s egyszersmind az esetleg felmerülhető tűzvészeknek eleje vétessék, ezen szempontból négy negyedre osztatik, még pedig ezen negyedek közül kettő esik a Vargapatak jobbpartján, kettő pedig annak balpartján fekvő városrészre.

Az első negyed magában foglalja a Bethlen-, Vár-, Árpád-, Tó-, Attila-, Csorgó- és Felsőmalom-utczákat; a második negyed magában foglalja a Kereszttert, Szt-Imre-, Király-, Rózsa-, Szent-János-utczákat; a harmadik negyed a Városháztért, Templomtért, Felsőpiacztért, Tanoda-, Temető-, Alsópiacztér-, Sarkantyú- és Szombatfalvi-utczákat; negyedik negyed Botos-, Csere- és Alsómalom-utczák.

#### 2. §.

Minden városnegyedben, a negyed lakossága által a városi rendőrkapitányság segédkezésére egy negyedkapitány és egy őr választatik, a kik közül a negyedkapitányok közvetlenül a rendőrkapitány rendelkezése alatt, az őr pedig a negyedkapitány rendelkezése alatt

állanak, megjegyezvén azonban azt, hogy az örök a rendőrkapitány is közvetlenül rendelkezhetik.

A választásra mindazon egyének jogosultak, a kik az illető városnegyedben mint különálló családfők laknak. A negyedkapitánynak írástudónak kell lenni, különben nem választható; az ör, ha mindjárt írástudatlan is, megválasztható.

### 3. §.

A negyedkapitányok fizetése egyenkint 20 frtban, az öröké egyenkint 24 frtban állapittatik meg, azon megjegyzéssel, hogy a Kossuth- és Bethlenutczai örök természetbeni lakást is kapnak, a Szombatfalvi- és Szt-Imreutczai örök pedig ezen lakás helyett évenként 6 frt lakbért. Ezen fizetések félékenként utólagosan a negyedek pénztárából fizettetnek, még pedig a negyedkapitányok a rendőrkapitány utalványa folytán ellennyugta mellett, az örök pedig a negyedkapitányok utalványára ellennyugta mellett vehetik fel ezen fizetésöket a negyedek pénztárából. Megjegyeztetik azonban, hogy ha valamelyik negyedkapitány, vagy ör időközben elhalna, annak örökössei feljogosittatnak a lejárt időrészletre is, ha mindjárt egy félév ki nem telt is, a fizetést aránylag követelni.

### 4. §.

Ugy a negyedkapitányok, mint örök, három-három évre választatnak. A választás pedig úgy eszközöltetik, hogy a megalakulás alkalmával a rendőrkapitány a választóképeseket a megalakulás és a három évi köz lejárta után pedig a negyedkapitány egy bizonyos központi helyre a választókat írásban közlött névsor szerint összehívja és a választásra kitűzött egy óra letelte után a megjelent választók által negyedenként szótöbbséggel választatnak mind a negyedkapitányok, mind az örök.

A negyedkapitányok csakis Sz.-Udvarhely városban lakó városi polgárok, vagy megtelepedési díjt fizetett egyének lehetnek, azonkívül cautionatus egyének. A negyedkapitányság elvállalására nem erőltethető senki, de ha a megválasztott a tisztelet elfogadja, a három évi közlejárta előtt semmi szín és czim alatt tiszteről le nem mondhat, kivéve azon eseteket, ha a városból lakását máshová teszi át, ha elbetegedése miatt tisztelet nem folytathatja; hivatalból pedig elmozdittatik ha csődbe esik, gondnokság alá tételik, vagy büntényért elítéltetik. A három évi közlefolylta után a negyedkapitány és őrl is ujra választható. Az őrl szolgálatát időközben is felmondhatja, de úgy, hogy ezen felmondás ideje minden folyó polgári évnek csak végére eshetik. Az őrl mint cseléd úgy tekintetik, és a negyedkapitány által a cseléd törvény értelmében köteleességére törvény utján is reá szorítható.

#### 5. §.

A negyedkapitány egyuttal saját negyedére nézve pénztárnok is, azonban a saját fizetése és az őrl fizetésén felül több összeget magánál tartani tilos, hanem a magasabb összeg a Székely-Udvarhelytt lévő „Székely-egyleti takarékpénztárhoz“ bármikor kivehető kamatozó tőke gyanánt beteendő. A betételt a negyedkapitány eszközli, s a betéti könyvet köteles a rendőrkapitányságnak megőrzés végett átadni. A betett összegből az őrl lakásának fenntartására a szükséges összegek csakis a rendőrkapitány utalványára a költségvetésnek a rendőrkapitány általi ellenjegyzés mellett vehetők fel és fordíthatók a kiadásokra. Az őrl elláttatnak sippal, a mely sípoknak a rendőrközegek sípjaitól különböző hangokkal bírónak kell lenni, hogy segítség hívás esetén felismerhetők legyenek; ezen kívül a szükséges őrdárdával is mindenik őrl elláttatik.

## A negyedkapitányok és örök kötelezettsége.

### 6. §.

A negyedkapitány és a melléje rendelt őr köteles saját negyedében a személy- és vagyonbiztonságra valamint a közcsend- és rendre az alábbiak szerint felügyelni, — s mindazon esetekben, melyekben személyes közbejöttük és fellépésük elégtelennek mutatkozik, azonnal a rendőrkapitányságnál jelentést tenni, és rendkívüli sürgős esetekben a rendőrszolgák segítségét is igénybe venni. Minden negyedkapitány azonban csak a saját negyedében bir joghatósággal. Ezekből kifolyólag a közcsend és rend háborgatóit, nappal, vagy éjjel kiabálókat, káromkodókat, botrányosan éneklőket, ostorcsattogatókat, hatósági engedély nélkül utcán muzsikálókat, lövöldözőket megszólítani és rendre utasítani jogosult, s ha fellépése sikertelen maradna, azonnal jelentést tenni tartozik.

Minden olyan egyén, a ki a fenti rendetlenségeket megintés után is folytatja, mint kihágást elkövető fél a rendőrkapitányság által megbüntetendő, még pedig a lövöldözők az 1879-ik évi 40-ik t.-cz. 115. §-a értelmében, a többiek pedig 2 frtig terjedőleg, s ha fizetése képtelenek, 12—24 óráig tartható bezárással.

### 7. §.

A negyedben netalán található ugynevezett bitang és czellengő marhát, s bármily más marhát, kiválólag kóborló sertéseket befogni és a negyedkapitányhoz behajtani jogosult és egyszersmind köteles. Ha az ilyen marhák tulajdonosai megtudatnak, jogosítva van a rendőrkapitányság azokat 1 frtig terjedhető pénzbüntetésen és a behajtási és tartási költségeken elmarasztalni.



## 8. §.

Felügyel a saját negyedében lévő utcák, sikátorok és közutak tisztaságára, az utóbbiaknak jó állapotban tartására; ellenőrzi az egyes udvarok tisztaságát, s ha valamely hiányt, vagy mulasztást fedez fel, azt a rendőrkapitányságnak köteles bejelenteni; felügyel az utcái lámpák épségére, azok bántalmazóit felkutatja és a rendőrkapitánysághoz bejelenti. E végre önmaga, vagy ha azt nem tehetné, a rendelkezése alatti őr által saját negyede utcáit bejárhatja, lámpáit, közkútait megvizsgálhatja, s ha az éjjeli világításban is bármely hiányt fedez fel, azt köteles a rendőrkapitánysághoz bejelenteni.

## 9. §.

A saját negyedében minden hónapban legalább egyszer, még pedig szombat napon a tüzelő helyeket, kéményeket a városi kéményseprőkkel megvizsgálja, vagy pedig az őr- és kéményseprőkkel megvizsgálhatja, s a hol mulasztást talál, különösen hol a hamut tűzmentes helyen nem tartják, büntetés végett, a rendőrkapitánysághoz bejelenti, hasonlóan megvizsgálja és bejelenti mindazon laképületek tulajdonosait, a mely épületekben a füst kémény nélkül közvetlenül a fedélzetet érinti.

Ezen szakasz rendelkezéseinek megszegői az 1879. évi 40-ik t.-cz. 141. §. szerint büntetendők.

A felügyelete alá rendelt városnegyedi tűzoltó eszközökre, milyenek p. o. tűzi-fecskendő, vízfordó szekér és hordó, vízmerítő, bőrvédrek, létrák, hordók stb. felvigyáz, azokat mindig jó állapotban tartja, szükség esetében mindig alkalmazásra és használatra hibákat és hiányokat helyre hozatja. Ugy egyes a rendőrkapitánysághoz időnkint jelentést tesz minő tűzoltó szerek hiányoznak, vagy mik

kijavitást. A hiányzó daraboknak pótlása és a hibások kijavitása az 5-ik §-ban körülírt módon begyűlt összegből fedezendő.

#### 10. §.

Saját negyedében kötelessége felügyelni arra is, hogy mely helyeken és kik tartanak tűzvész előidézésre alkalmas helyeken gabonát, szalmát és másnemű takarmányt, pozdorját, kendert és hasonnemű anyagokat, s a tűzhelyek megvizsgálása alkalmával megvizsgálni azt is, kiknek vannak tűzhelyeik, kürtőik tűzveszélyes módon építve, s mindezeknek tulajdonosait és birtokosait a rendőrkapitánysághoz a szükséges intézkedések megtétele végett bejelenti.

#### 11. §.

Kapcsolatosan ezekkel jogosítva van építkezéseknél az építési engedély előmutatását követelni, s ha az építető a felhívásnak eleget nem tenne, azon esetben a rendőrkapitányságnak azonnal jelentést tenni, mert minden engedély nélküli bárminemű építkezésért felelős.

#### 12. §.

Figyel negyedében a közegészségügyi állapotokra, s ha netalán járványos, vagy ragályos betegségek, vagy marhavész jelei mutatkoznak, arról haladéknélkül a rendőrkapitánysághoz jelentést tenni.

A gyanús helyeket, — milyenek különösen a titkos bordélyházak, dologtalanok és tolvajok tanyái, zugkorcsmák, vagy az ugynevezett lebujok, — azonkívül az ismert orgazdák és tiltott játékok barlangjait szemmel tartja, egyszersmind estenkint mindezeket a rendőrkapitánysághoz köteles bejelenteni. Ebből kifolyólag hivatalba léptekor a rendőrkapitányságtól nyert rovatos min-ták szerint a negyedében lakó minden személyről pontos

összeírást készít, de kiválólág a cselédekről és a gyanus személyekről. Ezen rovatos mintákban a lakósokban és cselédekben minden változást, mely neki feljelentetett, pontosan feljegyezni köteles, és minden héten, ha változás történt, köteles a rendőrkapitánysághoz bejelenteni; hogy azonban ez elérhető legyen, minden háztulajdonos, illetőleg háztartó gazda köteles 3 nap alatt a lakósokban, illetőleg a cselédekben történt változást, a változás megtörténte után 3 nap alatt a negyedkapitánynak bejelenteni, s a ki ezt elmulasztja, a rendőrkapitányság által első ízben figyelmeztetéssel, és ismétlés esetén 5 frtig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

### 13. §.

Kötelessége a fennebbiekből kifolyólag az is, hogy az utcákon felügyelet nélkül kis gyermekek ne játszdjanak, avagy épen ne kalandozzanak, és ha mégis ilyeneket venne észre köteles meginteni azoknak szülőit, gyámjait, vagy iparos gazdáit és ha a megintésnek eredménye nem lenne, vagy talán a megintésnél ellenmondással találkozónék, köteles a rendőrkapitánysághoz azonnal jelentést tenni, ki azoknak szülőit, gyámjait, vagy gazdáit első ízben figyelmeztetéssel és ismétlés esetén 5 frtig terjedő pénzbüntetéssel büntethetni meg.

Az ezen és más esetekben kirótt pénzbüntetések a rendőrkapitányság által végrehajtás utján, az illető városnegyedi tűzoltó szereit javára hajtának fel.

### 14. §.

Köteles saját negyedében felügyelni arra, hogy a közutczákra bőrök, cserháj, szőr, kalap és más hasonló tárgyak ki ne rakassanak, a közkútaknál szappanyozás, mosás ne történjék, s ha mégis ilyent észrevenne, köteles az illetőt meginteni, s egyszersmind a rendőrkapitány-

sághoz bejelenteni. Mindezen cselekvények eltiltatván, a ki mégis ezen szabályrendelet ellen cselekszik, a rendőrkapitányság által az 1879. évi 40-ik t.-cz. 105. §. értelmében illetve 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

15. §.

Köteles saját negyedében felügyelni arra, hogy az egyes lakók által az utcákra és közhelyekre szemét, ganéj és bármi egyéb hulladék ki ne vettessék, moslák, mosogatólé, szappanlé, ganéjlé, s több ezekhez hasonló az egészségre ártalmas kellemetlen kigőzölgést okozó folyadékok ki ne öntessenek, s ki ne eresztessenek az udvarokról; felügyel arra is, hogy bárki is másnak ablaka avagy ajtaja elébe semmiféle tisztátalan tárgyat ne tegyen, a fentebbiekhez hasonló folyadékokat, sőt még tisztavizet is ki ne öntsön, s ha ilyeneket észrevesz, köteles azok cselekvőit a rendőrkapitánysághoz azonnal bejelenteni, a hol azok az 1879. évi XL. t.-cz. 125. §. értelmében fognak büntettetni. Felvilágosításképpen megjegyeztetik, hogy a tisztaviznek az utcára kiöntése, vagy kibocsátása kihágást nem képez, és hogy iparos tanoncokért és cselédekért gazdáik felelősök.

16. §.

Köteles saját negyedében felügyelni arra, hogy a hidak és átereszek alá, a vízvezető árkokba és a Vargapatakba szemét, állati hulladék, cserhamu s egyéb ganéj senki által ne vettessék, hogy ez által ezek lefolyásai akadályoztassanak, s a közegészség veszélyeztessék; felügyelni arra is, hogy a Vargapatak mentén olyan árnyékszékek ne tartassanak, a melyek fedetlen állanak, és mint nyílt helyek kigőzölgéseikkel a közegészségre ártalmasok, s azon kívül rondaságukkal undort idéznek elő.

Minden ilyen esetet köteles a rendőrkapitánysághoz feljelenteni, s minthogy mindezek cselekvények szigoruan megtiltatnak; az ezen szabályrendeleti pont ellen vétőket a rendőrkapitányság az 1879. évi XL. t.-cz. 124. illetve 125. §-ban előirt büntetéssel fogja megbüntetni. Köteles ezen felül a rendőrkapitánysághoz bejelenteni az olyan tárgyakat tartalmazó helyeket is, a melyek a közutczákra ki nem látszanak, de ártalmas és kellemetlen kigőzőlgésükkal ottlétüket elárulják s a közegészségre veszedelmesek.

#### 17. §.

Köteles felügyelni arra is, hogy az utczák feliratos táblái és házszámai be ne meszeltessenek, vagy bármi más módon olvashatlanokká, illetőleg felismerhetlenekké ne tétessenek, czégtáblák ki ne cseréltessenek, s ha ilyeneket vesz észre, köteles a rendőrkapitánysághoz bejelenteni, a netalár felismert tettelssel együtt, s minthogy a fenti visszaélések eltiltatnak, jogosítva van a rendőrkapitány az illető tettest 50 krtól 3 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatlanság esetében pedig elzárással fogja megbüntetni, melynek tartama az 1879. évi XL. t.-cz. 22. §-ban foglalt rendelkezés szerint állapítandó meg.

#### 18. §.

Kiválóan kötelessége a negyedkapitánynak szigoruan őrködni a felett is, hogy a tűzrendőri szabályokat mindenki szem előtt tartsa, ha azok ellen kihágásokat vesz észre, a rendőrkapitánysághoz köteles jelentést tenni.

#### 19. §.

A negyedkapitányok feljogosittatnak arra, hogy olyan esetekben, melyek ezen szabályrendeletben körül vannak írva és elhalaszthatatlan orvoslást kívánnak, a legköze-

lebb kapható rendőrszolgákat is segédkezésre felhívja, a kik ezen esetekben neki engedelmeskedni tartoznak, különösen kiemeltetnek azon esetek, a midőn gyulás támad s azt eloltani szükség, vagy midőn valamely bűntény elkövetőjét a tetten kapja és annak elfogását egymagára nem eszközölheti, avagy mindkét esetben valamely rögtöni intézkedés teendő, s a tényállás felfedezésére szolgálható nyomok érintetlen és változatlan állapotban, a vizsgálatig fenntartandók. Rendőri büntetés alá tartozó kihágások esetén azonban csak azon esetben van joga letartóztatni és a rkapitánysághoz kísértetni valakit, ha az illető fél személye és tartózkodási helye ismeretlen; ismert egyéneket, a kikért két helybeli polgár kezességet vállal, nincs joga letartóztatni, de valahányszor olyan eset fordul elő, melynél a letartóztatás elkerülhetlenül szükséges, köteles a rendőrkapitánysághoz körülményes jelentést tenni.

#### 20. §.

A negyedkapitány köteles hetenkint egyszer minden hétfőn délelőtt jelentéstétel és netaláni utasítás végett a rendőrkapitányság előtt megjelenni. Köteles az előfordult esetekről, azok elintézéséről rendes naplót vezetni, melyet a rendőrkapitány rendeletére bármikor előmutatni tartozik.

#### 21. §.

A negyedkapitány rendelkezése alá bocsátott őrt, a negyedkapitány minden eddig körülírt esetekben a felügyelettel megbízhatja, s annak a felügyeletet és hozzá való bejelentést köteletségéül teheti, de semmiféle más foglalkozásra, vagy éppen magán munkálattételre fel nem használhatja. Mindenik kerületi őr a maga kerületében a negyedkapitánynak engedelmeskedni tartozik, s ha a rendőrkapitány valamely ezen szabályrendelet-

ben körülírt esetekre vonatkozó intézkedéssel bizza meg, köteles engedelmeskedni.

## 22. §.

Az őr mindezeken kívül köteles a saját negyed kerületében nyárban estéli 10 órától reggeli 2 óráig és télben estéli 10 órától reggeli 5 óráig a rendes órákat szokott módon érthetően és magyar nyelven a negyedéhez tartozó minden utczában több helyen kikiáltani. Téli időszaknak tekintetik október 1-től április hó 1-ig és nyári időszaknak április 1-től október hó 1-ig tartó időszak. Ugyanezen kikiáltások alkalmával köteles felügyelni arra, hogy az utcára nyíló boltok ajtói s ablakai be vannak-e rendesen zárva, s vajjon nincs-e valahol tolvajlásra, avagy gyújtásra előkészület? Ha ilyesmit észrevesz, avagy éppen valakit tetten kap és egymagára az illetőt el nem foghatja, avagy a netalán következő tüzet el nem olthatja, jogosítva van jeladással a rendőrszolgákat segítségre hívni, a kik neki segítségére menni kötelesek; jeladásra az őrnök átadott síp szolgál.

## 23. §.

A városnegyedek és utcák tűzoltó szereit fenntartására, s a hiányzó tűzoltó szerek beszerzésére, a negyedkapitányok és őrnök díjaztatására köteles minden sz. udvarhelyi családfő évenként 30 krt a negyedkapitányhoz, mint pénztárnokhoz két egyenlő részben február és november 1-ső napjain befizetni, a befizetésről a negyedkapitánytól jogosítva van nyugtát kérni.

Középületek, iskolák, templomok ezen fizetés alól felmentetnek, azonban boltok, közraktárok, vagy árucsernokok tulajdonosai, mint pl. a timár, csizmadia, fazékas, szijgyártó, mészáros, szűcs, kordoványosok, gyárak; hivatali helyek gyanánt kibérelt helyek tulajdonosai a díjt kötelesek megfizetni. Ha ezen díj a fize-

tésre kitűzött naptól számítva 8 nap alatt be nem fizetetik, jogosítva van azt a rendőrkapitányság a negyedkapitány jelentése folytán végrehajtás útján felvenni. Ezen díjból fedeztetnek a negyedkapitányok és örök fizetései, az ezen fizetéseken felül maradó összeg városnegyedi tűzoltó szerek beszerzésére és fenntartására és az öröknek természetben adott lakások kijavítására és fenntartására fordittatik, esetleg ezen célokra kamatoztatik. Egyik negyed pénze a másikéra nem fordítható.

#### 24. §.

A negyedkapitány ezen szabályrendelet meg nem tartása esetében a rendőrkapitányi hivatal által első ízben megintetik, másodizben 1—5 frtig terjedhető pénz-büntetésben a városnegyed tűzoltó szerei fenntartása költségei javára elmarasztalendő; harmadszori engedetlensége esetén állásából is elmozdítható.

Kelt Sz.-Udvarhely város képviselő-testületének 1880. évi október hó 17-én tartott rendkívüli közgyűléséből.

**Solymossy Károly,**

polgármester.

**Liszkay Károly,**

főjegyző.

55378. szám.

1880.

Magyar királyi belügyminister.

Jelen a folyó évi február hó 28—55878/1880. szám alatt kelt rendeletem értelmében módosított szabályrendeletet az 1880. évi XXXVII. törvénycikk 15. §-a alapján, ezennel azon megjegyzéssel erősítem meg, hogy a 6. §. két utolsó sorában ezen kifejezés alatt „s ha fizetés képtelenek 12 órától 24 óráig tartható lezárással“ a következők értendők: „behajthatatlanság esetében 12 óráig tartható elzárással.

Budapesten, 1881. évi február hó 28.

**Tisza Kálmán,**

Sz. 48—1881.

kgy.

Ezen megerősített szabályzat a képv. testület előtt kihirdettetvén, folyó 1881. évi június hó 15-én kezdve életbe léptetik.

Kelt Sz.-Udvarhely város képv. testületének 1881. évi májushó 28-án tartott rendkívüli közgyűléséből

**Solymossy Károly,**

polgármester.

**Liszkay Károly.**

főjegyző.



### XIII.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város

## szabályrendelete

a szarvasmarha-, sertés-, juhvágás és busmérésre vonatkozólag  
rendőri és egészségügyi szempontból.

#### 1. §.

A közönséget szarvasmarha-, borju-, sertés- és juh-  
hussal ellátják azon mészárosok, kik ezen iparüzletre  
már eddig is jogosítva voltak, s üzletüket tetteleg gya-  
korolják, s a kik részint a mészáros ipartársulatnak  
tagjai, részint pedig, mint ezen ipartársulat nem tagjai  
iparjegyet váltott önálló iparosok, továbbá azok is, a  
kik jövőre Sz.-Udvarhely város tanácsától, mint I-ső  
foku iparhatóságtól, üzletjogot nyernek.

#### 2. §.

Ugyan a közönséget sertéshussal ellátják az eddigi  
szokás szerint a nem Sz.-Udvarhely városi, hanem más  
községi sertéshus áruló iparosok is; önként értetvén  
az, hogy az ipartörvény 32-ik §. és a földmivelés-, ipar-  
és kereskedelmi m. kir. ministeriumnak 1875. évi 19,110.  
számu körrendelete értelmében a nem iparosok ezen  
jogosítvánnyal nem birnak.

#### 3. §.

A mészárosok, akár az ipartársulatnak tagjai, akár  
önálló iparosok — ide nem értve a második szakaszban

említettéket — az elkezdett üzletet tetszés szerint félbe nem szakíthatják, hanem ha azt félbehagyni akarják, kötelesek ebbeli szándékukat az iparhatósághoz bejelenteni és annak meghagyására az ipart még egy bizonyos ideig, még pedig legalább 2 hónapig és legfönnebb 3 hónapig folytatni.

A ki ezen szabályrendeleti pont ellen vét, kihágást követ el és az 1879. évi XL-ik t.-cz. 140. §. értelmében büntetettetik.

#### 4. §.

Érdekelt mészárosok kötelesek a közönséget folytonosan elegendő, friss, egészséges, jó minőségű szarvasmarha-, borju- és sertéshussal ellátni, még pedig úgy, hogy mind az ipartársulat nagy árucsarnokában, mind pedig az egy önálló iparosok külön áruldáiban a husmérés megszakitva ne legyen, s egyik vagy másik ne hivatkozhasseék arra, miszerint ha az ő áruldájában hus nincs, de a máséban van, kötelességének elég van téve.

Minden e tekintetbeni kihágás, a mennyiben nem az 1879. évi XL. t.-cz. 104. §. 4-ik pontjában érintett kihágásról van szó, 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel iparczélok javára büntetendő, s ezen büntetés a rendőrkapitányság által szabandó ki s hajtandó fel; behajthatlanság esetében a pénzbüntetésnek az 1879-ik évi XL. t.-cz. 22. §-ban foglalt rendelkezés szerint megfelelő elzárás lép életbe.

#### 5. §.

A marhahus kilogrammonkinti árát a mészáros ipartársulat csarnokában a mészáros ipartársulat, az egyes áruldákban pedig az egyes önálló mészárosok tetszés szerint maguk határozzák meg, s az így meghatározott árt minden áremelés alkalmával a felemelést megelőző nap délután 5 óráig kötelesek a rendőrkapi-

tánysághoz elsőízben 5, másodízben 10 frt, harmadízben 15 frt pénzbüntetés terhe alatt bejelenteni, s ha ezen kihágás negyedízben is ismételtetnék, az illető fél 20 frt pénzbüntetéssel büntetetik.

Ha a kihágás az ipartársulat részéről követtetnék el, a társulat büntethető, melyért a társulati elnök felelős.

A megállapított husár mind az ipartársulat, mind az egyesek árucsmarnokában nyilvános helyre táblán kifüggesztendő.

## 6. §

A mészárosok gyenge borjuhusként elárusításra a borjukat csakis 6 hónapos korukig vágthatják, s hogy áruhelyeiken ilyen hust mérnek, azon körülmény az áruhelyen kifüggesztendő táblára ezen szóval: „*Gyenge borjuhus*“ kiírni tartoznak, hat hónaptól két éves korig levő borju *szuró* marhaként vágandó, s a mely áruhelyen ilyen borjuhus árultatik, a czimtablára ezen szó „*Szuró vagy nagyobb borjuhus*“ irandó, hogy a vevő közönség minden áruhelyen tájékozhasssa magát. Az ezen koron felül lévő szarvasmarhák mind mészárlásra fordítandók s mérendők el.

Ki a fennebb említett táblán való felírást elmulasztja, mindannyiszor 5 frtig büntetendő.

A büntetést mind ezen, mind más eseteknél a rendőrkapitányság mondja ki és hajtja fel végrehajtás útján.

## 7. §.

Szarvasmarhát, nagyobb és kisebb borjut csakis a város által az ipartársulatnak átengedett közbághídon lehet levágni, még pedig a mint az erre vonatkozó szerződésben körül van írva, az ipartársulat tagjai által a levágásért díj nem fizettetik, nem tagoktól pedig a szerződésben körülírt díjak a társulat által szedhetők. Sertést, juhot és kecskét az egyes iparosok udvarain is

lehet levágni, de csakis azon feltétellel, hogy közegészségügyi tekintetből a trágya és sár, s általában minden állati hulladék a levágás után 3 óra alatt összetakaríttassék és a hely fertőteleníttessék.

A ki ezen intézkedést megszegi, mindannyiszor 1—5 frtig és súlyosabb esetekben 10 frtig büntetettik a rendőrkapitányság által.

#### 8. §.

A mészárosok kötelesek minden nem a város határáni marha megvételét, illetőleg behozatalát a rendőrkapitányi hivatalnál 12 óra lefolyása alatt bejelenteni, és a város hatóságának jogában áll a mészárosok vágó és gazdasági marháinak külön legeltetését is elrendelni.

Az ezen §-ban foglaltak megsértői az 1874. évi XX. t.-cz. végrehajtása tárgyában kibocsátott 1064—1875. számú földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minis-teri rendelet 22., 23. §§. szerint büntetendők.

#### 9. §.

Vészuralgása esetén a vészlepte és szomszéd törvényhatóságok területén a mészárosok kötelesek a vett s idegen községekből behozott marhát, a mennyiben ez előbb le nem vágatnék, 10 napon át a többi gazdasági marháktól elkülönítve tartani. A tiz napi veszteglés által egészségesnek bizonyult vágómarhát a mészárosok gazdasági marháikkal együttesen ugyan, de a városi közönség marháitól elkülönítve istállózhatják és legeltethetik.

A város részéről ez irányban a mészárosok elébe akadály nem gördítettik, de minden ezen pontbani intézkedések megszegése kihágást képez s az 1879-ik évi XL. t.-cz. 104. §. értelmében büntetendő.

## 10. §.

A levágandó marhák és nagyobb borjuk levágás előtt a hatóság által meghatározott helyre és órában elővezetendők. A vizsgáló bizottmány a rendőrkapitányi hivatal egy tagjából, a tanács egy tagjából, a városi orvostól és két képviselő bizottsági tagból áll; a levágandó marha és nagyobb borju jogos birtoka és kora levágás előtt marhalevéllal, egészséges volta, továbbá táperezére vonatkozólag annak táperezje a bizottmány által keresztül vitt szemle útján igazolandó, s mulhatlanul megkivántatik, hogy a levágandó marha vagy nagyobb borju a marhalevéllben az illető mészáros nevére átírva legyen; köteles azért az illető mészáros a levágás előtt a levágandó marha, vagy nagyobb borju tulajdonjogát igazoló marhalevelet a rendőrkapitányi hivatalnak átadni, mely arról nyilvántartási könyvet fog vezetni. A levágandó marha vagy nagyobb borju a szemle után az engedélyt tanusító szemlejeggyel, bélyeggel ellátatik.

Az elővezetett vagy megvizsgált marha vagy nagyobb borju a szemle után azonnal levágandó; elhullt marhát vagy borjut semmi esetre sem szabad elmérni.

Ha a városi orvos a szemle alkalmával a városban nem tartózkodnék, ezen kivételes esetben a rendőrkapitányi hivatalnak a szemlére kiküldött tagja, a városban lakó megyei állatorvost, vagy egy más gyakorló orvost is felvenni feljogosittatik. A képviselő bizottsági tagok névsorát három havonként a képviselő testület állítja össze. A szemle alkalmával a megjelent tagok szavazattöbbséggel döntenek el az ügyet, ha azonban két különböző vélemény merül fel és mindkét vélemény egyenlő szavazattal támogatatik, úgy döntő szavazattal az orvos bír.

A marha egészséges voltára egyedül az orvos irányadó.

Ha a bizottmány tagjaiból három tag megjelenik, határozatképes, de ezen 3 tagu bizottságban a rendőrkapitányi tagnak és orvosnak minden esetben jelen kell lenni.

#### 11. §.

A városban lévő oly marha vagy nagyobb borju, mely véletlen lábtörés miatt a vizsgálati helyre nem vihető, a 10. §-ban foglalt feltételek teljesítése mellett a helyszínén megvizsgálható, ezen esetben azonban tartozik a jelentkező fél a bizottmány tagjai számára személyenkint 50 krt fizetni, de ezen esetben három tagnak kiszállása elégséges.

#### 12. §.

Köteles minden mészáros kimérő helyét, mészárszékét, melyet bejelentés folytán csak a rendőrkapitányi hivatal jóváhagyása mellett nyithat meg, folytonosan tisztán tartani, továbbá a kiméréshez szükséges felszereléseket, minők a tábla, asztal, veder, tőke stb. mindennap tisztára mosatni, illetőleg gyalulni.

#### 13. §.

A levágott marha husa, a kimérő székben tiszta szekeren vagy taligán abrosszal betakarva szállítandó. A levágott és elmérendő marhák s nagyobb borjuk bőrei, annak beigazolhatásául, hogy az állatok meg voltak vizsgálva, a vizsgálat napján déli 12 óráig a vágóhídon tartandók. A mészárosoknak, sertés- és juhhus árulással foglalkozó szőcsöknek nem szabad semmiféle hust az utcára kifüggeszteni, vagy székeik előtt az utcán asztalokat vagy vágó tőkéket felállítani s azokon hust árulni. Kivételnek azon esetben van helye, hogy min-

den évben október 15-től december 31-ig és január 1-től április 15-ig bezárólag kedd, szombat napokon és az országos vásárok négy napján hatósági engedély mellett és e célra meghatározott helyen juh-, kecske- és sertés húst az árucsarnokon kívül is lehet árulni. De ezen esetben az ipartársulati tagok, vagy ha nem tagok, de önálló iparosok, egyenkint csak egy sátor felállítását kérhetik.

Az eddig szokásban volt azon gyakorlat, hogy országos vásárok alkalmával idegen községbeli iparosok díj fizetés mellett az árucsarnokon kívül felállított tökéken marha- vagy nagyobb borjухust árulhattak, továbbra is érvényben tartatik, azonban az ilyen marha- vagy borjухust behozó iparosok kötelesek a levágott és a város határán kívülről behozott marhának vagy nagyobb borjunak egészséges voltát azon községnek, melyből a marha- vagy borjухus behozatott, előljárósága által kiállított bizonyítvánnyal igazolni és ezen bizonyítványt a rendőrkapitánysághoz az elárusítás előtt beadni.

Hasonlóan kötelesek az elárusítás megkezdése előtt az elárusításra szánt húst a rendőrkapitányságnak megvizsgálás végett bejelenteni, ki azt az orvos segédlete mellett megvizsgálja, s ha az egészségesnek találta, az elárusításra feljogosítottak, ellenesetben elkobzandók és megsemmisítendőek.

A ki ezen bejelentéseket elmulasztja, mindannyiszor 5 forintig terjedő pénzbüntetésen marasztalható el.

#### 14. §.

Mindenik husmérő mészáros áruhelyén czéget kiüggeszteni, arra a husnak általa meghatározandó és a kapitányi hivatalnál fennebb már körülírt módon bejelentendő árát olvashatólag kiírni, egyedül a hitelesített

új mértékeket használni és a kimérendő húst minden legkisebb levonás nélkül ezen mérték szerint kiadni köteles. Régi mértéket használni s az áruhelyen tartani tilos.

A ki ezen pontban körülírt intézkedések ellen vét, kihágást követ el és az 1879. évi XL-ik t.-cz. 137. és 138. §§-ai értelmében büntetendő.

15. §.

Szagosodni kezdő, általában feloszlásnak indult, tehát étkezésre alkalmatlan húst kimérni vagy eladni nem szabad.

16. §.

A rendőrkapitány fegyelmi kereset terhe alatt köteles vagy személyesen vagy pedig a rendőrkapitányság egyik hivatalnoka által minden nap mindenik mészárszéket a pontos mérés ellenőrzése végett megvizsgálni, illetőleg megvizsgáltatni és az egyik vagy másik vevőnek a husvágással foglalkozó egyén által kiszolgáltatott húst annak igazolása végett, hogy a kimérésben hiba nem történt, ellenőrzi, ha pedig a kimérésben hibát fedez fel, a hus kiméréssel foglalkozót, mint kihágást elkövetőt, az 1879-ik évi XL. t.-cz. 138. §. értelmében megbünteti.

Köteles a rendőrkapitány ezen próbamérésekről rendes nyilvántartási naplót vezetni, a melyben az illető vevőnek a neve, a kinek javára a próbamérés keresztül vitetett, a mészárosnak neve, a kinél a próbamérés történt, s esetleg a hibázó félnek a neve s a büntetés minősége feljegyzendő. Köteles a husméréssel foglalkozó segéd vagy iparos bárkinek is, a ki tőle húst kér, a szabályszerű árban azt kiszolgáltatni, s ha azt bármi czímen megtagadja kihágást követ el, s a rendőrkapitány



tánság által 20 frtig terjedő pénzbüntetéssel s fizetéseképtelenség esetén annak megfelelő elzárással fenytendő.

### 17. §.

Tekintve azt, hogy az idegen községi hentesek leölve és összedarabolva hozzák be a sertéseket Sz.-Udvarhelyre, kötelesek a város határán kívülről behozott, levágott sertésnek egészséges voltát, azon községnek, melyből a sertés behozatott, előljárósága által kiállított bizonyítvánnyal igazolni és ezen igazolványt a rendőrkapitánysághoz az elárusítás előtt beadni. Hasonlóan kötelesek az elárusítás megkezdése előtt az elárusításra szánt hust, zsir és szalonna anyagokat a rendőrkapitányságnak megvizsgálás végett bejelenteni; ki az orvos segédlete mellett megvizsgálja, s ha azok egészségeseknek találatnak, elárusításra feljogosíttatnak, ellenesetben elkobzandók és megsemmisítendőek.

A ki ezen bejelentéseket elmulasztja, mindannyiszor 5 frtig terjedő pénzbüntetésben marasztalható el.

### 18. §.

Ezen szabályok bármelyik pontjának megszegése miatt, ha azon pontban a külön büntetés nincs megállapítva, vagy arra hivatkozás nem történt, az illető fél mindannyiszor városi iparczélók javára a városi rendőrkapitányi hivatal által 20 frtig terjedő pénzbüntetésben marasztalható el és fizetéseképtelenség esetén az 1879. évi XL. t.-cz. 22-ik §-ban körülírt megfelelő elzárással büntethető.

Kelt Székely-Udvarhely város képviselő testületének 1880. október 17-én tartott rendkívüli közgyűléséből.

**Liszkay Károly,**  
jegyző.

**Solymossy Károly,**  
polgármester.

**55.378. sz.**

1880.

Magyar királyi belügyminister.

Jelen a folyó évi február hó 28—<sup>55.378</sup><sub>1880</sub>— szám alatt kelt rendeletem értelmében módosított szabályrendeletet az 1880. évi XXXVII. törvénycikk 15. §-a alapján ezennel azon megjegyzéssel erősítem meg, hogy a 16. és 18. §§-ban ezen kifejezés: „fizetés képtelenség“ alatt „behajthatlanság“ mint törvényszerű kifejezés értendő.

Budapesten, 1881. évi február hó 28.

**Tisza Kálmán.**

**Sz. 48—1881.**

kgy.

Ezen megerősített szabályzat a képv. testület előtt kihirdettetvén, folyó 1881. évi június hó 15-én kezdve életbe léptetetik.

Kelt Sz.-Udvarhely város képv. testületének 1881. évi május hó 28-án tartott rendkívüli közgyűléséből.

**Liszkay Károly,**  
jegyző.

**Solymossy Károly,**  
polgármester.

#### XIV.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város kihágási

### szabályrendelete

#### 1. §.

Azon közrendőr ellenes természetű cselekvények és mulasztások, melyek valamely rendőri tilalomnak vagy rendelkezésnek megszegését képezik, a mennyiben azok megtorlása iránt országos törvény, ministeri rendelet, vagy városi szabályrendelet nem intézkedett: mint közigazgatási kihágások az 1879. évi XL. törvez. 1. §. 4. pontja alapján és a 16. §. korlátai között ezen szabályrendelet szerint büntetendők.

#### **A közbiztonság elleni kihágások.**

#### 2. §.

A ki előleges hatósági engedély nélkül dinamitot, vagy más robbantó szert elárusít, forgalomba hoz, vagy azt bárminemű robbantásra felhasználja, az 1879. évi XL. t.-cz. 109. §-a szerint büntetendő kihágást követ el.

#### 3. §.

A ki a város utczáin és téerein, közlekedési útain a hidakat, átereszeket, karfákat, vagy a közlekedés vé-

delmére szolgáló más műtárgyakat, lámpákat s mind-ezeknek alkatrészeit megrongálja, vagy megsemmisíti, a ki a házak vakolásait szándékosan rongálja, a meny-nyiben a fennforgó esetek súlyosabb beszámítás alá nem jöhetnek, 3 napig terjedhető elzárással és 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

#### 4. §.

Mindenki köteles közveszély, u. m. hófuvás, árvíz, tűz, erdőégés stb. esetben a hatóság rendeletére, a rendelkezése alatt lévő kézi és írás napszámmal a fennforgó veszély elhárítására azonnal közreműködni, ellenesetben az 1879. évi XL. t.-cz. 142. §-a értelmében büntetendő kihágást követ el.

#### 5. §.

Tűzvész kiütésének és terjedésének meggátolása céljából elrendeltetik:

a) sütőben és hiuban tűzveszélyes és gyulékony anyagot tartani nem szabad;

b) hamut, parázst csak kemenczében, pinczében szabad földön és ércz-edényben lehet tartani;

c) mindenki köteles tüzelő készletét, kéményét és kürtőit folytonos használat mellett havonként legalább egyszer kitakarítani;

d) szerződésileg kötelezett kéményseprők, felelőség terhe alatt kötelesek a kürtőket és kéményeket tisztán tartani;

e) deszkából készült kürtők és füst-fogók alkalmazása tiltatik;

f) gyümölcsöt aszalni, disznót perzselni vagy más szabad tüzet gyújtani szeles időben, a város között, a belső telken nem szabad;

g) hiuban, istállóban, pajtában és csürben sziva-

rozni, pipázni, szabadon égő gyertyával járkálni nem szabad ;

*h)* cséplés alkalmával csűrben, csűrös kertben pipázni, szivarozni nem szabad ;

*i)* száraz és szeles időben, a rendőrkapitányi hivatalt rendeletére minden háztulajdonos udvarán köteles vízkészletet tartani ;

*j)* minden gőzcséplő-gép tulajdonossa köteles cséplés alkalmával vízi fecskendőről és a munka-adó elegendő mennyiségű vizről gondoskodni ;

*k)* tűzvész kiütése esetén köteles mindenki a hatóság, csendőrség, tűzoltó-parancsnok, vagy katonaság részéről az oltásra, rendfenntartásra, a személy- és vagython biztonság érdekében kiadott rendeleteket és intézkedéseket tehetsége szerint végrehajtani.

A ki ezen szabályokat megszegi, az 1879. évi XL. t.-cz. 141. §-a szerint büntetendő kihágást követ el.

## 6. §.

A gőzcséplő- és gazdasági gépek által okozható szerencsétlenségek lehető elhárítása, vagy a már megtörtént szerencsétlenség lehető enyhítő okából elrendeltetik :

1. Minden gép és gyártulajdonos köteles vér elállító szereiből u. m. timsó, gyanta-por, bányá-tapló, tépés, sebkötők és érnymaszából legalább háromfélélt folytonosan kéznél tartani.

2. Az érnymasz előforduló szerencsétlenség esetén az orvos vagy annak hiányában is más értelmes egyén által a vérző törzsre illesztendő erősen, a végtag körül csatolandó, hogy a betegnek a kórházba, vagy hazaszállítása alkalmával útközbeni elvérzése megakadályoztassék ; egyébiránt a géptulajdonos gyors orvosi segélyről lehetőségig gondoskodni tartozik.

3. A gép körül foglalkozó munkások ruházata lehetőleg szűk és testhez simuló legyen.

4. A gépfelügyelő személyes felelősséggel ügyelni tartozik, hogy ittás emberek a gép körül alkalmazást ne nyerjenek.

5. Az olajozó kannák hosszú csővel legyenek el látva, hogy a gép-hengerek olajozása kellő távolságra történhessék.

6. Hol a cséplő-gép működik, a rendőrkapitány köteles meggyőződést szerezni arról, hogy az ezen szakaszban felsorolt szabályok megtartatnak-e?

7. Közzemlére kitett gépeknél a tulajdonos vagy kereskedő köteles azok hajtó kerekét vagy hengerét szorosan lekötöni.

A ki ezen szakaszban irt szabályok ellen vét vagy mulaszt, kihágást követ el, és az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a értelmében büntetendő.

A biráskodásra az ezen szakaszban körül irt esetekre nézve az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 4. §-ának 5. pontja értelmében a sz.-udvarhelyi kir. járásbíróság illetékes.

## **A közcsend elleni kihágások.**

### **7. §.**

A ki éjjel a városban a lakosok nyugalma szándékosan zavarja, a ki bármely időben a város utcáin és közterein és istentisztelet ideje alatt, a templom és imaház közelében, botrányos mérvben lármáz, rendőri kihágást követ el és 2 frttól 20 frtig terjedhető pénz-büntetéssel, felhajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

## 8. §.

A városban, a személy és vagyon védelmének esetét kivéve, lövöldözni, az 1879. évi 115. §-ban kijelölt büntetés terhe alatt eltiltatik, azonban a róm. kath. szertartásu hívek ünnepélyes isteni tiszteletei és körmenetei alkalmával gyakorlatban lévő díszlövések ezen §. hatálya alá nem tartoznak, és azoknak az e célra alakult „Jézus harczosai“ czimű egyesület által alkotott alapszabályokban körvonalozott esetekben, meghatározott módon és felelősség alatti gyakorlata megengedtetik.

## 9. §.

Ünnep- és vasárnapokon a délelőtti isteni tisztelet ideje alatt a korcsmákban és más ital árulási helyiségekben, fogyasztásra szeszes italokat kiszolgáltatni nem szabad. Ezen tilalom megszegői 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendők.

**A közrend elleni kihágások.**

## 10. §.

Ha valamelyik vendéglős vendégével szemben gorbáskodik, vagy illetlenül viseli magát, 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

## 11. §.

Székely-Udvarhely városban bármilyen szeszes italt 16 éven alóli gyermeknek, szerződött külső és belső cselédeknek hitelbe, kézi zálogért vagy csere tárgyakért a szülő, gyám vagy gazda hire, vagy beleegyezése nélkül elárusítani nem szabad. Hasonlóképpen nem szabad

ősz-gabona vagy törökbuza hordás alkalmával elárusítás czéljából a határra szeszes italt küldeni vagy vinni. A ki ezen tilalmat megszegi, 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

12. §.

A ki hatósági intézkedés folytán az utra hordott kavicsot onnan hatósági rendelet nélkül elhordja; a ki a város utczáin és térein a kövezetet szándékosan meg rongálja, 3 napig terjedhető elzárással és 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

13. §.

Kinek házi állata a más birtokos kertjébe átjár s azt figyelmeztetés után sem akadályozza meg, 2 frttól 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 1 napig terjedhető elzárással büntetendő.

14. §.

Törökbuzaérés alkalmával a hatóság által kibocsátandó és kihirdetendő rendelet alapján, köteles mindenki kutyáját a tilalom ideje alatt elzárva vagy megkötve tartani. A ki ezen szabályt meg nem tartja, 2 frttól 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 1 napig terjedhető elzárással büntetendő. A kutyákra vonatkozó és érvényben lévő szabályrendeletnek egyéb intézkedései érintetlen hagyatnak.

15. §.

A ki igás marháit durva bántalmazással akarja túlságos teher vonásra kényszeríteni, vagy a ki csökönyös lovát durván bántalmazza, az 1879. évi XL. t.-cz. 86. §-a szerint büntetendő kihágást követ el.

16. §.

Azon szinigazgató, ki előadásainak rendezésével a



várossal szemben visszaélést vagy reászedést követ el, a „mennyiben a cselekvény súlyosabb beszámítás alá nem jöhet, 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

17. §.

Ki a megengedett vagy az arra alkalmas és senki által nem kifogásolt helyeken vagy helyiségekben kiragasztott vagy kifüggesztett magán hirdetéseket a hatóság rendelete nélkül letépi, megrongálja, eltávolítja vagy olvashatlanná teszi, 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedő elzárással büntetendő.

18. §.

A ki a hatóság jogerős határozata által felállítani rendelt közkerítést a kitűzött határidő alatt föl nem állítja s ezen mulasztást igazolni nem képes, annak költségére a hatóság a közkerítést fölállítja.

19. §.

A ki a piac rendezéséről szóló szabályrendeletben foglalt intézkedéseket és azoknak végrehajtására szolgáló rendőrkapitányi rendelkezéseket meg nem tartja, 1 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

20. §.

A mely városi vagy idegen községbeli lakos hétköznapiokon, heti vagy országos vásár alkalmával, reggeli tíz óra előtt üzérkedéssel gabonaneműt vagy élelmiszert vásárol, ezen czikkeknak a piacra behozását az által akadályozza, hogy a város-sorompónál vagy a város utczáin a behozó egyénnel üzérkedésbe bocsát-

kozik s ez által azoknak árát mesterségesen emeli s a lakosoknak a közvetlen vásárt lehetetleníteni, rendőrellenes kihágást követ el, 1 frttól 20 frtig és behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

#### 21. §.

A mely kufár vagy kofa a város rendőrkapitányi hivatala által az árusításra neki megjelölt és a nem üzérkedő idegen árusoktól külön álló helyét elhagyja, kihágást követ el s mint ilyen, 1 frttól 10 frtig és behajthatatlanság esetén 12 órától 1 napig terjedhető elzárással büntetendő. Ismételtes esetén a kihágás megkét-szerezhető.

### A közegészség elleni kihágások.

#### 22. §.

Sz.-Udvarhely városban trágyadombok, szemét és peczegődrök évenként legalább kétszer kitakarítandók, járvány betegségek alkalmával pedig, a hatóság rendelkezése, 8 nap alatt kihordandók. A mely házaknál az udvarok csekély terjedelménél fogva szemétdödrök nem tarthatók s a mely házak minden évben a városi orvos és rendőrkapitány felügyelete alatt összeíratnak, azokra vonatkozólag a lakosoknak megrendeltetik, hogy a város közönsége által felfogadott szeméthordó szekerekre, a jelzés alkalmával, az összes szemetet azonnal kihordani kötelesek.

A ki ezen szabályt megszegi, az 1879. évi XL. t.-cz. 125. §-a értelmében büntetendő.

Trágyalének, peczegődör szivárgásnak utczára, kútakba, vagy folyóvizetekbe kieresztése nem szabad. Trágyát, szemetet, vagy más könnyen rothadó anyagot a város utczáin és terein keresztül vinni, csak alól és

körül deszkával egészen elzárt szekerekben és bárkákban lehet.

A ki ezen szabályt megszegi, 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedhető elzárással büntetendő.

### 23. §.

Ki közös lakásnál az e célra kijelölt helyen kívül vizet, szemetet, vagy ronda tárgyat kiönt vagy dob, 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 2 napig terjedő elzárással büntetendő.

## Zárhatározatok.

### 24. §.

A jelen szabályrendelet alapján a kiszabott pénzbüntetési összegek a városi szegény-alap javára, az 1879. évi XL. t.-cz. vonatkozó szakasza alapján kiszabott és befolyt büntetéspénzek ellenben az 1887. VII-ik t.-cz. 2. §-ban jelzett célokra fordítandók.

### 25. §.

Ezen szabályrendeletben megállapított kihágásoknál első fokban a rendőrkapitány, másodfokban az alispán és harmadfokban a belügyminiszter bíraskodik.

### 26. §.

Ezen szabályrendelet a felsőbbbségileg megerősített következő szabályrendeleteknek: „Szabályrendelet a város javadalmainak kezeléséről“, „Szabályrendelet a fogadó, vendéglő, kávéház és kávémérés iparosokról“, „Szabályrendelet a negyedkapitány intézményeiről“, „Szabályrendelet a szarvasmarha-, sertés-, juhvágás és kimérésről“, „Szabályrendelet a telepedésre és község kötelekébe

*való fölvételről*“ és az ezen szabályrendelet 15-ik §-ában említett „*Szabályrendelet a kutyák tartására vonatkozólag*“, büntetésre vonatkozó intézkedéseit érintetlen hagyja.

27. §.

Ezen szabályrendelet hatálya kiterjed Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város területére.

Sz.-Udvarhely város képviselő testületének 1888. év márczius hó 21-én tartott rendkívüli közgyűléséből.

**Liskay Károly,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

1923. szám.

II.

M. kir. belügyminister.

Ezen szabályrendeletet, az 1879. évi XL. t.-cz. 5. §-a alapján, ezennel azon megjegyzéssel erősítem meg, hogy a 24. §-ban tévesen idézett 1887. év VII. t.-cz. helyett ugyanazon évi VIII. t.-cz. értendő.

Budapesten, 1889. évi január hó 16-án.

A minister helyett :

**Beniczky,**  
államtitkár.

## XV.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város bordélyügyi

### szabályrendelete.

#### 1. §.

Bordélyházat csak nő birhat, oly nő, ki 30 évet betöltött, büntettért büntetve nem volt és róla azon megbízhatóság, hogy üzletében a rendet fenn tudja tartani, feltehető.

#### 2. §.

Üzletét a bordélytulajdonos csak oly házban gyakorolhatja, melyben hozzátartozóin kívül más nem lakik.

#### 3. §.

Engedélyt kéjő-telep nyithatására vagy áthelyezésére a városi tanács, türelmi bárczát az egyes kéjők részére csak a rendőrkapitány adhat. A kéjő-telepekre vonatkozó engedélyek adása azonban a városi tiszti orvos és rendőrkapitány véleménye alapján történhetik.

#### 4. §.

Ha valamely már engedélyezett kéjő-telep megszüntetése akár ismételt rendőri kihágások miatt, akár egyéb közérkölciségi okból szükségessé válik, ezt a rendőrfőkapitány és tiszti orvos véleményes előterjesztésére a városi tanács rendeli el s a rendőrkapitányság hajtja végre. Ezen intézkedés ellen másodfokban az al-

ispánhoz, harmadfokban, ha a II-od foku határozat az I-ső fokutól lényegében eltér, a közigazgatási bizottsághoz lehet fellebbezni.

5. §.

A kéjházak mennyiségét a rendőrkapitányság előterjesztésére időnként a városi tanács állapítja meg.

6. §.

A bordélyházhoz nem tartozó nőknek kéjelgésre helyet engedni vagy alkalmat szolgáltatni tilos.

7. §.

Kéjné-telepek csak félreeső utcában lehetnek. Oly utcában, hol templom vagy iskola van, kéjné telep nem létezhetik, a mennyiben oly utcában, hol ily telep engedélyeztetett, a nyert engedély után templom vagy iskola létesíttetnék, a kéjné-telep megszüntetendő, illetőleg áthelyezendő.

8. §.

17 évesnél ifjabb, nemkülönbén oly nő, ki türelmi bárczával nem bír, bordélyházban tartani tilos. Szigoruan tiltatik továbbá valamely nőt arra csábítani, hogy kéjnévé legyen, vagy a kéjné az egyik bordélyházból a másikba átköltözésre kényszeríteni.

9. §.

A bordély tulajdonosa, mielőtt valamely nőt házához fogadna, köteles azt mindenek előtt a rendőrkapitányi hivatal elé állítani, hol vele azon szándéka iránt, hogy bordélyházba lépni kíván, jegyzőkönyv vétetik fel, a tiszti orvos által megvizsgáltatik s az ez által kiállított egészségi bizonyítvány alapján részére a türelmi bárcza kiállittatik, minek megtörténte után nevét a rendőrfőkapitány nyilvántartásba vezeti és türelmi bárczát állit ki.

## 10. §.

A bordély tulajdonosa felügyelni tartozik, hogy az orvosi vizsgálat alól egyik kéjő se vonhassa el magát, hogy továbbá a vizsgáló orvos által ajánlott egészségi szabványokat a kéjők szigorúan megtartsák s az ez által rendelt óvszereket pontosan használják, mit ha valamely kéjő elmulasztana, azzal együtt a bordély tulajdonos is büntethető.

## 11. §.

Köteles a bordély tulajdonosa nála lakó kéjőket naponként a reggeli órákban, az orvosi vizsgálat napjait kivéve vizsgálni és ha betegséget gyanítana, a városi tiszti orvosnak azonnal jelentést tenni, a kéjőt pedig az orvosi vizsgálatig férfi érintéstől visszatartani. A tiszti orvos az ilyen gyanús kéjőt azonnal megvizsgálja.

## 12. §.

Ha valamely bordélyházi kéjő az orvos által kórházba küldetik, köteles azt a bordély tulajdonos bekísérni és a felvételt igazoló bizonyítványt a rendőrkapitánysághoz beküldeni.

## 13. §.

Bordélyházban cselédképpen 30 évet be nem töltött nő nem alkalmazható.

Minden bordélyházban tartozkodó 17 és 40 év közti nő a rendőri orvos vizsgálata alatt áll.

A cselédképpen alkalmazott nő testével keresetet nem üzhet, mire nézve a bordélytulajdonos is felelős.

## 14. §.

Szeszes italok kiszolgáltatása, zajos zene vagy táncz, általában bármi csendhábortó multság a bordélyház bármely helyiségében szigorúan tiltatik.

Kéjháztulajdonos és hozzátartozói kötelesek ügyelni, hogy a kéjházba a vendégek bort vagy bármiféle szeszest italt ottani elfogyasztás végett ne vihessenek s ne vitethessenek.

A kéjház bármely helyiségében éjjeli 12 órán tul zenélni tilos.

Ezen tilalmak áthágásáért, még ha a vendégek által követtetnék is el, első sorban a bordélytulajdonos felelős.

#### 15. §.

Ezen szabályrendeletnek a bordélyházakra és bordélyházi kéjनोंkire vonatkozó határozmányainak megtartásáról a bordélytulajdonos köteles gondoskodni, s e tekintetben a kéjनोंk kihágásáért, ha ezek a házban történnek, ő is felelős.

#### 16. §.

A bordélyház utczára nyiló ablakai rendszerint befüggönyözve tartandók és midőn azok p. o. takarítás vagy szellőztetéskor nyitva vannak, azoknál kéjनों nem tartózkodhatik.

#### 17. §.

A bordélytulajdonos a nála lakó egy-egy kéjनोंnek 40 forinton felül nem hitelezhet; de ezen összeget is rajta csak birói uton keresheti, és ha az a bordélyházat elhagyni akarja, tulajdonát vissza nem tarthatja, hanem az azt képező tárgyakat neki haladéktalanul kiadni s ezeken kívül még az évszaknak megfelelő, egészsége fentartására szükséges ruhadarabokat is; a mennyiben ilyenekkel a kilépéskor nem birna, neki haladéktalanul adni köteles.

#### 18. §.

A bordélyházban lakó kéjनों keresetét a bordély-



tulajdonos nővel a köztük történő megállapodás, illetőleg szabadakarata szerint oszthatja meg.

Az ez iránti megegyezés a rendőrkapitányság által a kéjőnek a bordélyházba belépésekor jegyzőkönyvbe veendő.

#### 19. §.

A bordélytulajdonos s a kéjők közt felmerülhet minden vitás kérdés eldöntése a rendőrkapitányság hatásköréhez tartozik. Ezen szabály alól kivételt képez azon kérdés, mely a bordélytulajdonos által a kéjőnek hitelezett összeg behajtására vonatkozik s mely a 17. §. szerint az illetékes bíróság hatáskörébe lett utalva.

#### 20. §.

A türelmi bárczát minden kéjő, igazolása végett magánál tartani köteles.

#### 21. §.

A türelmi bárcza ingyen adatik ki s a nélkül a kéjelgést keresetképpen üzni tilos.

#### 22. §.

Gyermekek vagy serdülő ifjak kéjelgésére alkalmat szolgáltatni, vagy azokat a bordélyházakba és a kéjők magán szobáiba bocsátani tilos.

#### 23. §.

Köteles a kéjő hetenként legalább egyszer a tiszt orvos által megvizsgáltatni, mi végből a vizsgálati órákban otthon köteles tartózkodni.

Szükség esetén a hetenként kétszeri vizsgálat a rendőrfőkapitány által elrendelhető.

#### 24. §.

Ha vizsgálati napok közben gyanut érez, hogy betegségbe esett, köteles magát a férfiakkal való érintke-

zéstől tartóztatni, az orvosnál azonnal önként jelentkezni s magát megvizsgáltatni.

25. §.

Ha megbetegszik, a vizsgáló tiszti orvos utasítására köteles vonakodás nélkül azonnal kórházba menni. Ily esetben a bordélyházi kéjő nő türelmi bárczáját a vizsgáló tiszti orvos a betegség feljegyzése után magához veszi, a kórház számára utalványt állít ki, s erről a rendőrkapitányságnak jelentést tesz.

26. §.

Orvosilag terhes állapotban levőnek konstatált kéjő nőnek kéjelgést üzni tilos.

27. §.

Köteles a kéjő nő utczai kaczerkodástól, minden illetlen, szemérmetlen magaviselettől nyilvános helyeken tartózkodni.

Lakásának ablakait rendszerint befüggönyözve köteles tartani.

Közillemet sértő ruházatot nyilvános helyen viselni, szétbontott hajjal és szembeötlő módon kitakart mellel az utcára kimenni tilos.

28. §.

Köteles a kéjő nő a rendőri hatóság által megállapított vizsgálati díjat a vizsgáló orvosnak minden egyes vizsgálatért fizetni.

29. §.

Ha a kéjő nő a bordélyházat végkép elhagyni, vagy más bordélyházba átköltözni akar, tartozik ebbeli ohaját a rendőrkapitányságnál türelmi bárczájának bemutatása mellett személyesen bejelenteni és egészségi állapotát a vizsgáló tiszti orvos igazolni.

A bordélyházból való végleges kilépés a nyilván-tartásba beirandó.

Bejelentés nélkül bordélyházat végkép elhagyni, vagy más bordélyházba átköltözni szigoruan tiltva van.

### 30. §.

A bordélyházból kilépett vagy a kéjelgéssel felhagyott kéjő, ha kilépése után 3 nap alatt egyéb keresetet nem igazolhat, illetőségi helyére elutasítható, a mennyiben pedig illetőségi helyére nem utasíttatik vagy helybeli illetőségű, rendőri felügyelet alá helyezendő.

### 31. §.

Ha azon bejelentést teszi, hogy a kéjelgéssel felhagy és magát az orvosi felügyelet alatt lévő kéjők közül kitörölteti, de a kéjelgést titokban üzletszerűleg még is gyakorolná, kéjőnek tekintendő és ismét rendszeres orvosi vizsgálat alá veendő.

### 32. §.

Ha kéjőnek a bordély tulajdonosa ellen, kinél lakik, bárminémű a közöttük fennálló viszonyokból eredő követelése miatt, vagy pedig ugyancsak a bordély tulajdonos vagy a rendőri közegek ellen durva, bántalmazó vagy hatalmaskodó magukvisellete miatt panasza lenne, ily panaszok a rendőrkapitányságnál teendők, mely a vizsgálatot azonnal megindítja s a vétkes ellen a törvényszabta módon jár el.

### 33. §.

Ezen szabályok áthágása esetén a bordélytulajdonos, továbbá az, a ki a kéjőnek vagy más nőnek fajtalansági üzérkedésre pénzért vagy más értékért szállást, buvóhelyet ad, vagy kéjőt vagy más nőt fajtalansági üzérkedés végett elszerez, vagy bármi tekintetben az üzérkedésnél közbejár, a ki nőcselédjének fajtalansági

üzérkedésre alkalmat szolgáltat, a ki tisztességes nőket vagy ártatlan leányokat fajtalansági üzérkedésre esábit, a város szegényalapja javára 2—20 frtig s az utóbbi esetben a pénzbüntetésen felül még 3 napig terjedhető elzárással fog büntettetni.

#### 34. §.

Azon kéjné, ki ezen szabályrendelet reá vonatkozó határozmányait meg nem tartja, kihágást követ el és az 1879. évi XL. t.-cz. 81. §. alapján egy hónapig terjedhető elzárással büntettetik.

#### 35. §.

Kihágási esetekben első fokulag a rendőrkapitány, másodfokulag az alispán, harmadfokulag a belügyminister bíraskodik.

### **Eljárást tartalmazó határozatok.**

#### 36. §.

A rendőrkapitányság minden egyes kihágási esetben, a mennyiben jelen szabályrendelet kivételt nem teszen, a főméltóságu m. kir. belügyminister urnak 38547—1880. szám alatt kelt rendelete szerint jár el.

#### 37. §.

Minden egyes eset, melyben intézkedés tétetik, igató jegyzőkönyvbe veendő.

#### 38. §.

A bordélyházak s azok tulajdonosairól s az összes kéjnékről nyilvántartás vezetendő, s abból kivonat vagy az illető személyekre vonatkozó értesítés csak érdekelt és igazolt feleknek vagy hatósági megkeresés folytán adható.

## 39. §.

Lakás nélküli kósza kéj nők mindenkor letartóztatandók, ellenük a szabályszerű eljárás foganatosítandó.

## 40. §.

Zugbordélyházak és minden oly helyek, mely lát-szólagos üzlet leple alatt a kéjelgés titokban keresetszerűleg üzetik, továbbá azon helyek, hol kósza kéj nők tartózkodnak, kipuhatólandók s szemmel tartandók, s az illető személyek ellen a kifejlendőkhez képest az eljárás megindítandó.

## 41. §.

A városi tisztí orvos minden a rendőrség által vizsgálat végett hozzá utasított és türelmi bárczával ellátott kéj nőt előre megállapított rendben s időben legalább hetenkint egyszer és szükséghez képest kétszer pontosan és lelkiismeretesen megvizsgálja s a vizsgálat eredményét a kéj nő bárczájára feljegyzi és nevének aláírásával ellátja.

## 42. §.

Bujakóros betegek okvetlenül s azonnal kórházba küldendők, fekvő betegek a szükséghez képest. A kórházba szállítás szükségessége a bárczába mindig bejegyzendő.

## 43. §.

A városi tisztí orvos az általa megvizsgált kéj nőkről jegyzéket vezet s arról, hogy havonként hány kéj nőt vizsgált és küldött kórházba, a megyei főorvosnak utólag kimutatást köteles betérjeszteni.

## 44. §.

Ha a városi tisztí orvos a kéj nők vizsgálatát bármely rövid időre is kénytelen megszakítani, erről a

megyei főorvosnak legalább 48 órával előbb, megbetegedés esetén pedig azonnal jelentést tenni tartozik.

45. §.

A városi tiszti orvos a kéjnök megvizsgálásáért ezektől a rendőrhatalóság által megállapított díjokat követelheti, melyek azonnal fizetendők.

46. §.

A városi tiszti orvos is a bordélyházak s egyes kéjnök lakásait közegészségi és tisztasági tekintetből felügyelet alatt tartja, s a vizsgálati napokon a fekhelyeket is megismerli.

Ha valamely lakás vagy fekhely egészségi vagy tisztasági tekintetből kifogás alá esik, imminens esetben intézkedik, rendszerint azonban erre a tulajdonost figyelmezteti és ha a figyelmeztetés eredménytelen lenne, a rendőrkapitánysághoz jelentést tesz.

Ismételt panasz vagy a hatóságilag elrendelt intézkedések nem teljesítése esetén ily kifogásolt helyen a kéjnelgés be is szüntethető.

47. §.

Ha a városi tiszti orvosnak bármi módon titkos bordély jut tudomására, erről a rendőrfőkapitánynak azonnal jelentés tenni köteles.

48. §.

Ezen szabály alapján kimért pénzbüntetések Székely-Udvarhely város szegény alapját, a btk. alapján kiszabott pénzbüntetés az 1892. évi XXVII. t.-cz. 3. §-ában megjelölt alapot illeti.

49. §.

Jelen szabályrendelet ellen elkövetett kihágás, a mennyiben más nem rendeltetik, hivatalból üdöztetik.

Kelt Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város  
1893. évi márczius 15-ik napján tartott közgyűléséből.

**Gálffy Endre,**

főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**

polgármester.

Sz. 36137.

V/b.

Magyar kir. belügyminister.

Ezen szabályrendeletet az 1874. XL. t.-cz. alapján megerősitem.  
Budapesten, 1894. évi május hó 4-én.

A minister meghagyásából:

**Bezerédi Viktor,**

ministeri tanácsos.

## **XVI.**

# **Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város tűzrendészeti szabályrendelete.**

(A Nagyméltóságú m. kir. belügyminister úr által 9085—1894. sz. a. kibocsátott rendelet értelmében).

### **I. Általános határozatok.**

#### **1. §.**

Jelen szabályrendelet által a büntető törvénykönyv ide vonatkozó szabályai, valamint azon közigazgatási rendeletek, melyek által bizonyos tűzveszélyes cselekvények tiltatnak, vagy gyúlékony és robbanó anyagok kezelésére és raktározására vonatkozó óvintézkedések tételnek, végre az építési rendészeti szabályok ide vonatkozó intézkedései nem érintetnek.

#### **2. §.**

A tűzrendészet költségei fedezésére szolgálnak a kötelezett tűzoltókról szóló szabályrendelet 10-ik §-ában meghatározott alap, a jelen szabályrendeletben meghatározott bevétel és Sz.-Udvarhely város által évenként megszavazandó és a házi-pénztár által fizetendő összeg.



## II. Előzetes óvintézkedések.

### 3. §.

A városi épületek között minden tűzveszélyes cselekvény, különösen: a) csűrös-kert, kazlak, csűrök, vagy félszerekben és azok közelében való szivarozás és pipázás, fedetlen égő gyertyával való járás; továbbá a tanács által kijelölt helyen kívüli disznóölés, gőzgéppel való cséplés, gyümölcs-aszalás, szabadtűz gyújtás, szabadtűzelő használata, b) a személy és vagyonvédelmének esetét és az ünnepélyes körmenetek alkalmára a kihágásokról szóló szabályrendeletben engedélyezett dísz sorlóvéseket kivéve lövöldözés szigoruan tiltatik, c) a szövétneknek (fáklyák) különös ünnepélyességeknél és csak rendőrkapitányságtól előzetesen kikért engedély mellett hordozható körül.

### 4. §.

Tűzveszélyes vagy robbanó anyagok nagyobb mennyiségben a városon kívül, vagy legalább minden laképülettől 200 méter távolságra raktározandók.

### 5. §.

Sütőben és laképületek padlásán tűzveszélyes és gyúlékony anyagok tartása szigoruan tiltatik. Hamut, parázst csak kemenczében és tűzmentes befödhető edényben szabad tartani.

Minden ház téglából épített kivezető kéménnyel látandó el; a füstnek fedélenni keresztül vezetésére vascsövet, vagy gyúlékony anyagból készült kéményeket alkalmazni szigoruan tiltatik.

### 6. §.

Szalmát, takarmányféléket és egyéb könnyen gyúló anyagokat a város területén csak is fedett helyen, csü-

rökben, vagy más e célra készült s a laképületektől külön álló épületekben szabad elhelyezni.

Ily anyagokat a város belterületén nyílt helyen lerakni csakis annyiban engedtetik meg, a mennyiben azok a legközelebbi épületektől minden irányban legalább 40 méternyire helyezhetők el.

### 7. §.

A kémények mindig tisztán tartandók. A kémények tisztántartásáért a ház tulajdonosa, vagy bérlője felelős, ha azonban a városi kéményseprővel a takarításra nézve szerződése van, akkor az illető kéményseprő.

### 8. §.

A rendőrfőkapitány vagy helyettese, egy rendőrközeg, a tűzoltó parancsnok, egy kéményseprő és egy városi képviselő jelenlétében köteles megvizsgáltatni többször, de legalább minden évben tavasszal és ősszel az összes épületeket házról-házra járva tűzszemle alá venni, a tűzveszélyes állapotokat felfedezni, azok elhárításáról gondoskodni, a háztulajdonosok általi beszerzésre előírt óltó-szerek meglétéről s jó karban tartásáról intézkedni, valamint a kémények, kürtők, tüzelő helyek tisztántartását, szóval a tűzvész kitörése elleni óvintézkedéseknek mindenki általi szigorú betartását felelősség terhe alatt ellenőrizni, s az e tekintetbeni mulasztások törvényszerű megtorlását eszközölni. A kéményseprési szabályrendelet szem előtt tartandó.

### 9. §.

Minden városi fogattulajdonos legyen az lovas vagy igavonó marhás fogat, köteles minden külön felhívás nélkül a tűzoltó-szekereket avagy arra alkalmas edényekben vizet a tűz helyére szállítani s mindaddig, míg

annak abbanhagyására a tűzoltó-parancsnoktól engedélyt nem nyer.

Sőt azon fogat tulajdonosok is kiknek fogatai éppen a város belterületén kívül, mindazon által a város területén vannak, kötelesek a tűzoltó-parancsnok rendelkezése alapján azoknak hazahozataláról nyomban gondoskodni és az előbbi pont értelmében körülírt köteleességszerű cselekvények teljesítésére rendelkezés alá bocsátani.

#### 10. §.

A városnak lófogattal bíró lakosai tartoznak a rendőrkapitányság által évenként megállapítandó sorrendben felváltva és sor szerint beosztva két fogattal éjjelenként a tűzoltói-szertár mellett, annak tőszomszédságában az e célra város közönsége által kijelölt helyiségben, készenlétet tartani.

Ugyanezen lakosok szükség esetére kötelesek megállapított sorrend szerint lovas-küldöncz szolgálatot is a rendőrkapitány rendeletére tűzrendőri szempontból bármely időben teljesíteni.

#### 11. §.

Az égőház szomszédjai s a szélirányban lakó egész utca, vagy tér lakosai, ha előre láthatólag házaik veszélyben vannak a 9. és 10. §§-ok kötelezettsége alól a tűzveszély tartamának idejére felmentetnek, ellenesetben más esetben a ki ezen §§-ok kötelezettsége alól magát felmentetni kívánja, köteles évenként nyolcz forint váltságdíjat fizetni be előlegesen a város házi-pénztárába.

#### 12. §.

A tűzoltásra kötelezett fogatokat a város rendőrkapitánya hivatalból köteles összeírtni és nyilvántartani.

## 13. §.

Minden ház tulajdonossa, vagy bérelője köteles lakházánál fagymentes időben legalább két hektoliter vizet állandóan készletben tartani, valamint köteles tüzesetében a vízhez való járást telkén át megengedni.

Köteles minden ház tulajdonossa egy darab a tetőzetig érő támasz-létrát, két darab tűzhorgot, két darab szikra csapót, egy darab vedret és egy darab lámpát; emeletes házak tulajdonossai ezen kívül még kötelesek 15 méterenként egy-egy tető-létrát is beszerezni.

## 14. §.

Tűz esetén a házaknál lévő kútak, vagy külön viktartók vizének igénybe vételét senki sem tagadhatja meg.

## 15. §.

Tűzrendészet tekintetéből két tűzoltási kerületre osztatik. Az I-ső kerületet képezik a Vargapatak folyásától balra eső terek és utcák, a II-ik kerületet pedig az ugyanazon patak folyásától jobbra eső terek és utcák.

**III. Tűzoltási intézkedések.**

## 16. §.

Ki a városban kitört tűzveszélyt észreveszi, köteles azt azonnal köztudomásra hozni.

## 17. §.

Az éjjeli őröknek szigorú kötelességévé tétetik éber figyelemmel lenni s ha esetleg tűzveszélyt észlelnek, azt mind a rendőrkapitányhoz s mind az önkéntes tűzoltó-egylet őrtanyáján azonnal bejelenteni, zajjal is jelezni mindaddig, míg az eset köztudomásra jutott és a tűzvész elnyomására a kellő segély megérkezett.

## 18. §.

Tűzvész esetén kötelesek a városban lévő harangozók a mint a tűz tudomásukra jutott — harang kongatással azonnal jelt adni. Ha a tűz az első kerületben ütött ki a jelzés egy-egy, ha pedig a második kerületben ütött ki — két kongatás.

## 19. §.

A tűzvész színhelyén, ha a sz.-udvarhelyi önkéntes tűzoltó-egylet parancsnoksága kellő számú személyzetet nem tudna kiállítani és a város rendőrkapitánya is akadályozva lenne, a vagyon és közbiztonsági felügyeletet a város polgármestere, illetve helyettesse gyakorolja.

## 20. §.

Idegen községek segélyének megérkezése esetében is, az oltás körüli legfőbb intézkedési jog — az ezen szabályrendelet 1-ső §-ában hatályban tartott és a kötelezett tűzoltókról szóló szabályrendelet 13. §-a értelmében — a sz.-udvarhelyi önkéntes tűzoltó-egylet parancsnokságát illeti.

Ezen esetben azonban ha segítségre szervezett önkéntes, vagy fizetett tűzoltóság jön, az ilyen tűzoltóság vezényletét annak parancsnoka teljesíti, kötelessége azonban ennek is intézkedései előtt a helybéli tűzoltóság parancsnoksága utasításait kikérni és meghallgatni.

## 21. §.

A tűzveszély tovább terjedésének meggátlása céljából a magán vagyon feletti rendelkezés, épületek vagy egyéb tárgyak lebontása csak okvetlen és elkerülhetlen szükség esetében van megengedve.

Ezen jog kizárólag a tűzoltó-parancsnokot illeti, intézkedéseért ő felelős.

## 22. §.

A mennyiben a szomszédos községek valamelyikének a Sz.-Udvarhely városi tűzoltóság segélyére szüksége volna, köteles a rendőrkapitányság az önkéntes tűzoltó-egylet parancsnokságával egyetértve a segély megadásáról gyorsan gondoskodni.

## 23. §.

Éjjeli tűzvész esetén azon utczában vagy téren, ahol a tűz van, közvetlenül az utcára nyíló ablakok kivilágítandók.

## 24. §.

A kigyult épület szomszédjai és a szélirányban fekvő házak lakosai kötelesek házuk padlásán, vagy falán lévő minden nyílást lehetőleg elzárni és vízkészletről gondoskodni.

**IV. Oltás utáni intézkedés.**

## 25. §.

Ha a veszély elhárított, első sorban a távolról érkezett segély bocsátandó el.

A helybeli tűzoltó lakosság mindaddig működik, míg a tűzvész helyén a tűz teljesen el nem fojtatott.

Ennek megtörténte után a kötelezettek közül ki-rendelt és megfelelő szerekkel ellátott őrség marad vissza.

## 26. §.

Más községek segélyre jött fecskendőjét, szerkocsiját stb. a tűzvész elfojtása után a rendőrkapitány a tűzoltó-alap terhére a tulajdonosoknak díjmentesen vissza szállítani köteles.

## V. Tűzoltó jutalmazás és segély-alap.

### 27. §.

Ha a tűz eloltatott, a városi rendőrkapitány, a jelen volt vezénylő-parancsnok, a netán jelen volt rendőr nemkülönben a szükséges tanuk és a szakértők közreműködésével azonnal köteles a tűzvész okaira nézve a legbehatóbb kutatást eszközölni, a tűzvész okát lehetőleg biztosan kinyomozni, s figyelemmel lenni nem történt-e oly cselekmény, vagy mulasztás, mely a törvénybe ütközik, s kit terhel az? Végre a tűzoltó és mentő intézkedések meg feleltek-e rendeltetésüknek? Ha valaki ellen alapos gyanu támad, a büntető-törvény által tiltott cselekmény, vagy mulasztás miatt a jelentés az illetékes bírósághoz azonnal beadandó. A tüzesetének megállapítása iránt eszközölt vizsgálatról azonnal jegyzőkönyv veendő fel, mely a vizsgálatot eszközölők által aláírandó.

Ezen jegyzőkönyv a belügyminister 1870. évi augusztus 24-én 3339. és 1879. évi október hó 22-én 47281 sz. a. kelt körrendelete értelmé szerint veendő fel és a fölöttes hatósághoz beterjesztendő.

Ezen tűzvizsgálatokról felvett jegyzőkönyvek alapján az ugynevezett ártatlansági bizonyítványok csak az 1882. évi augusztus hó 14-én 32706 és szeptember 17-én 49925 sz. a. kelt belügyministeri körrendeletek értelmében adhatók ki.

A rendőrkapitánynak az ezen szabályrendelet 8-ik §-a intézkedése szerint megejtett vizsgálat és az ezen §-ban említett alkalommal avagy bármi képpen tudomására esett s jelen szabályrendeletbe ütköző tűzvészelyes cselekvények és mulasztások felett a mennyiben a bírósághoz át nem teendők, tűzrendőri kihágásokról szóló szabályrendelet értelmében teendő meg az intézkedés.

## 28. §.

Ezen szabályrendeletben is megjelölt tűzoltói-alap az óvintézkedések és tűzveszedelem érdekében tett kiadások fedezésére szolgál. A kiadások mennyiségének meghatározása és a jutalmazandó személyek megbírlása tekintetében a városi rendőrfőkapitánynak, vagy helyettessének és a tűzoltó-parancsnoknak véleménye minden egyes esetben bekérendő, illetve meghallgatandó.

A jutalmazás 1 frttól 20 irtig terjedhet. A mennyiségnek meghatározására nézve ügydöntő a tűzoltó-parancsnoknak véleménye.

Ezen szabályrendelet 2. §-ában körülírt jövedelem a kötelezett tűzoltókról szóló szabályrendelet 8., 9. és 10-ik §§-sai szerint kezeltek.

A 11-ik §-ban kikötött váltságdíjból befolyó jövedelmek tűzvész esetére rendkívül szükséges fogatok elfogadására fordítandók.

**Büntető határozatok.**

## 29. §.

Kihágást követ el és az 1879. évi XL. t.-cz. 49. §-a értelmében büntetendő az, a ki ezen szabályrendelet 3-ik §-a c) pontjában körülírt rendeletnek eleget nem tesz.

Kihágást követ el és az 1879. évi XL. t.-cz. 115. §-a értelmében büntetettik, a ki ezen szabályrendelet 3-ik §-a b) pontjában körülírt rendeletet áthágja.

Kihágást követ el és az 1879. évi 141-ik §-a értelmében büntetettik, a ki ezen szabályrendelet 3-ik §-a a) pontja, 4-ik §., 5. §., 6-ik §., 7-ik §. körülírt rendeleteknek eleget nem tesz, vagy az ellen cselekszik s azon



gőzgép tulajdonossai is, a ki cséplés alkalmával vízfecsiskendőről, s a munkaadó is ki elegendő vizről nem gondoskodik.

Kihágást követ el és az 1879. évi XL. t.-cz. 142. §-a szerint büntetendő az, a ki ezen szabályrendelet 9, 10, 13-ik §§-aiban körülírt rendeleteknek eleget nem tesz.

Kihágást követ el és 50 krtól 20 frtig terjedhető pénzbüntetésben marasztalandó el azon egyén, a ki a fennebb körülírt eseteken kívül ezen szabályrendelet bármely pontjában ütköző cselekvényt, vagy mulasztást követ el.

Ugyanezen büntetéssel sujtandó az is, a ki jogtalanul tűzoltói, vagy tűz-szolgálati egyenruhát vagy jelvényt visel.

A kötelezett tűzoltók kihágásaira nézve a 14026/91. V/10. számú belügyministeri rendelettel megerősített külön szabályrendelet intézkedik.

A 1879. évi XL. t.-cz. 49., 115., 141. és 142-ik §§-sai alapján kiszabott pénzbüntetések az 1892. évi XXVII. t.-cz. 3-ik §-ában jelzett célra fordítandók.

A jelen szabályrendelet alapján kiszabott pénzbüntetések a Sz.-Udvarhely városi tűzoltói-alapot illetik.

A be nem hajtható pénzbüntetés az 1879. évi XL. t.-cz. 22-ik §-a értelmében elzárásra változtatik át.

A büntető kihágások felett ítél: elsőfokulag a rendőrfőkapitány, vagy a tanács által kijelölt helyettese, másodfokulag Udvarhelymegye alispánja és harmadfokulag a m. kir. belügyminister.

### **Zárhatározat.**

#### **30. §.**

Minden ezen szabályrendelet intézkedéseivel ellenkező korábbi szabályrendeletek és különösen a 18—888.

kgy. sz. a. hozott, s a m. kir. belügyminister által 1889. január 16-án 1923 sz. a. megerősített szabályrendelet 5-ik §-ának a) b) c) d) f) g) h) i) és k) pontjai hatályon kívül helyezettnek.

Kelt Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselő-testületének 1893 évi június hó 24-ik napján tartott közgyűléséből.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

**Demeter Dénes,**  
h. polgármester.

64319 szám.  
V. B

Magy. kir. Belügyminister.

Ezen szabályrendeletet az 1879. évi XL. t.-cz. 5. §-a alapján ezennel megerősitem.

Budapesten, 1894. évi augusztus hó 4-én.

A minister meghagyásából

**Krancz József** s. k.,  
ministeri tanácsos.

## XVII.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város húsvágási

### szabályrendelete.

#### 1. §.

Szarvasmarha minden esetben, juh, kecske és sertés pedig, a mennyiben közfogyasztásra van szánva, illetve iparszerűleg vágatik, csakis városi állatorvos, illetve ennek távol létében a tisztí orvos jelenlétében vágható vagy szurható le.

Oly helyeken, a hol a közvágóhid létezik, szarvasmarha, tehát borju is, továbbá közfogyasztásra szánt, illetve iparszerűleg vágott juh, kecske és bárány is csakis a közvágóhídon vágható.

Ha a közvágóhid sertések, továbbá közfogyasztásra szánt, illetve iparszerűleg vágott juh, kecske és bárányok ölésére is berendeztetik, mindezek csakis a közvágóhídon szurhatók, illetve ölhetők le.

#### 2. §.

Közvágóhidak felállítását, közvágóhidak, valamint magán vágóhidak tisztán tartását és ellenőrzését, továbbá a marhalevelek kezelését, a vágatási biztosok alkalmazását és működését az állategészségügyi rendzéséről szóló 1888. VII. t.-cz. 14. §-a és ezen törvény végrehajtására a fennállott földmívelés-, ipar- és keres-

kedelemügyi ministerium által 1888. év október hó 15-én 40,000. sz. a. kiadott rendelet 40., 51. §-ai szabályozzák.

### 3. §.

Közbádoghidakon a vágóhídi felügyelői állás a városi állatorvossal töltetik be, a ki egyuttal a husvizsgálati teendőkkel is megbízatik.

### 4. §.

A ki szarvasmarhát akár iparczélra, akár magán használatra, nemkülönbön közfogyasztásra szánt juhót, kecskét, bárányt vagy sertést levágni akar, köteles ezen szándékát a városi állatorvos, mint vágatási biztosnak legalább 6 órával a vágatás előtt bejelenteni.

Ezen bejelentés kötelezettsége a kényszer vágások esetére is kiterjed, ha szarvasmarha vagy közfogyasztásra szánt juh, kecske vagy sertés vágatik.

De ha a hirtelen fellépett életveszély a vágás elhalasztását nem engedi, az állat a városi állatorvos mint vágatási biztos oda érkezése előtt is levágható, továbbá azonban csak akkor dolgozható fel, ha erre a vágatási állatorvos, mint vágatási biztos — az állat belső sérveit megvizsgálván — engedélyt adott.

Vágó vagy szuró ipart nem üzök által kényszerből levágott és a városi állatorvos mint vágatási biztos által megvizsgált állatok egészséges terményei csakis a város rendörkapitányságának engedélye alapján kerülhetnek forgalomba.

### 5. §.

## Vágóbiztosi és vágóhídi díjak.

#### I. Vágóbiztosi díjak:

1. Minden nagy marha után . . 20 kr.
2. „ 1 db. sertés v. borju ut. . 10 „
3. „ 1 db. juh és kecske ut. . 8 „
4. „ db. bárány v. kecskeolló ut. 4 „

#### II. Vágóhídi díjak:

1. Minden nagy barom után . . 60 kr.
2. „ 1 db. sertés v. borju ut. . 40 „
3. „ db. herbécs, juh v. kecske u. 30 „
4. „ db. bárány v. kecskeolló u. 10 „

Mindezen czimeken befolyandó díjak a város közpénztárába folynak be és ott vágóhid alap czimen külön kezeltetnek. A vágóhidi díjak kizárólagosan csakis a vágóhid érdekében tett kiadásokra fordíttatnak, míg ellenben a vágóbiztosi díjak  $\frac{1}{2}$  része a városi állatorvos, mint vágatási biztos és husvizsgáló biztos díjazásául évnegyedenként utólagosan adatik ki.

Ezen vágatási szemledíjak és közvágóhid használati díjak azonban csakis a létesítendő városi új közvágóhidnak megnyitásától kezdve fognak szedetni; addig pedig, míg a jelenleg fennálló és a mészáros ipartársulat tulajdonát képező vágóhid használtatik, ennek használatáért a már korábban megállapított díjak és pedig szarvasmarha után 10 kr, borju vagy sertés után 5 kr, berbécs, juh vagy kecske után 2 kr és bárány vagy gidó után 1 krt a nevezett ipartársulat, mint vágóhid tulajdonos javára szedhetők.

#### 6. §.

A városi állatorvos, mint vizsgálati biztos, köteles minden levágandó szarvasmarhát, borjut és közfogyasztásra vágandó juhot, kecskét, bárányt vagy sertést élő állapotban és levágás után pontosan megsejlelni.

Ha a megsejlelt állat husát egészségesnek találta, a tulajdonos részére az alábbi minta szerint engedélyt állit ki a közfogyasztásra bocsátásra.

..... szám.

A vágatási lajstrom tételszáma.

#### Szemlejegy.

Alólirott ..... (A tulajdonos neve, állása és lakása) a mai napon jelenlétben levágott ..... (Az állatfaj megnevezése) megvizsgálván, husát és belső szerveit a ..... kivételével közfogyasztásra bocsátatónak találtam.

Kelt ..... 18 ..... hó ..... n.

.....  
vágatási biztos.

Ha a városi állatorvos, mint vágatási biztos, az illető állaton oly betegséget vagy erre gyanút talált, a mely miatt a hus fogyasztásra nem bocsátható, a levágatást nem engedi meg.

Ha ily betegséget vagy gyanút már levágott állaton állapított meg, az állat további felhasználására nem ad engedélyt.

Mindkét esetben, valamint akkor, ha a betegség ragályos, de a hus értékesítését esetleg nem zárja ki, jelentést tesz a város rendőrkapitányságának.

A mennyiben a talált betegség 1888. évi VII. t.-cz. 24. §. elősoroltak valamelyike a további eljárást ezen törvény és a végrehajtására kiadott említett rendelet vonatkozó határozmányai szabják meg; egyebekre nézve pedig jelen szabályrendelet rendelkezései irányadók.

#### 7. §.

A város rendőrkapitánysága tartozik gondoskodni arról, hogy az emberi élvezetre alkalmatlanoknak talált ily husok és szervek alkalmas módon élvezhetetlenné tétessenek, illetőleg csakis ipari czélokra használtassanak fel.

#### 8. §.

Ha a levágandó vagy levágott állat tulajdonosa a városi állatorvos, mint vágatási biztos véleményében meg nem nyugszik, kérelmére és költségére a rendőrkapitányság felülvizsgálatot rendelhet el.

A városi állatorvos, mint vágatási biztos véleményét bizottság vizsgálja felül.

A felülvizsgáló bizottság az illető állami állatorvosokból és városi orvosból áll.

#### 9. §.

A városi állatorvos, mint vágatási biztos hatásköre

csakis az állatok levágásának ellenőrzésére az említett állatoknak élő és levágott állapotban való megvizsgálására terjed ki; ellenben a mészárszékek és hentes üzletek ellenőrzése az ezzel megbízott emberorvos ügykörébe tartozik.

10. §.

Az állatok levágása csak nappal, elég világos és tág helyen történjék. Mesterséges világítás mellett való vágatást az első foku hatóság megengedhet.

11. §.

A vágás mindenkor gyorsan és akként történjék, hogy az állat legkevesbé kínzottassék.

A városi állatorvos, mint vágatási biztos köteles arra ügyelni, hogy mészárosok és hentesek az állatokkal durván ne bánjanak.

12. §.

A vágás után az állat feldarabolásánál gond fordítandó arra, hogy a hus a gyomor, bél és húgyhólyag tartalmával be ne szennyeztessék. A fel nem használható testrészek a vágóhidról az e célra berendezett elkülönített helyre azonnal elszállítandók és fertőtlenítő oldattal leöntendőek.

Beteg szerveket kutyáknak adni és egyáltalán kutyát köztvágóhidra bocsátani szigorúan tilos.

13. §.

Közfogyasztásból feltétlenül elvonandó:

1. A nagyon lesóványodott állatok husa, vagyis ha a hus igen száraz, esetleg vízenyős, igen halovány színű, ha a csontvelő kocsonyához hasonló és ha kifejlődött szarvasmarhában az összes zsír 10 kgramnál kevesebb; továbbá minden olyan esetben, ha a lesóványodás belső megbetegedés következtében fejlődött ki.

2. Négy hétnél fiatalabb borjúk és nyolcz napnál fiatalabb bárányok, gödölyék és malaczkok husa. Fiatal állatok husa különben sem bocsátható közfogyasztásra, ha a köldökzsínor még le nem esett, sikamlós és vízenyős izomzatuak, mely kocsonyához hasonló.

3. Elhullott, megmérgezett, villámtól sújtott és erősen meghajtott állatok husa.

Megmérgezett, de később felépült állatok csak is nyolcz nap mulva vághatók le, ha a mérgezés növényanyaggal történt, és három hét mulva, ha a mérgező ásványi anyag volt.

4. Ha az állaton a következő betegségek valamelyike állapítottatott meg:

a) keleti marhavész;

b) lépfene;

c) serczegő üszök;

d) veszettség;

e) juhhimlő;

f) sertés orbáncz;

g) fonaloczkór (trichinosis);

h) geny- vagy ev-vénőség és ennek okai közül főleg az ellési láz és az uj szülöttek köldök gyuladása.

Ily betegségek fennforgása esetében az állat egyik része sem használható fel.

Ha a betegségek valamelyike már az élő állaton megállapítható, akkor levágását nem szabad megengedni.

A hus akkor nem bocsátható fogyasztásra, ha a felsorolt betegségek valamelyikének alapos gyanuja fennforog.

E betegségek fertőzése gyanujában álló állatok is csak a beteg állattal való érintkezéstől számított bizonyos idő elmulta után vághatók le, mely lépfenére nézve



6 nap, a veszettségre nézve szarvasmarhánál 4 hónap, juh, kecske és sertésnél 3 hónap, a sertés orbánczra nézve 6 hónap.

#### 14. §.

A többi betegségre vonatkozólag a városi állatorvos, mint vágóhídi biztos, a következő elvek szerint jár el:

a) ragadós száj- és körömfájásban szenvedő állatok az I-ső fokos hatóság engedélye mellett csak akkor vághatók le fogyasztásra, ha a városi állatorvos a betegséget enyhealakunak véleményezi vagy is, ha az állatok jó husban vannak és ha genyedés, vagy üszkösödés a körömök körül vagy erősebb láz nincs jelen.

A száj megbetegedése esetében az egész fej, a végtagok megbetegedésekor ezek az első térdtől, illetőleg a csont izülettől lefelé elvetendő; .

b) ragadós tüdőlobban szenvedő szarvasmarha fogyasztásra bocsátható, ha az állat jól táplált, még a láza nem mutatkozott és ha a betegtüdőben geny, vagy üszkös gocok nincsenek, ellenkező esetben értékesítése megtiltandó. A beteg tüdő és a közeli nyirok mirigyek minden esetben elvetendő; .

c) himlős juh és sertések levágása tilos, ily betegség miatt elzárt nyájból a teljesen egészségesnek látszó és levágás után is ilyeneknek lálált állatok fogyasztásra bocsáthatók ;

d) rühös állat levágása megengedhető, ha a bőrön csak kercs pörk található és az állat jó husban van; lesoványodott, elcsenevészedett állatoknak fogyasztásra levágása tilos ;

e) gümő-kórban (gyöngy-kórban) szenvedő állat husa fogyasztásra bocsátható, ha csak egy, vagy egymással közvetlenül érintkező több szerv és a közvetlenül szomszédos nyirokmirigyek vannak megbetegedve, s az

állat a mellett jól táplált és elő állapotban birnak tüneteit nem mutatta; ha azonban egyidejűleg az egymástól távol eső és egymással csak a nagyvérkör útján összefüggő több szerv van megbetegedve, vagy egy szervnek megbetegedése esetében tőle távol fekvő testtag nyirokmirigyei elsajtosodtak, ha általános heveny-gümőkór van jelen, ha az izmokban is találhatók sajtosgocczok, vagy ha az állat már lesoványodott, akkor az állat egészben elvonandó a fogyasztástól.

Első esetben is azonban a megbetegedett szerv, valamint általában a gümős csomók elvetendő és megsemmisítendő;

f) borsókás sertések husa minden esetben elvetendő; ha a borsókák száma csekély, akkor a szalonna és a zsir hatósági felügyelet alatt történt kiolvasztása után fogyasztásra bocsátható, a kiolvasztáskor visszamaradt töpörtyü azonban a fogyasztásból kizárandó.

A kiolvasztás és elárusítás nincs megengedve akkor, ha bár a betegség különben csekély foku, a szalonnában csak egyetlen borsóka is található.

Az olkobzott hus és zsir petroleummal, vagy rozmarin olajjal való leöntés után technikai célokra, a bőr és a serték egészen szabadon felhasználhatók;

g) mételykórban, szőrféregkórban, kérgességben, sugár gomba betegségben szenvedő, de jól táplált állatok husa fogyasztásra bocsátható, a beteg szervek azonban megsemmisítendő.

Hasonló elbánás alá esnek a víztályogokat tartalmazó szervek is;

h) külső erőművi behatás következtében megvénült állatok levágása megengedhető, ha az állat teljesen láztalan és ha a jelenlevő seb egészen tiszta s körülötte a szomszédos szövet nagyobb duzzadást nem mutat;

i) hevenyen létrejött felfuvódás vagy dobkor miatt kényszerből levágott állatok husa közfogyasztásra bocsátható, ha a levágás kellő időben történt vagy is ha a testből a vér teljesen kiürült és ha a testben valamely más betegségre utaló elváltozások nem találhatók;

k) a felsoroltakon kívül bár milyen olyan rossz betegség, mely az élő állaton a láz kifejezett tüneteit, a belső terembelis szervekben pedig lázas folyamatra utaló elváltozásokat, zavaros duzzadást, vagy gennyedést okozott, továbbá oly betegség, melynek következtében az állat lesoványodott, a husnak fogyasztásra való bocsátását kizárja.

Ily tünetek, illetőleg elváltozások nem léteben a jól táplált állat husa közfogyasztásra bocsátható; de a megbetegedett szerv minden esetben egészben elkobozandó.

### 15. §.

Kihágást követ el:

a) a ki szarvasmarhát minden esetben, juh, kecske, sertés és bárányt ha közfogyasztásra van szánva, illetve iparszerűleg vágja le, a városi állatorvos, illetve ennek távollétében a tiszti-orvos jelenléte nélkül vágja le;

b) a ki szarvasmarhát, tehát borjut is, továbbá juhot, kecskét, bárányt és sertést, ha azok közfogyasztásra szánvák a közvágóhídon kívül vágja, szurja, vagy öli le;

c) a ki szarvasmarhát, tehát borjut is, akár iparcélra, akár magán használatra, nemkülönben közfogyasztásra szánt juhot, kecskét, sertést és bárányt is, a városi állatorvos, ennek távollétében a tiszti-orvosnál előlegesen teendő 6 órai bejelentés idő elmulasztásával vág le;

d) a ki kényszer levágások esetében a levágott

barmok testrésztét állatorvos, távollétében a tiszti-orvos vizsgálata, illetve engedélyén kívül feldolgozza, közfogyasztásra bocsátja ;

e) szuró- vagy vágó-ipart nem üzők, ha a kényszerből levágott állatok terményeit a városi rendőrkapitány előleges engedélye nélkül feldolgoz, vagy közfogyasztásra ad.

Az előbbi 5 pontok alatt felsorolt kihágások mint a jelen szabályrendelet ellenébeni cselekvények és mulasztások ha a fennálló törvények, vagy ministeri rendeletek értelmében más módon büntetni nem rendeltetik, 50 krtól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, a büntetés pénz behajthatatlanság esetében pedig megfelelő elzárással sujtandó.

#### 16. §.

A jelen szabályrendelet ellen vétők ügyeiben a mennyiben fennálló törvények másként nem rendelkeznek a m. kir. belügyministerum által 1880. évi augusztus hó 17-én 38547 sz. a. kiadott körrendeletben meghatározott közigazgatási hatóságok illetékesek eljárni.

#### 17. §.

Az ezen szabályrendelet áthágása folytán kiszabott büntetés-pénzek, a mennyiben fennálló törvények azoknak más célra való fordítása iránt nem intézkednek, a városi vágóhid alapja javára fordittatnak.

Kelt Székely-Udvarhelyen, 1892. február hó 6-án.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

Sz. 9—1892.

k. gy.

A m. kir. nagyméltóságu belügyministeriumnak 69333 III. 6. számú magas rendelete értelmében tett kijavítás után Sz.-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselő-testületének 1892. márczius 28-án tartott I-ső rendes közgyűlésében megállapított és jóváhagyatott

Az elnök-polgármester betegsége folytán

**Demeter Dénes,**  
tanácsos.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

44627 szám.

III. b.

Magyar királyi belügyminister.

Ezen szabályrendeletet ezennel jóváhagyom  
Budapesten, 1892. évi június hó 19-én.

A minister helyett :

**Lukács György** s. k.,  
államtitkár.

A másolat hitelül :

**E. Kovács Sándor,**  
s. h. igazgató.

## XVIII.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város

### szabályrendelete

a kutyaadó életbeléptetéséről és felvételéről.

#### A) A kutyaadó kötelezettség.

##### 1. §.

A kutyaadó minden kutyaért, mely Székely-Udvarhely város területén tartatik és négy hónaposnál idősebb, fizetendő.

##### 2. §.

Rang, hivatal és állás különbség nélkül, a kutyának birtokosa kutyaadó fizetésre köteles, tekintet nélkül arra, ha valakinek a kutya tulajdona-e vagy nem? A kinek a kutya birtokában van, az a kutyaadót tartozik megfizetni, a mennyiben nem képes igazolni, hogy az adó a kutya valódi tulajdonosa által már befizettetett.

##### 3. §.

Átutazó idegenek, ha kutyáikat tartozkodásuk egész ideje alatt szállásukon tartják s itteni időzésök négy hétnél többre nem terjed, nem esnek ezen szabályrendelet alá.

Ellenben, ha kutyáiknak az utcán ezen idő alatt

is oltalmat akarnak biztosítani, kötelesek azoknak nyakravalóit egy a rendőrkapitányságnál husz o. é. krért váltandó védjeggyel ellátni.

### **B) Adójelvények.**

#### **4. §.**

Minden adóköteles kutya gazdája a befizetett kutyaadó után díj nélkül nyugtát és egy az évszámmal ellátott bádoggjegyet kap. Ezen jegy állandóan a kutya nyakravalójához lesz csatolandó.

Minden évben más alakú, a megfelelő évszámmal ellátott jegyek fognak kiadatni, midőn az előbbieket megsemmisítés végett a rendőrkapitányságnak visszaszolgáltatnak.

### **C) A kutyáknak lajstromba vétele.**

#### **5. §.**

A kutyáknak félévenkénti lajstromba vétele a rendőrkapitányság által eszközöltetik.

Minden háztulajdonos egy nyomtatott ívet kap, melybe mind saját, mind pedig lakósaínak kutyáit pontosan beírni tartozik, s a betöltött ívet köteles nyolcz nap alatt 50 krajczár, a kutyaadó alap javára eső büntetés terhe mellett, a rendőrkapitánysághoz betérjeszteni.

Ezen ívek számozva a kutyaadó jegyzőkönyvéhez fűzetnek s félévenként kiigazittatnak.

### **D) Adómentesség.**

#### **6. §.**

A katonák és honvédek által tartott kutyák után, más városok példájára, meghatározott díj fele fizetendő;

és hogy oly kutyák után, melyek tartásáért más városban kutyaadó már fizettetett, ugyanazon év hátralevő idejére nézve díj nem követelhető, s a tulajdonosok ily esetekben csakis a védjegy kiszolgáltatásáért járó 20 kr beszerzési díjt tartoznak fizetni.

1. Adómentesek az épületek, udvarok és telkek őrzésére szükséges kutyák, de csak is azon feltétel alatt, hogy nappal lánczon tartassanak és éjjel jól bekerített és záros kapuval ellátott telkeken bocsáttathassanak szabadon.

Öleb, vagy bárminő más fényüzési kutya, házőrző kutyának nem tekinthető, s egy telken csak egy kutya lehet adómentes, mint házőrző.

2. Csordapásztorok és mészárosoknak, a marhák őrzéséhez, vagy iparukhoz megkívántató kutyái is adómentesek, azon megjegyzéssel azonban, hogy:

a) a mészáros igényt az adómentességre csak egy kutya után tarthat, a többiért köteles a rendes kutyaadót megfizetni, a csordapásztorok pedig kettőt tarthatnak;

b) ezen kutyák csak akkor mehetnek az utcára, midőn az üzlet érdeke megkívánja, s csak gazdáik vagy ezek helyetteseinek kíséretében.

Az adómentes kutyák is, kivétel nélkül, évenként megújítandó, a rendőrkapitányságtól 20 kr beszerzési költségért megváltott s a megfelelő évszámmal ellátott, a többitől különböző nyakjelvénnnyel látandók el.

Ezen kutyák adómentessége azonnal megszűnik, mihelyt nem kizárólag a kitűzött célra lesznek használva.



**E) A kutyák befogatása.****7. §.**

Minden kutya, mely a behozott kutyaadó idején tul jelvény nélkül az utcán találtatik, a gyepmester által el fog fogatni. Telkekre bemennie nem szabad.

Mindenki, ki a gyepmestert ezen foglalkozásában bármi tekintetben korlátozná vagy meggátolná, 1—10 frtig terjedő, a kutyaadó alap javára eső pénzbírságban lesz a rendőrkapitányság által elmarasztalando.

**8. §.**

Ha a kutya tulajdonosa befogott kutyája kiváltása végett 3 nap alatt a rendőrségnél magát nem jelenti, a kutya elpusztittatik.

**9. §.**

A befogott kutyának kiadását a rendőrkapitányság írásban fogja megrendelni, azon esetben, ha a tulajdonos a kutyaadó befizetésének megtörténtét rendes nyugta előmutatásával igazolja.

**10. §.**

A befogott kutya kiváltásakor a tulajdonos őrzés és tartásért köteles a gyepmesternek minden napra 25 krt o. é. fizetni.

**11. §.**

Az elvesztett kutyajelvények helyett kötelesek a tulajdonosok a befizetett kutyaadó nyugtájának előmutatása mellett a rendőrségnél 20 kr lefizetésével uj jelvényt váltani.

**F) Kutyaadó mennyiség.****12., 13. §§.**

Minden adó alá eső kutya után, tekintet nélkül annak fajminőségére, évenként két o. é. forint díj fizetendő.

A rendőrkapitányi hivatal által, a háztulajdonosok részéről betöltött lajstromok alapján minden év végével elkészítendő összeírási munkát a tanácshoz mutattatik be, mely ugyan azt a városi számvevőség szabályszerű közbejötté mellett a házi pénztárnak a díjak előírására és beszédése végett kiadja, s a kellő védjegyek és igazolványok csak is a díj befizetését igazoló pénztári nyugta felmutatása mellett lesznek a kapitányi hivatal által kiszolgáltatathatók.

Hasonló eljárás követendő a díjak előírását, illetőleg az év folyama alatt szerzett és díjjeggyel el nem látott ebeknek utólagos bejelentése alkalmával is.

14. §.

Minden kutyának a kutyaadó alóli eltitkolása 5 frrtal lesz büntetendő.

15. §.

Az ezen szabályok elleni kihágások 1—10 frtig terjedhető pénzbírsággal fognak fenytetni.

16. §.

Ezen szabályok áthágásának megfenyítése a városi kapitányság hivatali hatáskörébe tartozik.

17. §.

A kezelési költségek levonása után az összes kutyaadóból s ezzel kapcsolatos büntetésekből bejövő pénzfőlöslég minden év végével a bizottmányi gyűlés előtt felolvasott és elfogadott zárszámadás mellett felerészben a városi *Fröbel*-intézetnek, a másik hasonfele pedig a városi *tüzoltó*-egyletnek segélyezésére fog fordíttatni.

Sz.-Udvarhelytt, 1875. november 8-án.

Simó Ferencz,  
főjegyző.

Kovács János,  
polgármester.

## XIX.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város

### szabályzata

a szesz és pálinka behozatali díjának kezelése tárgyában.

#### 1. §.

A ki Sz.-Udvarhely város határára szeszt, pálinkát vagy más szeszes italt, és pedig törköly pálinkát, borseprőt, fenyővizet, szilvoriumot, cognacot és liqueröket behoz, köteles behozatali díj gyanánt, Sz.-Udvarhely város javára, annak közpénztárába a szesznek 12<sup>o</sup> Reumur-féle hőfok mellett 100 rétü hivatalos szeszmérővel (traller) jelzett hectoliter szesz foka után 3 krt fizetni, a tört fokok is egy egész fokot számitanak ugy a beszállításnál, mint a fizetésnél. A díj nyugta és ellennyugta mellett fizettetik a városnak e célra megbízottja kezéhez és haszonbérbe adás esetén a haszonbérő kezéhez.

#### 2. §.

Köteles pedig ezen behozatali díjt megfizetni minden behozó egyén akkor, midőn az első pontban említett szeszes italokat saját házi szükségeire, iparcélokra s bármi módon eladásra használja fel.

## 3. §.

A ki idegen helyről akar behozni szeszt, pálinkát vagy az első pontban említett italokat, mielőtt a város határára behozná, köteles azt, a város által e célra megbizotthoz és haszonbérbe adás esetén a haszonbér-lőhöz előre bejelenteni, és mihielyt a bejelentés megtör-tént, köteles a megbizott vagy haszonbér-lő az illető hordót vagy más egyéb kötött edényt dongájánál vagy csapjánál hivatalosan lepecsételni és a behozott szesz behozatali díját azonnal felvenni, s mig ez ki nem fizet-tetik, a lepecsételt hordó vagy kötött edény fel nem nyitható. Nyílt edénybe szesz, pálinka és az első pont-ban körülirt szeszes ital a város határába be nem hozható.

## 4. §.

Transito ára gyanánt behozott 50 litert vagy azt meghaladó szesz, pálinka és az első pontban körülirt szeszes ital után behozatali díj nem fizettetik. Ha a transito áru pecsége levéttetik, a város vagy annak ha-tárán belül, az esetben ez mint kihágás tekintetik és az áthágó 25 frtig terjedő pénzbírsággal, azon kívül a be-hozatali díjnak fizetésével büntettetik.

## 5. §.

Ha valaki az előbbi pontban körülirt kötelezettsé-get megszegi, vagy pecsét-törést követ el, minden az áru-csarnokában, sőt laktelkén található bárminemű csap alatt talált és illetőleg csapon lévő edényekből, hordók-ból más nyitott edényekbe leeresztett szesz, pálinka, vagy az első pontban körülirt szeszes ital, az azt tar-talmazó edényekkel együtt elkoboztatik, az áthágást el-követő egyén pedig 25 frtig terjedő pénzbírsággal bün-tettetik. A kobozmány az erre vonatkozó határozat jog-

erőre emelkedése után nyílt árverezésen eladatik s a bejövendő vételár árverezési költségek levonása után a városi pénztárba beadatik és felerészben a városi pénztár javár, felerészben pedig a feljelentő fél javára utalványoztatik. Haszonbérbe adás esetén a városi pénztárt illetett felerész a haszonbérő javára adatik.

#### 6. §.

Ezen szabályrendelet határozmányainak egyes felmerülő esetekben alkalmazásánál első fokban a városi tanács, másodfokban az alispán, harmadfokban a közigazgatási bizottság határoz. Haszonbérbe adás esetén sérelmesre nézve a haszonbérő vagy írásban bejelentett meghatalmazottja az illető képviselő; a város által képviseltetés esetén pedig a város által a szesz és pálinka behozatali díjnak kezelésével megbízott.

#### 7. §.

Ha a szesz és pálinka behozatali díjt a város kezeli, a kezelés úgy történik, mint a megerősített házi kezelési szabályzatban elő van írva, t. i. bárczák ellenőrzése mellett és a behozatali díj mindennap nyugta és ellennyugta mellett a közpénztárba a megbízott által befizetendő.

#### 8. §.

A szabályzat érvényes hatályba lépte napjától kezdve 6 évre. Az az alapon befolyó pénzösszeg a város pénztári hivatala által külön kezeltetik, mely első sorban a kezelési összeg levonása után, a várost jelenleg terhelő 13,000 frt reáliskolai tartozás törlesztésére fordítandó. Ezen 13,000 frton netán felül befolyó jövedelem a Sz.-Udvarhely város képviselő testülete által meghatározott közmivelődési célra fordítandó.

Sz.-Udvarhely város képviselő testületének 1887. évi  
juniús 30-án tartott rendes közgyűléséből.

**Liskay Károly,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

809. szám.  
IV. a.

M. kir. belügyminister.

Ezen szabályrendeletben megállapított dijszedés gyakorlását 1893. évi  
december 31-ig terjedő időre engedélyezem.

Budapesten, 1888. évi márczius hó 3-án.

A minister helyett:

**Lukács György,**  
államtitkár.

## XX.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város piaci helypénz

### díjszabályzata.

#### I.

#### A gyalogosok számára.

(A jegyzék tétele naponként fizetendő.)

1. A vásárra hozott vagy hajtott minden darab szarvasmarha és pedig: bika, ökör, tehén, tulok, tinó, ló, öszvér és szamár után . . . 6 kr.
2. Szopó borju és sertés darabja után . . . 4 „
3. Juh és kecske darabja után . . . 3 „
4. Bárány és gidó darabja után . . . 2 „
5. Szopó vagy verőmalacz darabja után . . 2 „
6. Őz vagy ehez hasonló nagyságu másféle vad és nyul darabja után . . . 5 „
7. Pulyka és lúd darabja után . . . 2 „
8. Kisebb majorság, mint kakas, tyuk, kappan, csirke, récze stb. darabja után . . . 1 „
9. Bármiféle szárnyas vad darabja után . . 2 „
10. Ökör, tehén, bival vagy lóbőrök darabja ut. 5 „
11. Minden apróbb marhabőr darabjáért . . . 2 „
12. Medve vagy farkasbőr darabjáért . . . 10 „
13. Róka, vadmacska, borz, görény vagy őzbőr darabjáért . . . 3 „

14. Hiuz, nyest vagy vidrabőr darabjáért . . .	10	kr.
15. Minden másféle vadállat bőr darabjáért . . .	2	„
16. Csergéért darabonként . . . . .	3	„
17. Lópokróczért . . . . .	1	„
18. Gyapju darabjáért . . . . .	1	„
19. Minden 10 drb. tojás után (azon alól vámmentes) . . . . .	1	„
20. Egy kalangya len vagy kender után . . .	2	„
21. Minden 18 kilogram (vagy kompóna) túró után . . . . .	10	„
22. Egy gyalog kötélárustól . . . . .	2	„
23. Friss halak, csigák, békák és rákokért . . .	1	„
24. Kucséberek, déli gyümölcs kereskedők, ha áruikat a piacon kirakják . . . . .	10	„
25. Háton hozott seprűért . . . . .	1	„
26. Minden zöldséget hozó egy személytől . . .	2	„
27. Gabonaneműt, lencsét, borsót, paszulyt, pityókát gyalog hozó egy személytől . . .	1	„
28. Tejet, tejfelt, tehéntúrót és vaját hozó egy személytől . . . . .	2	„
29. Gyalog hozott kéreg után . . . . .	1	„
30. Lenmag, tökmag vagy bükkmakkolaj árulóktól . . .	2	„
31. Háton vagy kézen hozott hagymáért . . .	2	„
32. Ócska fehérenemű árusoktól . . . . .	4	„
33. Vászón árusoktól . . . . .	10	„
34. Szalma- vagy taplókalap árusoktól . . .	2	„
35. Gyalog szita- vagy rostaárusoktól . . .	3	„
36. Szotyor- és kosárárusoktól . . . . .	2	„
37. Harisnya vagy zekeposztó árusoktól végenként . . . . .	10	„
38. Falusi szőttes árusoktól . . . . .	15	„
39. Falusi készruha árusoktól . . . . .	6	„
40. Falusi csizmavasalóktól . . . . .	5	„



41. Hárfások, éneklők, kintornások, sátonnélküli komédiások . . . . .	10 kr.
42. Hátukon képeket hordozó árusoktól . . . . .	2 „
43. Drótosoktól, ha kirakódnak . . . . .	5 „
44. Kosár, gereblye, dagasztó-székláb, lapító, tekenő, lapát, csizmadiaszék, szalmából vagy nádból készített lábszőnyegek, fa- és vasvillák, fejszék, lánczok, sarlók és egyéb aprófa és vaskészítményeket gyalog elárúsítóktól . . . . .	2 „
45. Házalók, kik áruikat, ugymint: fehérneműt, ruhát, szőnyeget, szemüveget és más egyéb apróságot is ide értve, ha áruikat a piacon kirakják, fizetnek . . . . .	30 „
46. Szurok, fenyőmag, gombák árusaitól . . . . .	1 „
47. Gyalog hozott gyümölcs után, ide értve a diót és mogyorót is . . . . .	3 „
48. Egy liter ordáért . . . . .	1 „

## II.

### A lóháton vagy kézi szekérrel és szánnal való forgalom számára.

(A jegyzék tétele naponként fizetendő.)

1. Egy üveggel megrakott lóért vagy szekérrel egyes fogatba . . . . .	8 kr.
2. Dézsákkal, abronccsal, fahajjal megrakott lóért vagy egyes fogatu szekér . . . . .	4 „
3. Rongygyal, seprűkkel vagy kisebb faárúkkal megrakott szekérért . . . . .	4 „
4. Kis gyalog szekérrel hozott hagymáért . . . . .	8 „
5. Lóháton hozni szokott gabona vagy gyümölcseért . . . . .	3 „

6. Szombatfalvi vagy homoródi gyalog borvizes szekér után . . . . . 2 kr.

*Jegyzet.* Ha az I. tétel 2—22. sorszámai alatt megnevezett tárgyak lóháton, kézi szekéren, kézi szánnal avagy szekérrel hozatnak be, az I. osztályu tételek alá esnek, t. i. vámösszeg minden darab után fizetendő.

### III.

#### A szekérrel vagy szánnal való forgalom számára.

*(A jegyzék tétele naponként fizetendő.)*

1. Egy gabonás szekértől . . . . . 14 kr.
2. Egy szekér szénától . . . . . 10 „
3. Egy deszkát, zsindelyt vagy léczet hozó szekértől . . . . . 14 „
4. Egy boronafákat hozó szekértől . . . . . 10 „
5. Cserefa gerendát hozó szekértől . . . . . 14 „
6. Faragott, metszett fát hozó és gazdasági eszközfát hozó szekértől . . . . . 12 „
7. Hagymát hozó szekértől . . . . . 24 „
8. A piacra, szekérről elárulás végett hozott borért 10 literenként . . . . . 7 „
9. Minden egy sertés után járó aprólékok, u. m. háj, sonka, oldalos stb. szekérről . . . 14 „
10. Ablak- és üvegárusoktól, a kik sátor nélkül árulnak, szekérről vagy földön szalmáról . . . 6 „
11. Vas- vagy érczárusoktól . . . . . 39 „
12. Minden szekér vetemény, jelesen: káposzta, murok, pityóka, zeller stb. . . . . 19 „
13. Szekérrel hozott gyümölcs után . . . . . 14 „
14. Egy szekér mész után . . . . . 10 „
15. Egy szekér kő után . . . . . 7 „

16. Egy szekér főveny után . . . . .	1 kr.
17. Egy szekér dinye után . . . . .	24 „
18. Egy szekér tök után . . . . .	10 „
19. Hordók-, kádakkal megrakott szekér után	24 „
20. Egy csebrekkel, kártyákkal, 10 és 20 literes száraz tárgy mérő edényekkel, teknőkkal, fatállal vagy dézsákkal megrakott szekér ut.	14 „
21. Egy fuszujkakarókkal, fedélcsatornával, sze- kéroldallal, lajtorjával vagy ugynevezett oláhfalvi kicsi székekkel megrakott szekér ut.	14 „
22. Kerékkel, ekével avagy szekérnek és eké- nek más alkatrészeivel megrakott szekér ut.	14 „
23. A kik egy fedetlen szekeret árulnak, dara- bonként fizetnek előfogat nélkül . . . .	20 „
24. Egy fedett szekérért . . . . .	40 „
25. Egy eladás végett behozott szánért . . .	15 „
26. Egy erdőlő szánért vagy szuszékért . .	6 „
27. Egy kisebb kézi szánért . . . . .	1 „
28. Egy szekérért, ha fehérművel, szekér- kassal vagy más kosárral, lisztszitával, fenkő, gyapju-fűsükkal, malomkövel, szotyorral, skatulyával, üveggel van terhelve . . .	24 „
29. Egy szekér szalma vagy zsuppért . . .	9 „
30. Egy szekérért, ha hüvelyes veteménynyel, olajmaggal terhelt . . . . .	19 „
31. Egy szekér savanyuviz után . . . . .	14 „
32. Egy szekér fa vagy kőszén után . . .	10 „
33. Egy szekér tört vagy töretlen cserfa, vagy fenyőfahaj után . . . . .	14 „
34. Egy szekér kéreg után . . . . .	14 „
35. Szita- vagy rostaárusoktól, ha szekéren hozzák . . . . .	39 „
36. Egy szekér gyékény után . . . . .	39 „

37. Kicsinyben elárusítandó száraz szalonnáért	
darabonként, ha piacra kirakatik . . . .	39 kr.
38. Nyersen elárusítandó szalonnáért darabon-	
ként, ha a piacra kirakatik . . . . .	34 „
39. Minden egy liter zsir után, ha a piacra	
kirakatik . . . . .	1 „
40. Egy szekér téglá vagy cserép után . . . .	5 „
41. Egy nagy cseber mézért . . . . .	16 „
42. Egy kis cseber mézért . . . . .	10 „
43. Egy zsák hamu után . . . . .	1 „
44. Egy zsák mûalmi lisztért . . . . .	5 „
45. Egy zsák korpás lisztért . . . . .	3 „
46. Egy zsák korpáért . . . . .	1 „
47. Csere- vagy bükkmakk után zsákonként .	2 „
48. Egy zsák egerfabogyó után . . . . .	1 „
49. Minden hordó kátrány (szekérkenő) után .	14 „
50. Fagygyugyertyáért egy kilogrammonként .	1 „
51. Olvasztott fagygyu után egy kgrammonk.	1 „
52. Olvasztatlan fagygyu után egy kgrammonk.	1 „
53. Egy kilogramm viasz után . . . . .	2 „
54. Ötven dekagramm viasz után . . . . .	1 „

## IV.

**Kereskedők és iparosok számára.**

(A jegyzék tétele naponként fizetendő.)

1. Egy vásárbódéért (sátor) akár ponyvából, akár deszkából, akár vegyesen ponyva és deszkából állittatik fel, ruhakereskedők, dísz-árusok, pipere és rőfáru kereskedők, gyolcs, üveg és porcellán áru kereskedők, posztósok, arany- és ezüstművesek, ékszerészek,

- szatócsok, ezek közé értve a tótokat is, a sátor hosszúságának minden métere után fizetnek . . . . . 40 kr.
2. Szíjgyártók, czipészek, csizmadiák, szűcsök, sapkakészítők, selyemkalap árusok, esztergályosok, takácsok, kefekötők, kötött felső vagy harisnyakötők, fehérnemű árukkal kereskedők, flanel árusok, kötélverők, könyvkötők, lakatosok, óráskészítők, rez-, aranyöntők fizetnek sátraikért 2 méter hosszúságig . . . . . 50 kr.
3. Minden méter többlet után . . . . . 30 „
4. Talpvágó timárok, kik a talpbőröket szét darabolva árulják, fizetnek asztalaik után 60 „
5. Kik nem vágott talpbőr és más cserzett bőroket árulnak . . . . . 50 „
6. Gyapot, len, kender és festett fonalat árulók, sátraik hosszának minden métere után fizetnek 30 „
7. Gyékényen vagy földön árulók . . . . . 35 „
8. Rizs, árpa, köles vagy zsemlyekása árulók 35 „
9. Pogácsások, czukrárszok sátraik vagy áruasztalaik után . . . . . 35 „
10. Az asztalosok fizetnek . . . . . 30 „
11. Szűrszabók . . . . . 40 „
12. Mázas edényt áruló fazakasok . . . . . 35 „
13. Korondi vagy mázatlan fazakasok . . . . . 6 „
14. Pléhesek, üstgyártók, vassütő árusok . . . . . 35 „
15. Idegen hentesek egy tőke után . . . . . 35 „
16. Kés, sarló, csengettyű, vassvilla, láncz és fejsze árusok, ha asztal mellett árulnak . . . . . 10 „
17. Kösörös, fenkő és fésű árusok s ollófenők, ha asztal mellett árulnak . . . . . 10 „
18. Óraárusok és közönséges kalapárusok . . . . . 35 „

- |  |        |
|--|--------|
| 19. Képárosok, ha kirakodnak . . . . .   | 15 kr. |
| 20. Látszerészek (optikusok) . . . . .   | 35 „   |
| 21. Marha- és gyapjufüszű árusok . . . . .   | 35 „   |
| 22. Betümeteszők . . . . .   | 15 „   |
| 23. Sóshal árusok . . . . .  | 10 „   |
| 24. Panoráma, állatsereglet birtokosok, műlova-<br>sok, kötéltánczosok, körjátékosok (ringspiel)<br>stb. akár községi, akár magántelken állít-<br>tatnak fel, sátraik hosszúságának minden<br>méteréért fizetnek az előadás napján . . | 15 „   |
| 25. Arany és ezüstművesek, ékszer- és dísz-<br>árusok, ha nem sátorban, hanem asztalon<br>áruznak, egy-egy asztal után . . . . .   | 40 „   |
| 26. Oly árusok, kik a nyers vagy szárított bő-<br>röket kötésenként árulják, minden kötés után   | 10 „   |

## V.

Városi árusok, heti és országos vásárok alkalmá-  
val piaci helypénz díjmentesek.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város képví-  
selő testületének, 1893. évi április hó 29-ik napján tar-  
tott I-ső rendes közgyűléséből.

**Gálffy Endre,**  
főjegyző.

**Kassay F. Ignác,**  
polgármester.

42513. szám.  
IV—94.

Jóváhagyom.

Budapesten, 1894. évi június hó 23-án.

A minister helyett:

**Kemény,**  
államtitkár.

## XXI.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város

# piaczrendezési terve

országos és hetivásárok alkalmával.

### 1. §.

#### **Általános elvek.**

Általános elvül kimondatik az, hogy Sz.-Udvarhely város piaczterén tilos a fát behozó és lerakodó egyéneknek üres szekereit bárhol is megtelepíteni. Tilos a deszkás szekereknek benn a városban bármelyik utczában vagy piactéren megtelepedni. Tilos az ugynevezett molnár szekereknek vagy malomba járóknak az utczákon és tereken megtelepedni. Tilos a cserfás szekereknek benn a városban megtelepedni hétköznapi úgy, mint vásárnap alkalmával, csakis a külső fapiaczra utaltatnak.

Az üzlethelyiségek előtti járdának úgy országos, mint heti vásárokon, valamint hétköznapiokon is egyes árucikkkel elfoglalása tilos. A közlekedési utak fel nem használhatók vásárterekül s az egyes terek is csak úgy használhatók fel, hogy a szabad közlekedés sehol fenn ne akadjon, s véletlen tűz vagy más szerencsétlenség alkalmával a szabad közlekedés fenmaradjon s ezen kívül a rendőrségnek a felügyelet gyakorolhatása

végezt mindenütt nyílt járhatása legyen. Kimondatik az is, hogy a mely helyekre gyümölcsössel vagy cserépedényekkel, zöldséggel terhelt szekerek engedtetnek megtelepedni, ott lovakat, szarvasmarhákat s más igavonó állatokat az áruhelyen tartani tilos. A gabonával és egyéb rakománnyal terhelt szekerekre nézve ezen kedvezmény nem adatik, hanem az illető árusok kötelesek gabonájukat vagy egyéb árucikkeiket a kijelölt helyen lerakni és igavonó állataikat szekereikkel magán udvarokba, vendéglőkbe vagy a város által e célra kijelölt helyre eltávolítani.

Minden iparos-sátrak és padoknál elsőszéggel a sz. udvarhelyiek bírnak, még pedig ezek is egymás között a szerint, mint korábban nyertek iparengedélyt. Az idegenek sátrai azon sorrendben helyeztetnek el, a mint a rendőrfőkapitányhoz bejelentették.

## 2. §.

### Elhelyezések.

A mérnöki felmérés szerint a felső-piacz-, templom-, városház- és alsópiaczterek a közlekedési utak leszámításával 9389 □ meter területet foglalnak magukban, melyek hasonfele a felsőpiacztérre esik, ezért és azért is, mert minőségénél fogva a legalkalmasabb tér legcélszerűbben hasznosítható. Ezután következik a Kosuth-utca szabad tere 5449 □ méter területtel, melybe szintén nincs beleértve a közlekedési utvonal. Azután jön a Szombatfalvi-utca külön tere 800 □ öl területtel és a kőkereszt körüli tér 500 □ meter területtel. Ezeket szemelött tartva és szemelött tartva az egyöntetűséget is, legcélszerűbbnek mutatkozik a következő elhelyezés.



### A) *Felsőpiacz-tér.*

Az összes nagysátrak, melyekben készruhák, singes árucikkek árultatnak, ide értve a galantéria és tótok sátrait is, a felsőpiaczon déltől északi irányban irányban helyezendők el mind, a következő sorrenddel:

A ruhasátrak a kúttól kezdve a tér közepén helyeztetnek el egymással szemben két sorban; ezek mellé a déli oldalon takácsok, flánel árusok, falusi szőttes árusok sátrai, északi oldalon a tótok, ezek végébe és velük szembe a singes kereskedők sátrai.

Az összes sátraknak a nyugati végénél a közlekedési utig helyezendők el a galantéria sátrak, keleti végénél az északi oldalra jönnek a szíjgyártók, nyugati oldalon a szítások, a cserge és pokrócz árulók.

Az ev. ref. kollegium bejárójától felfelé az épület közelében a szalmakalaposok.

Az ev. ref. templom oldala mellett hosszában elkezdve a kollegiummal szemben lévő bõlthelyiség szögletétől a templomnak másik szögletén lévő bõlthelyiségig a lákatosok és pléhesek.

Az ev. ref. templom északi végén lévő bolt szögletétől a szíjgyártók boltja szögletéig, továbbá jobbra a Kassay Ignác házától a megyeházának bejárójáig azon pityóka, hagyma, káposzta és egyéb vetemény árusok, a kik szekér nélkül árulnak.

### B) *Templom-tér.*

A szőcsök két sorba a szíjgyártó bolt elejébe helyezendők, velök egy vonalba háttal vagy szemben, a mint a helyzet megengedi, az összes pogácsások sátrai, kik között az ugynevezett mandulás pogácsások elsőséggel birnak, ugyanide helyezendők a nyigoczások és a durva kalapot árulók sátrai úgy, hogy a fazakasok

és mészárosok boltjai előtt egészen keresztül legalább 2 meter szélességű hely a közlekedésre fennmaradjon.

Az ev. ref. templom szögletétől kezdve a fazekasbolt szögletéig elhelyezendők az órák és ékszerészek sátrai olyformán, hogy az órák sátrai felfelé essenek és a fazekasok boltja szögleténél két méter széles szabad átjáró maradjon fenn, a sátrak homlokai az ev. ref. papilakkal szemben legyenek.

A fazekasbolt déli oldalához a fésűsök és más apró sátrak vagy padon árulók helyezendők.

### C) Kossuth-utca.

A Florián Bogdán háza felső szögletétől a boltokba bejárást és a szabad közlekedést nem akadályozólag a járdá előtt helyezettnek el a kés, kefe, kötél, finom kalap, kis gyermekruha árusok és cukrárszok sátrai, a baloldalon a rövidárusok sátrai mellé a városháza felé irányozva a kesztyűsök, czondra árulók sátrai és azok végéhez az iparosok által kiállított szekerek.

A cukrász és rövidárusok sátrai után lefelé, azaz délre irányozva, egymással szemben két sorban a cipészek, utánuk a csizmadiák sátrai, ezen sátrak hátánál a járdán a közlekedést nem akadályozólag helyezettnek el a gabona árusok.

Ezek után jobbra és balra egymással szemben a gyümölcsárusok szekerei és a marostordamegyei zöldségárusok szekerei, a mennyiben az alsó piacról ide utaltatnak, ezek után szintén egymással szemben az asztalosok és az összes faedény árusok, ide érve a kártya, cseber, kád, tekenyő, lapát, seprű, fakanál stb. cikkek, továbbá a gyékényesek.

D) *Alsópiacz-tér.*

Balra a házak mellett egymással szemben két sorban a timárok és kordoványosok.

A vidéki róm. kath. papság háza előtt helyezendők, midőn panorámás és körhintajátékos nincsen, a marostordamegyei zöldségárusok szekerei, ezek előtt maradnak a pecsenyesütők és kenyérárusok. Ezek elébe helyezendők a szappanosok és tejárusok s apró kosarakban és padatlan helyi és idegen gyümölcsárusok.

A városház alsó szögletétől kezdve egymással szemben két sorban helyezendők a finomabb edényeket áruló kászoni, parajdi, makfalvi és más községi fazekasok sátrai, üvegesek és porcellánosok sátrai elsőbbséggel birván, a városház szögleténél egymással szemben két sorban, a közlekedést meg nem akadályozva helyezendők el a helybeli fazekasok.

A mely tér a pecsenye- és kenyérsütők előtt a közlekedési uttól balra fennmarad, továbbá a barátok kertje melletti tér a szabad közlekedést meg nem akadályozólag és az idegen fazekasok és a falusi hentesek sátrai között a városház háta megett fennmaradott tér fordítandó a korondi fazekasok elhelyezésére.

E) *Városház-tér.*

A városháznak felső szögletétől lefelé, a Szombatfalva felé vezető közlekedési út széléig egymással szemben két sorban helyezendők el a falusi hentesek sátrai és padjai és a hagyma árulók, szekerek azonban itt sem engedtetnek meg.

A városháztéren ugyanezen megszorítások mellett helyezendők el a mészáros ipartársulat tagjainak és egyes helybeli mészáros iparosoknak kitehető sátraik és padjaik.

Ugyan e téren a szőcs és mészáros bolttal szemben helyezendők el a szalonnát és mézet árulók sátraik és padjaik.

A Szenkovics János boltja elejébe a sóshal árusok, azon felül a kása és lisztnemű árusok, azon felül a fejtősök sátrai, a fűszeres boltok előtt azon finomabb kosár- és szotyorárusok, kik pad nélkül árulnak.

A sóshal- és lisztárusok előtt közvetlenül a közlekedést meg nem akadályozólag a szekérnélküli sajtárusok.

F) *Kereszt-tér.*

A falusi posztó árusok, rongyászok vagy ószeresek.

G) *Szombatfalvi-utca.*

A gyapju és nyersbőr árusok.

3. §.

**Heti vásárok alkalmával az országos vásári elhelyezések-  
től következő eltérések irányoztatnak elő:**

A) *Felsőpiacz-tér.*

A felsőpiacz-tér a gabona árulás piacza; a gabona, pityóka, efféle áruczikkék a kuttól keleti irányban a tér közepén két, esetleg több sorban úgy helyezendők el, hogy két oldalt, az épületek mellett, a kocsí közlekedésre szabadon elég tér maradjon. A gabona árusok az áruló helyről szekereiket és igavonó állataikat eltávolítani kötelesek.

B) *Templom-tér.*

A szőcsök és szíjgyártók a boltokban árulnak.

Ide helyezettnek a tótok sátrai, a többiek, a kik az országos vásárra ide utaltattak, a mennyiben kirakodnak, maradnak helyeiken.

C) *Városház-tér.*

A fazekasbolt és a városház közt a Kossuth-utcával szemben helyeztetnek a mézespogácsások és kifli-árusok sátrai; különben marad az országos vásári elhelyezés.

D) *Kereszt-tér.*

Marad az országos vásári elhelyezés.

E) *Alsópiacz-tér.*

A timárok a boltban árulnak. A gyümölcsárusok szekerei utaltatnak a megyei róm. kath. papság bérháza elébe, a vetemény árusok pedig a városháza szögletétől a barátok felé egy vonalba. A város szögletháza felső szegétől egymással szemben két sorban a kézzel hozott vetemény számára, a helybeli kufárok és kofák a peccenyésütők elejébe külön helyezendők el és pedig azért, hogy a vásárló felismerhesse őket, a kik a lakosok terhére nyereszkesednek és az idegen árusoktól már akkor reggel mindent összevásárolnak, ugyanezen térre helyezendők el, a mennyiben jönnek az idegen fazekasok és kosarakbani gyümölcsárusok. A korondi fazekasok maradnak a maguk helyén, hasonlólag a falusi hentesek, gyapjuárulók és mások, a kik az országos vásárnál megemlítették.

F) *Kossuth-utca.*

Ide utaltatnak a káposzta árusok szekerei, czondra árulók, czukrárszok, kasza, köszörűkő árulók és efféle apróbb sátrak helyeztetnek a Florián Bogdán háza alsó szögletétől felfelé s azzal szemben a míg elférnek, úgy, hogy a közlekedés megakadályozva ne legyen.

A mennyiben a gyümölcsárus szekerek az alsó-

piacz-téren a nekik utalt téren el nem helyezhetők, a Kossuth-utczában az országos vásári helyökre utaltatnak.

Minden más rendezés marad, mint az országos vásár alkalmával.

4. §.

Hétköznapokon, a mennyiben vásári elhelyezésre szükség lesz, a heti vásári elhelyezés irányadó.

5. §.

Az országos- vagy hetivásárokon, a mennyiben apróbb árusok olyanok jelentkeznek, a kik áruczikkeikkel kevés helyet foglalnak el, az ilyeneket, hogy a közlekedés meg ne legyen akadályozva, alkalmas helyre besosztani és a mennyiben kijelölt helyeiken az egyes árusok el nem férnek, vagy kiknek tér kijelölve nincsen, azokat belátása szerint elhelyezni a rendőrfőkapitány feljogosittatik.

6. §.

Ezen tervezet keresztülvitele és felügyeletével a városi rendőrkapitányság bizatik meg.

Sz.-Udvarhely város képviselőtestületének 1893. évi június hó 24-én tartott üléséből.

Gálffy Endre,  
főjegyző.

Kassay F. Ignác,  
elnök, polgármester.





